

BANSKÁ ŠTIAVNICA
30 ROKOV
SÚČASŤ SVETOVÉHO DEDIČSTVA
UNESCO

A panoramic view of the town of Banská Štiavnica, showing a mix of historic and modern buildings, a prominent church with a dome in the center, and a hill with a church on top in the background under a clear blue sky.

**AKTUALIZÁCIA
MANAŽMENT PLÁNU
LOKALITY SVETOVÉHO
DEDIČSTVA UNESCO
2. ETAPA**

REALIZOVANÉ S PODPOROU

MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Finančne podporilo

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PROJEKT

Aktualizácia Manažment plánu lokality svetového dedičstva UNESCO

„Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky v jeho okolí“ – 2. etapa (2)

OBSAH MANAŽMENT PLÁNU LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO

OBSAH MANAŽMENT PLÁNU	3
IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE	5
MANAŽMENT PLÁN	8
CIEĽ MANAŽMENT PLÁNU.....	11
VÍZIA MANAŽMENT PLÁNU	12
PREHĽAD POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÍ	16
PLÁNY NA DOSIAHNUTIE CIEĽA	19
V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY	19
ROZHODNUTIA ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY	37
PRÁVNE NÁSTROJE OCHRANY V RUKÁCH SAMOSPRÁVY.....	38
OBČIANSKA KONTROLA	40
V OBLASTI RIADENIA KVALITY / LOKALITY	42
KOMISIA NA KOORDINÁCIU ÚLOH OCHRANY LOKALÍT SVETOVÉHO KULTÚRNEHO DEDIČTVA	43
RIADENIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA - INFOGRAFIKA.....	45
NÁVRH METODIKY SYSTÉMU CHARAKTERISTICKÝCH POHLADOV V RÁMCI JADROVÉHO ÚZEMIA LOKALITY UNESCO	46
V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV	52
V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU V LOKALITE	53
V OBLASTI ZABEZPEČENIA MONITORINGU STAVU ZACHOVANIA LOKALITY.....	54
POTREBA INTEGROVANÉHO MONITORINGU LOKALITY UNESCO	55
NÁVRH KATEGORIZÁCIE JADROVÉHO ÚZEMIA.....	59
HODNOTENIE ÚZEMIA A JEHO PREMET DO ZÁSAD JADROVÉHO ÚZEMIA LOKALITY UNESCO	60
MANUÁL MONITOROVANIA LOKALITY	61
MONITORING GEOLOGICKÝCH PRVKOV	62
MONITORING MONTÁNNYCH PRVKOV.....	63

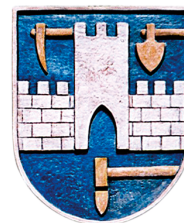
MONITORING ARCHITEKTONICKO-URBANISTICKÝCH ZNAKOV	66
SYSTEMATIZÁCIA SÚBORU URBANISTICKÝCH ZNAKOV	68
MONITORING PRÍRODNÝCH ZNAKOV A KRAJINY	71
V OBLASTI ZABEZPEČENIA LOKALITY PROTI KATASTROFÁM.....	77
IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENT PLÁNU.....	81
V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY	81
V OBLASTI RIADENIA KVALITY / LOKALITY	84
V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV	88
V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU V LOKALITE.....	90
V OBLASTI ZABEZPEČENIA MONITORINGU STAVU ZACHOVANIA LOKALITY	92
V OBLASTI ZABEZPEČENIA LOKALITY PROTI KATASTROFÁM	93
ZÁVER.....	95
PODKLADY A BIBLIOGRAFIA.....	97
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	100
ZOZNAM TABULIEK	101
ROZBOR URBANISTICKÉHO A STAVEBNÉHO VÝVOJA SÍDLA.....	104
ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÝCH ÚZEMÍ PR BANSKÁ ŠTIAVNICA A KALVÁRIA - BEZ NÁVRHU NARUŠENÝCH ČASTÍ.....	105
ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÝCH ÚZEMÍ PR BANSKÁ ŠTIAVNICA A KALVÁRIA - IBA OBNOVA NARUŠENÝCH ČASTÍ	106
VYMEDZENIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA.....	107
POZNÁMKY.....	108

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

OBSTARÁVATEĽ

Názov **Mesto Banská Štiavnica**
Sídlo Radničné námestie 1
969 24 Banská Štiavnica
IČO 00320501
DIČ 2021107308
Web www.banskastiavnica.sk

Primátorka Mgr. Nadežda Babiaková
Kontaktná osoba Mgr. Henrieta Godová

SPRACOVATEĽ

Názov NOVACO, s.r.o.
Sídlo Prievozská 1307/9
821 09 Bratislava 2
IČO 50689801
DIČ 2120457603
Web www.novaco.sk
E-mail strategie@novaco.sk

Konateľ Mgr. Matej Prokypčák
Kontaktná osoba: Mgr. Lenka Čeplová

NOVACO

ČLENOVIA PRACOVNEJ SKUPINY

Tabuľka 1 Členovia pracovnej skupiny prípravy strategickej dokumentácie

TITUL, MENO A PRIEZVISKO OSOBY	ORGANIZÁCIA
Ing. arch. Mária Flórová	Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica
Igor Kuhn	OOCR Región Banská Štiavnica
Mgr. Anna Tuhárska	Pamiatkový úrad SR
Ing. arch. Jakub Melicherčík	MsÚ Banská Štiavnica
Ing. arch. Pavol Ižvolt	Pamiatkový úrad SR
Ing. Peter Farbiak	CHKO Štiavnické vrchy
Ing. Václav Koleda	Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.
Ing. Richad Kaňa	Banskoštiavnicko-hodrušský banický spolok
RNDr. Karol Weis	Banskoštiavnicko-hodrušský banický spolok
Ing. Michal Červeň	OZ Štiavnický tajch

FOTOGRAFIE

Autorské práva spoločnosti NOVACO s.r.o.

MANAŽMENT PLÁN LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

MANAŽMENT PLÁN LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

„Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia“ sú zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO od roku 1993. Existencia lokality svetového dedičstva UNESCO zakladá predpoklad na koncepčný prístup k územiu a usmerňovanie subjektov pôsobiacich na území, ktorí majú zásadný vplyv na stav ochrany, prezentácie, zachovania a interpretácie kultúrneho a prírodného dedičstva. Tvorba manažment plánu prebiehala v súčinnosti so širokým spektrom odborníkov a expertov, ktorých podklady tvoria súčasť spracovaného strategického dokumentu.

Tabuľka 2 Aktualizovaný časový harmonogram spracovaných Manažment plánov lokality svetového dedičstva UNESCO

ETAPA	ROK SPRACOVANIA
I. ETAPA	2009
	2022 - aktualizácia
II. ETAPA	2009
	2023 - aktualizácia

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O RIEŠENEJ LOKALITE

Názov lokality:	Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia (č.618rev)
Štát:	Slovenská republika
Kraj:	Banskobystrický samosprávny kraj
Dátum zápisu lokality:	11.12.1993
Jadrové územie:	20 632 ha
Ochranné pásmo:	62 129 ha

Implementácia manažment plánu bude realizovaná prostredníctvom **Riadiacej skupiny lokality svetového dedičstva UNESCO – „Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky v jeho okolí“**. Riadiaca skupina je iniciatívnym a koordinačným orgánom pre spoluprácu a riadenie lokality na regionálnej úrovni. Vo svojej činnosti sa riadi zákonmi SR, všeobecne záväznými právnymi predpismi a štatútom riadiacej skupiny¹.

Riadiaca skupina úzko spolupracuje s orgánmi na národnej úrovni:

- Ministerstvo financií Slovenskej republiky;
- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky;
- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky;
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky;
- Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Tabuľka 3 Členovia riadiacej skupiny²

ČLENOVIA RIADIACEJ SKUPINY	POSTAVENIE ČLENOV RIADIACEJ SKUPINY
Mesto Banská Štiavnica	Líder riadiacej skupiny
Obec Štiavnické Bane	Člen riadiacej skupiny
OZ Spolok Banskej Štiavnice'91	Člen riadiacej skupiny
Slovenské banské múzeum	Člen riadiacej skupiny
Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	Člen riadiacej skupiny
Pamiatkový úrad Slovenskej republiky	Člen riadiacej skupiny
Rudné bane, š.p.	Člen riadiacej skupiny
Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy	Člen riadiacej skupiny
Banskobystrická samosprávny kraj	Člen riadiacej skupiny
Odborník pre životné prostredie a regionálny rozvoj	Člen riadiacej skupiny
Odborník pre oblasť historickej hodnoty mesta	Člen riadiacej skupiny

Činnosti riadiacej skupiny sú najmä:

- budovanie platformy na výmenu informácií;
- tvorba vízií a plánov rozvoja územia;
- koordinácia aktivít na území lokality (individuálne a kolektívne aktivity);
- spolupráca na príprave rozvojových programov a dokumentov;

¹ Štatút riadiacej skupiny, dostupné na: https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/unesco/BS_Statut%20riadiacej%20skupiny.pdf

² Prijatie dodatočných členov riadiacej skupiny podlieha hlasovaniu

- monitoring stavu zachovania lokality;
- inicializácia spoločných projektov;
- uplatňovanie participatívneho plánovania s verejnosťou;
- spolupráca na tvorbe a monitorovanie uplatňovania manažment plánu;
- monitorovanie ekonomických aktivít v lokalite s ohľadom na zachovanie, ochranu a prezentovanie hodnôt lokality;
- spoločné zastupovanie členov riadiacej skupiny;
- vyhľadávanie a zabezpečovanie finančných zdrojov pre činnosť riadiacej skupiny;
- organizácia podujatí a vzdelávacích aktivít;
- spolupráca so subjektmi, ktoré plnia príbuzné ciele.

Tabuľka 4 SWOT Analýza manažment plánu

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
○ kultúrne a prírodné bohatstvo (lokalita UNESCO má jedinečnú kultúrnu a prírodnú hodnotu, ktoré ju robia výnimočnou na svetovej úrovni); ○ zapojení partneri so skúsenosťami z implementácie pôvodného manažment plánu disponujú potrebnými skúsenosťami; ○ lokalita má podporu organizácie UNESCO, prostredníctvom organizácie vie získavať dôležité skúsenosti a metodické usmernenie; ○ poskytovať nevyhnutné finančné prostriedky s ohľadom na zachovanie kultúrneho a prírodného dedičstva je povinný štát (povinnosť vyplývajúca z dohovoru UNESCO); ○ existujúca kooperácia medzi jednotlivými subjektmi pôsobiacimi v území; ○ pravidelnou aktualizáciou plánovacej dokumentácie je zabezpečený koncepčný prístup v území.	○ slabý záujem vlastníkov o údržbu historických objektov; ○ absencia technickej infraštruktúry v území (energetická sieť, kanalizácia, cestá infraštruktúra); ○ nedostatočná kapacita v sektore HORECA; ○ nedostatočné využívanie informačných systémov v regióne (SMART technológie a systémy, GIS); ○ chýbajúce legislatívne nástroje ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva zapísaného v zozname UNESCO na národnej úrovni; ○ obmedzený finančný rozpočet zamedzuje realizovať finančne náročné projekty z vlastných zdrojov (odkázanosť na externé financovanie); ○ administratívna záťaž a zákonné lehoty môžu proces realizácie rozvojových projektov spomaľovať.
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
○ zvyšovanie využívania územia pre udržateľný turistický ruch; ○ zlepšovanie ekonomickej výkonnosti územia; ○ zapojenie odbornej verejnosti do procesu implementácie manažment plánu; ○ zapojenie tretieho sektora do procesu implementácie manažment plánu; ○ spolupráca s ďalšími subjektami (univerzity, výskumné organizácie a medzinárodné organizácie); ○ budovanie nových kapacít a pracovných miest v sektore HORECA.	○ nedostatočné premietnutie požiadaviek dohovoru do slovenskej legislatívy; ○ nezabezpečenie územnoplánovacej dokumentácie pre jadrové územie ako strednodobej úlohy; ○ nenastavenie limitov pre udržateľný cestovný ruch, zvýšený turizmus môže spôsobiť znečistenie a opotrebovanie kultúrnych pamiatok a prírody; ○ rozširovanie intravilánu sídiel; ○ nová výstavba objektov nevhodnej mierky, farebnosti a tvarov; ○ nová výstavba líniových stavieb; ○ riešenie vlastníckych vzťahov pamiatok; ○ riešenie chátrajúcich objektov; ○ výstavba veterných elektrární; ○ nedostatočná alokácia finančných prostriedkov, potrebných na správne implementovanie manažment plánu; ○ klimatická zmena a jej prejavy môžu poškodiť pamiatky a miestne ekosystémy;

CIEĽ MANAŽMENT PLÁNU LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

Základným cieľom strategického dokumentu je riešenie súvislostí označenia, ochrany, zachovania, prezentovania a odovzdávania kultúrneho a prírodného dedičstva ďalším generáciám v takej podobe, aby bola zachovaná výnimočnosť chránenej lokality s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu. Dôležitým aspektom je aj zvyšovanie povedomia o hodnotách kultúrneho a prírodného dedičstva lokality svetového dedičstva UNESCO.

Spracovávanie a aktualizácia manažment plánu poskytuje dôležitý plánovací nástroj, prostredníctvom ktorého môžu aktéri v území koordinovane pristupovať k udržateľnému rozvoju územia.

Manažment plán má poradný status, je strategickým plánovacím nástrojom, ktorý nie je právne záväzný. Strategická dokumentácia prioritne plní poradnú funkciu. Ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva je postavená najmä na pochopení významu kultúrneho a prírodného dedičstva a vybudovaní vzťahu k ochrane dedičstva v rámci celej populácie. V prípade nedostupnosti a neaktuálnosti strategickkej dokumentácie môže dochádzať k nekoncepčnému rozvoju a ohrozeniu výnimočnosti lokality svetového dedičstva UNESCO.

Používanie manažment plánu vedie k efektívnym výsledkom pri koordinovaní procesov v území, s cieľom ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva a jeho využívanie s ohľadom na udržateľný cestovný ruch.

V zmysle čl. 5 Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva sa vymedzujú oblasti, ktoré majú byť pre členské krajiny predmetom záujmu, a kde je potrebné realizovať konkrétne opatrenia s cieľom naplňať podstatu a poslanie Dohovoru. Manažment plán UNESCO rieši otázky organizačno-riadiacich mechanizmov z týchto oblastí:

- prijatie všeobecnej politiky zameranej na posilnenie úlohy kultúrneho dedičstva v živote spoločnosti, začlenenie ochrany kultúrneho dedičstva do komplexných plánovacích programov;
- vytvorenie služieb na ochranu, zachovávanie a prezentovanie kultúrneho dedičstva, spolu s personálnym zabezpečením a zabezpečením potrebných zdrojov;

- rozvinutie vedeckých a technických štúdií a výskumu kultúrneho dedičstva, vypracovanie metód na ochranu pred nebezpečenstvami ohrozujúcich kultúrne dedičstvo;
- prijatie zodpovedajúcich právnych, vedeckých, technických, administratívnych a finančných opatrení;
- podpora stredísk pre vzdelávanie v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva a podporovanie vedeckého výskumu v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva.

VÍZIA MANAŽMENT PLÁNU LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia, zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO, je uchovávané a zveľaďované s dôrazom na jednotné povedomie o jeho výnimočnej globálnej hodnote. Táto hodnota je vnímaná ako možnosť pre rozvoj mesta, jeho kultúrneho a hospodárskeho života, s cieľom vytvoriť prosperujúce a kvalitné prostredie pre jeho obyvateľov a návštevníkov s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj. Vízia je obrazom cieľového stavu v budúcnosti, prostredníctvom naformulovania krátkodobých, strednodobých a dlhodobých cieľov. Správne nastavená vízia posilňuje efektivitu ľudských snáh, koncepčný prístup v území a zamedzuje duplicitnému a nekoncepčnému správaniu. **Manažment plán lokality svetového dedičstva UNESCO:**

- definuje rámce rozvoja a vytvára limity, ktoré pomáhajú chrániť kultúrne dedičstvo lokality pred stratou ich hodnoty a minimalizuje možnosť ohrozenia lokality, ktoré sú vyvolané neprimeraným rozvojom;
- definuje kam a ako majú smerovať strednodobé a krátkodobé ciele a akčné plány, spojené s riadením a výkonom ochrany a prezentácie a interpretácie kultúrneho dedičstva;
- umožňuje prehĺbiť vzťah verejnosti ku kultúrnemu dedičstvu;
- pomáha komunikovať smerovanie regiónu a plánované aktivity smerom k verejnosti;
- pomáha relevantným inštitúciám a odbornej verejnosti stotožniť sa s prijatými cieľmi;
- navrhuje postupy, implementáciu projektov a hodnotí dosiahnutý pokrok.

Tabuľka 5 Vízia manažment plánu

Prínos a vízia manažment plánu sa prejavuje najmä na účasti miestnej komunity a kľúčových hráčov pôsobiacich v území. Participácia relevantných aktérov pri stanovení vízie manažment plánu zvyšuje expertízu a posilňuje prevenciu konfliktov pri jej naplňaní.

VÝNIMOČNÁ KULTÚRNA A PRÍRODNÁ KRAJINA V STREDE EURÓPY – ZEM BANÍKOV³

Na území so špecifickými prírodnými podmienkami je rozvinuté jedinečné osídlenie – „Zem baníkov“. Vznik a rozvoj významného urbanistického a priemyselného komplexu Banská Štiavnica a okolie podmienilo rudné bohatstvo nachádzajúce sa na území.

Krajina premenená počas stáročí rozsiahlou hospodárskou činnosťou nadobudla nenapodobiteľný ráz. Je krásna a harmonická v spojení kultúrnych a prírodných prvkov. Má množstvo výnimočných technických a architektonických pamiatok, príroda je bohato druhovo rozmanitá. Neopakovateľný charakter krajiny je podmienený unikátnym vodohospodárskym systémom pre potreby ťažby i spracovania rúd, využívaním zdrojov termálnych vôd, dlhodobou tradíciou lesníctva, miestneho poľnohospodárstva a ochrany prírody. Sídla v krajine sú vytvorené v súlade s krajinným prostredím.

Lokalita je jedinečná a prínosná pre súčasnosť v úspešnej tradícii starostlivosti o krajinu, ktorá bola dlhodobo hospodársky využívaná.

Objavy a technické vynálezy z tejto lokality významne obohatili poznanie celého ľudstva. Bola tu založená prvá vysoká škola technického smeru na svete (Banícka akadémia), neskôr Banícka a lesnícka akadémia.

³ Manažment plán Lokality UNESCO 2010. Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/obcan/manazment-lokality-unesco/>

KVALITA VYTVORENÁ V MINULOSTI PRINÁŠA KVALITU ŽIVOTA PRE DNEŠOK⁴

„Zem baníkov“ je výnimočným zdrojom poznania a inšpirácie pre súčasné dobré spravovanie krajiny v oblasti vodohospodárstva, lesníctva, poľnohospodárstva, ochrany pamiatok a prírody.

Ako kolíska priehradného staviteľstva je učebnicou pre riešenie problémov s povodňami a efektívneho hospodárenia s vodnými zdrojmi aj v súčasnosti.

Príkladným využívaním kultúrneho dedičstva má lokalita výborné možnosti, ako zabezpečiť pracovné príležitosti a kvalitu života miestnych obyvateľov rozvojom trvalo udržateľného cestovného ruchu.

Pri cielenej snahe svojich obyvateľov, dobrom regionálnom a centrálnom manažmente sa stane známym vzorom kvality a komplexnosti ochrany a udržateľného využívania kultúrneho a prírodného dedičstva v krajinnom prostredí.

Dedičstvo lokality je výsledkom pôsobenia viacerých národností a kultúr. Vývoj lokality je úzko spätý s európskymi centrami vzdelania a ekonomiky ako sú Viedeň, Budapešť, Krakov a iné. Vytvára to výborné podmienky pre bohatú spoluprácu a tvorbu medzinárodného povedomia o „Zemi baníkov“ v tomto európskom priestore i svetovom meradle.

⁴ Manažment plán Lokality UNESCO 2010. Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/obcan/manazment-lokality-unesco/>

KRÁSA A HARMÓNIA KULTÚRNEJ A PRÍRODNEJ KRAJINY ZOSTANE ZACHOVANÁ „ZEM BANÍKOV JE NAŠA, JE TVOJA“⁵

V súvislosti s utlmením banskej činnosti a odchodom vysokého školstva sa „Zem baníkov“ stala zraniteľnou voči postupujúcemu narúšaniu svojho neopakovateľného charakteru a urbanistickej štruktúry. Hodnoty kultúrnej a prírodnej krajiny preto vyžadujú v súčasnosti komplexnú ochranu.

Krajina si zachová svoju krásu a harmóniu, svoj pôvodný a celistvý historický charakter, bez vnášania cudzorodých stavebných a krajinných prvkov.

Miestne komunity budú príkladne zachovávať jej hodnoty a rešpektovať historické skúsenosti. Vzájomné pozitívne prepojenie ochrany dedičstva a súčasných aktivít je základom úspešnosti regiónu.

„Zem baníkov“ ako jedinečné miesto, ktorého úlohou je ochrániť historické poznanie pre ďalšie generácie, získa uznanie a zodpovedajúce postavenie u všetkých kľúčových inštitúcií verejnej správy.

Miestni obyvatelia budú lepšie poznať svetové hodnoty svojho domova, spoločne ich ochraňovať, mať k nim hlboký vzťah. Budú sa spájať s cieľom spolupracovať na ochrane, propagácii a interpretácii lokality. Vychovávajú mladú generáciu k skúmaniu, pochopeniu, zachovaniu a citlivému využívaniu kultúrneho a prírodného dedičstva.

⁵ Manažment plán Lokality UNESCO 2010. Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/obcan/manazment-lokality-unesco/>

PREHĽAD POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÍ

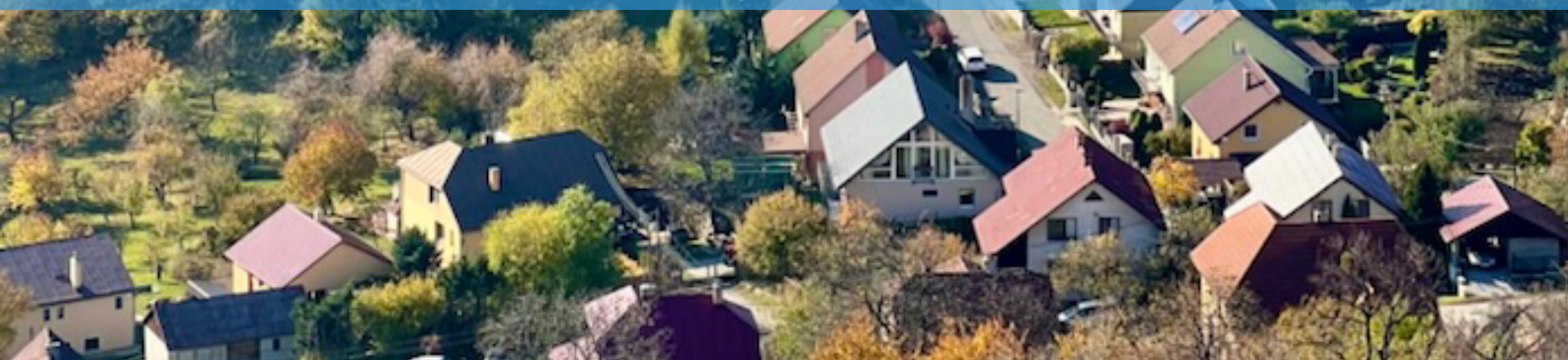
Tabuľka 6 Prehľad poskytnutých dotácií

ROK	DOTÁCIA [EUR]	OPIS PROJEKTU
1998	22 704,64	○ projekt úprav verejných priestranstiev.
	574 785,90	○ úprava verejného osvetlenia v MPR; ○ terasa A. Kmeť'a – dlažba; ○ oporný múr A. Kmeť'a; ○ iluminácia objektov v MPR; ○ terasa pod objektom 15/II; ○ schody a zábradlie pri soche Imaculaty; ○ schodište do radnice; ○ schody do evanjelického kostola; ○ schody a drenáž za kostolom sv. Kataríny.
1999	149 443,74	○ Námestie sv. Trojice.
	218 012,95	○ Radničné námestie.
	995,82	○ verejné a príležitostné osvetlenie.
2000	995,82	○ predný vstup do radnice.
	48 961,03	○ terasa pred objektom 205/II.
	17 592,78	○ dláždenie Radničného námestia – terasa.
	330 777,40	○ dláždenie Námestia sv. Trojice – II. časť.
2001	14 889,43	○ úprava okolia pomníka A. Kmeť'a.
	184 375,49	○ úpravy Radničného námestia.
	199 062,11	○ úpravy Námestia sv. Trojice.
2002	104 017,63	○ dláždenie Radničného námestia.
	58 885,78	○ dláždenie Radničného námestia – časť D.
	163 816,67	○ dláždenie ul. A. Kmeť'a.
	71 606,95	○ dláždenie priestorov pred Starým zámkom a schody.
2003	301 797,35	○ Dolná Ružová.
	129 723,59	○ Horná Ružová.
2004	257 094,97	○ Horná Ružová.
	88 609,97	○ ul. Strieborná.

2005	229 038,04	o ul. Novozámocká.
	53 110,27	o ul. Strieborná.
2006	43 573,66	o ul. Novozámocká.
	177 308,64	o ul. Strieborná.
	14 658,43	o verejné priestranstvo pri Frauenbergu.
	63 204,54	o úprava dvora Pražovne (Prašovne).
2009	697 072,00	o úprava ul. Kammerhofskej.
2010	720 308,00	o úprava ul. Kammerhofskej.
2011	720 308,00	o úprava ul. Akademickej.
	1 865,00	o projektová dokumentácia Kultúrne centrum.
2012	720 308,00	o úprava ul. Akademickej.
2014	720 300,00	o úprava verejných priestranstiev – ul. Mierová.
2015	700 000,00	o úprava verejných priestranstiev – Botanická ul.
	700 000,00	o úprava ul. Mierovej a Botanickej.
2016	700 000,00	o úprava verejných priestranstiev- Ul. Sládkoviča.
2017	700 000,00	o úprava verejných priestranstiev- Ul. Sládkoviča.
2018	700 000,00	o úprava verejných priestranstiev- Ul. Sládkoviča.
2019	820 000,00	o úprava Ul. Pécha a parkovisko Dolná.
2020	1 640 000,00	o úprava verejných priestranstiev - Ul. Palárika; o parkovisko mládežnícka.
2021	1 640 000,00	o úprava verejných priestranstiev - Ul. Pod Kalváriou; o Dolná Resla.
2022	266 498,00	o rekonštrukcia Kaplnky sv. Anny.
2023	21 230,00	o rekonštrukcia Malá Okružná.

PLÁNY NA DOSIAHNUTIE CIEĽA

PLÁNY NA DOSIAHNUTIE CIEĽA

Plánovacia aktivita s ohľadom na dosiahnutia cieľov manažment plánu je rozdelená a popísaná v nasledujúcich kapitolách:

- v oblasti legislatívnej ochrany;
- v oblasti riadenia kvality / lokality;
- v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov;
- v oblasti udržateľného cestovného ruchu v lokalite;
- v oblasti zabezpečenia monitoringu stavu zachovania lokality;
- v oblasti zabezpečenia lokality proti katastrofám.

V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY

Vo vzťahu k pamiatkovým objektom v lokalite svetového kultúrneho dedičstva mesto Banská Štiavnica a relevantní aktéri v území konajú v rozsahu kompetencií, ktoré vyplývajú zo zákonov (a ich následná novelizácia) a legislatívnych noriem platných na území Slovenskej republiky:

- Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov;
- Zákon č. 100/2002 Z.z. o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia;
- Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu;
- Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny;
- Zákon č. 364/2004 Z.ú. o vodách;
- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch;
- Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia;
- Zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch;
- Zákon č. 330/1991 Z.z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách;
- Zákon č. 224/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy;
- Zákon č. 135/1961 Z.z. o pozemných komunikáciách;
- Zákon č. 608/2003 Z.z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie;
- Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu;

- Zákon č. 538/2015 Z.z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách;
- Zákon č. 51/1988 Z.z. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe.

Tabuľka 7 Kompetencie v oblasti legislatívnej ochrany

ZÁKON	ZAJAINTERESOVANÁ INŠTITÚCIA	KOMPETENCIA
Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu	Obec	○ vytvára podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce; ○ zabezpečuje, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade týmto zákonom, koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídel s pamiatkovým územím; ○ spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia; ○ podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu; ○ na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu; ○ všeobecne záväzným nariadením vytvára zoznam pamätihodností obcí.
	Krajský pamiatkový úrad	Rozhoduje o ○ premiestnení pamiatky; ○ nariadení vykonávania nápravy na vlastné náklady v prípade ohrozenia alebo poškodenia pamiatky; ○ zákaze alebo obmedzení nepovolenej alebo aj povolenej činnosti, ktorá závažne a bezprostredne ohrozuje zachovanie kultúrnej pamiatky; ○ rozhodnutí o prevzatí hnutelnej pamiatky do úschovy v prípade jej ohrozenia; ○ zámere obnovy NKP (či je obnova prípustná a určí podmienky obnovy, či je postačujúca projektová dokumentácia alebo je potrebné vykonať výskum); ○ zámere úpravy nehnuteľností v pamiatkovom území; ○ zastavení prác v prípade nedostatkov resp. konania vlastníka v rozpore s rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom; ○ ďalšom postupe v prípade nálezu (práce sú automaticky zastavené); ○ zámere na reštaurovanie; ○ každom stupni reštaurátorskej dokumentácie; ○ zastavení reštaurátorských prác v prípade zistenia skutočností alebo nedostatkov; ○ ďalšom postupe v prípade nálezu; ○ nevyhnutnosti vykonať záchranný pamiatkový výskum; ○ povinnosti vlastníka strpieť vykonanie pamiatkového výskumu. Vydáva záväzné stanovisko ○ k prípravnej a projektovej dokumentácii ○ o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme; ○ o umiestnení reklamného, informačného, propagačného alebo iného technického zariadenia na NKP ak povoľuje stavebný úrad, resp. rozhodnutie ak nerozhoduje stavebný úrad; ○ k všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené týmto zákonom; ○ vykonáva štátny dohľad nad stavom, využívaním a zabezpečením ochrany pamiatkového fondu a archeologických nálezísk; ○ schvaľuje zásady ochrany pamiatkového územia, vypracúva podklady súvisiace s prípravou

		územnoplánovacej dokumentácie pre príslušné orgány štátnej správy a územnej samosprávy, spolupracuje s nimi v procese spracovania prípravnej, projektovej a reštaurátorskej dokumentácie na záchranu, obnovu a využitie kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a archeologických nálezov a nálezísk; ○ usmerňuje činnosti právnických osôb a fyzických osôb pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového fondu, archeologických nálezísk a poskytuje im odbornú a metodickú pomoc; ○ spolupracuje pri zabezpečovaní osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky s orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy v období krízovej situácie a mimoriadnej situácie a pri príprave opatrení na uvedené situácie; ○ zabezpečuje v nevyhnutných prípadoch dočasnú odbornú úschovu hnutelých kultúrnych pamiatok; ○ poskytuje obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní miestnych pamätihodností obce.
	Pamiatkový úrad Slovenskej republiky	○ rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam KPÚ; ○ preskúma stanoviská KPÚ; ○ vyhlasuje národné kultúrne pamiatky; ○ riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu uskutočňovaný Krajskými pamiatkovými úradmi; ○ rieši a koordinuje odborné a výskumné úlohy a rozpracúva teóriu a metodológiu ochrany pamiatkového fondu; ○ zaisťuje stav pamiatkového fondu a podmienky jeho ochrany; ○ plní funkciu správcu príslušnej časti štátneho informačného systému; ○ vedie archív v oblasti ochrany pamiatkového fondu; ○ zabezpečuje rozvoj teórie a metodológie reštaurovania, buduje študijné, vývojové a analyticko-technologické pracovisko a laboratóriá; ○ zabezpečuje pamiatkové výskumy a reštaurátorské práce; ○ vykonáva a koordinuje dokumentačnú, vzdelávaciu, výchovnú, edičnú a propagačnú činnosť; ○ poskytuje odbornú a metodickú pomoc krajským pamiatkovým úradom, spolupracuje s občianskymi združeniami a nadáciami zriadenými na záchranu, využívanie a prezentáciu pamiatkového fondu.
	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky	○ vypracúva koncepciu ochrany pamiatkového fondu a určuje hlavné smery a stratégiu ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území; ○ predkladá vláde Slovenskej republiky koncepčné návrhy a odporúčania na riešenie zásadných otázok záchranu, obnovu, využitia a prezentácie pamiatkového fondu; ○ usmerňuje činnosť pamiatkového úradu; ○ riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku pamiatkového fondu; ○ vykonáva ústredný štátny dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu svojou pamiatkovou inšpekciou.

**Zákon č. 543/2002 Z.z.
o ochrane prírody
a krajiny**

Obec

- o vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach ochrany drevín v rozsahu ustanovenom týmto zákonom;
- o môže uložiť vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom drevina rastie, vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní;
- o dáva vyjadrenie ak ide o vydanie povolenia na výrub drevín podľa osobitných predpisov;
- o dáva súhlas na umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady a energetických porastov na poľnohospodárskej pôde, na územiach s druhým stupňom ochrany;
- o dáva súhlas na výrub dreviny.

Okresný úrad

Dáva súhlas na obmedzené činnosti v území, na ktorom platí vyšší stupeň ochrany prírody.

V 2. stupni (CHKO Štiavnické vrchy) dáva súhlas na:

- o likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov s výnimkou činnosti povolennej podľa osobitných predpisov;
- o oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice;
- o pasenie, napájanie, prehánanie a nocovanie hospodárskych zvierat;
- o umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce;
- o aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha;
- o vykonanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbraňami a ozbrojenými silami mimo vojenských priestorov a vojenských obvodov, vykonanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, alebo zložkami integrovaného záchranného systému za hranicami zastavaného územia obce;
- o organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí za hranicami zastavaného územia obce alebo mimo športových a rekreačných areálov na to určených;
- o umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je predajný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenia na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu za hranicami zastavaného územia obce;
- o umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo na inej vodnej ploche neslúžiaceho plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela;
- o použitie zariadenia spôsobujúceho svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaniu hudbu mimo uzavretých stavieb.
- o výstavbu lesných ciest a zväžnic;
- o Výkonávanie technických geologických prác, banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom;
- o budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy;
- o vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka.

V 3. stupni ochrany (platí napr. v Botanickej záhrade, na Kalvárii a v Kysihýbeľskom arboréte) dáva OÚ súhlas na:

- o umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, ako aj akéhokoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača alebo tabule;
- o aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, herbicídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti;
- o let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300

metrov nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 metrov od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia;

- osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate a športového areálu mimo uzavretých stavieb;
- vykonanie technických geologických prác ako aj na umiestnenie stavby na území so 4. stupňom ochrany;
- koná vo veci správy jaskýň a vodopádov a ich ochranných pásiem.

Ako dotknutý orgán vydáva vyjadrenia:

- k územnému plánu zóny;
- k územnému plánu regiónu a obce;
- ak ide o vydanie územného rozhodnutia, vydanie stavebného povolenia na stavbu alebo zmenu stavby v územiach so stupňom ochrany;
- vydanie povolenia terénnych úprav, prác alebo zariadení, ak sa nevyžaduje územné rozhodnutie;
- vydanie rozhodnutia o zmene v užívaní stavby;
- vydanie rozhodnutia o odstránení stavby alebo dodatočnom povolení stavby;
- vydanie súhlasu na zmenu druhu poľnohospodárskeho pozemku na ovocný sad, vinicu, chmeľnicu, na zalesnenie poľnohospodárskeho pozemku alebo premenu nepoľnohospodárskej pôdy na poľnohospodársku pôdu;
- vydanie rozhodnutia v konaniach týkajúcich sa prevencie a nápravy environmentálnych škôd na chránených druhoch a chránených biotopoch podľa osobitného predpisu;
- k programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce;
- vydanie rozhodnutia o určení, zmene a zrušení prieskumného územia, chráneného ložiskového územia, dobývacieho priestoru;
- vydáva povolenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom;
- schvaľuje program starostlivosti o lesy;
- schvaľuje projekty geologickej úlohy.

Rozhoduje o:

- obmedzení a zákaze činností, ktorá vedie k ohrozeniu existencie druhov rastlín a živočíchov alebo k ich degenerácii, k narušeniu rozmnožovacích schopností alebo k zániku ich populácie;
- nariadení vykonania opatrení zabraňujúcim usmrcovaniu vtákov, ak dochádza k preukázateľnému usmrcovaniu vtáctva na elektrických vedeniach alebo telekomunikačných zariadeniach;
- nariadení vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorom sa vyskytujú invázne druhy, vykonať na náklady pôvodcu šírenia, ak je známy (inak na náklady štátu), opatrenia na odstránenie inváznych druhov;
- v prípade ohrozenia prírodnej rezervácie alebo národnej prírodnej rezervácie návštevnosťou o jej uzavretí alebo o uzavretí jej časti pre verejnosť alebo dočasne obmedzí vstup do nej alebo do jej časti. Zákaz alebo obmedzenie vstupu je orgán ochrany prírody povinný vopred prerokovať s dotknutými obcami;
- ďalšom postupe v prípade objavenia jaskyne pri stavebnej, banskej alebo inej technickej činnosti;
- vo veciach prieskumu a výskumu, nariaďuje výskum ak bezprostredne hrozí zánik biotopov alebo ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov.

Uložení preventívnych a nápravných opatrení na ochranu prírody:

- po predchádzajúcom upozornení obmedzí alebo zakáže až do odstránenia nedostatkov činnosť, ktorej následkom hrozí poškodenie alebo ničenie prírody a krajiny, alebo činnosť, ktorá takéto poškodenie alebo ničenie spôsobila;
- tomu, kto činnosťou nevyžadujúcou rozhodnutie orgánu ochrany prírody podľa tohto zákona poškodzuje alebo ničí prírodu alebo krajinu, nariadi, aby v určenej lehote odstránil škodlivé následky tejto činnosti a určí podmienky na jej ďalšie vykonanie;
- obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto nesplnil podmienky určené v rozhodnutí tohto orgánu. Rovnako obmedzí alebo zakáže činnosť tomu, kto vykonáva činnosť

		vyžadujúcu súhlas orgánu ochrany prírody bez tohto súhlasu alebo vykonáva činnosť napriek zákazu podľa tohto zákona; ○ zhabaní jedincov chránených druhov. Koná vo veci odstraňovania invázií druhov. Dáva súhlas na zber a spracúvanie chráneného nerastu a chránenej skameneliny, ako aj na obchodovanie s nimi. Udeľuje súhlas na výrub chránených stromov. Povinne a bezodkladne sa oznamuje: ○ nález chorého, poraného, poškodeného alebo uhynutého chráneného živočích v prírodnom prostredí alebo ten, kto chráneného živočích pochádzajúceho z voľnej prírody náhodne odchytil alebo usmrtil; ○ nález chráneného nerastu alebo chránenej skameneliny; ○ vzniknutá škoda spôsobená chránenými živočíchmi. Obstaráva: ○ projekt ochrany chráneného krajinného prvku a vyhlasuje, mení a zrušuje jeho ochranu; ○ obstaráva a schvaľuje dokument regionálneho územného systému ekologickej stability; ○ projekty ochrany chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, chráneného stromu a ich ochranného pásma; ○ projekt ochrany ochranného pásma jaskyne a prírodného vodopádu; ○ program starostlivosti o chránený areál, prírodnú rezerváciu, prírodnú pamiatku, národnú prírodnú rezerváciu, národnú prírodnú pamiatku a chránený strom; ○ program záchranu chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, národnej prírodnej rezervácie, národnej prírodnej pamiatky a chráneného stromu. Dáva súhlas na: ○ zmenu stavu mokrade, najmä jej úpravu zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašelinou, bahna a riečného materiálu. Vydáva odborné stanovisko k projektom, ktoré môžu mať vplyv na územie európskej sústavy chránených území. Vyhlasuje, mení a ruší ochranu chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, súkromného chráneného územia, chráneného stromu a ich ochranného pásma jaskyne a prírodného vodopádu.
	Ministerstvo životného prostredia SR	Obstaráva: ○ koncepciu ochrany prírody a krajiny; ○ projekt ochrany chránenej krajinskej oblasti, národného parku, národnej prírodnej rezervácie, národnej prírodnej pamiatky a ich ochranného pásma, projekt ochrany chráneného vtáčieho územia. Schvaľuje: ○ program starostlivosti o chránenú krajinnú oblasť, program záchranu zóny alebo časti zóny chránenej krajinskej oblasti alebo národného parku.

	Štátna ochrana prírody Regionálne centrum ochrany prírody vo Zvolene Správa CHKO štiavnické vrchy v Banskej Štiavnici	Štátna ochrana prírody je osobitnou odbornou organizáciou s celoslovenskou pôsobnosťou, zameranou najmä na zabezpečovanie úloh na úseku ochrany prírody a krajiny (nie je orgánom štátnej správy). Vykonáva: ○ odbornú starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny vrátane sledovania dodržiavania podmienok ich ochrany, sledovania ich stavu, vykonávania revízie a štátneho dozoru; ○ realizáciu opatrení v chránených územiach súvisiacich s ich obhospodarovaním za účelom zlepšovania stavu predmetu ich ochrany; ○ realizáciu projektov zameraných na ochranu biodiverzity, ochranu jaskýň a ekologickú optimalizáciu krajiny; ○ vykonávanie prieskumu a výskumu osobitne chránených častí prírody a krajiny vrátane zhromažďovania, uchovávanía a vyhodnocovania údajov o ich stave; ○ zabezpečuje výkon stráže prírody a koordináciu činnosti členov stráže prírody; ○ kultúrno-výchovnú činnosť, propagačnú a edičnú činnosť, organizovanie odborných konferencií, seminárov a sympózií v rozsahu svojej pôsobnosti; ○ činnosť informačných stredísk ochrany prírody a krajiny a iných výchovných zariadení ochrany prírody a krajiny, budovanie a prevádzku náučných chodníkov a náučných lokalít; ○ monitorovanie jaskýň a ich prírodných zložiek, monitorovanie stavu a zmien prírodných biotopov, populácií druhov európskeho a národného významu, vrátane návrhu opatrení na zachovanie a zlepšenie ich priaznivého stavu; ○ sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia invázných druhov a uskutočňovanie opatrení na odstraňovanie invázných druhov; ○ tvorbu, dopĺňanie a poskytovanie informácií z informačného systému ochrany prírody a krajiny, tvorba aplikovaných geografických informačných systémov pre potreby ochrany prírody; ○ vedenie a dopĺňanie databáz chránených druhov európskeho a národného významu, prírodných biotopov, prírodných vodopádov, jaskýň a iných účelových evidencií v oblasti ochrany prírody a krajiny, vrátane špecializovaných archívov a odborných knižníc; ○ prevádzku, sprístupňovanie a iné využívanie jaskýň, vykonávanie sprievodcovskej činnosti a vyberanie vstupného do sprístupnených jaskýň, budovanie a udržiavanie objektov a zariadení na prevádzku jaskýň; ○ ochranu chránených rastlín a chránených živočíchov prostredníctvom záchranných chovov vrátane ich repatriácie do voľnej prírody, prevádzku chovných a rehabilitačných staníc.
Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách	Obec	Rozhoduje vo veciach: ○ povolenia na odber povrchových vôd a podzemných vôd a ich iné užívanie na potreby jednotlivých občanov (domácností), uskutočnenie, zmenu a odstránenie vodných stavieb, ktoré súvisia s týmto odberom; ○ v ktorých je príslušná povoľovať vodnú stavbu, ako aj v ostatných vodohospodárskych veciach týkajúcich sa vodnej stavby; ○ pochybnosti o určení hranice pobrežného pozemku pri drobných vodných tokoch; ○ uloženia opatrení na odstránenie škodlivého stavu pri poškodení verejnej kanalizácie alebo verejného vodovodu, prípadne pri ohrození ich prevádzky, ak tieto opatrenia nevyžadujú povolenie. Dáva vyjadrenie: ○ k vodnej stavbe v prípadoch, v ktorých je príslušná vydať povolenie; ○ k stavbe rodinného domu, k stavbe individuálnu rekreáciu a na domové žumpy; ○ vedie evidenciu o vodách;

		○ vykonáva štátny vodoochranný dozor v rámci svojej pôsobnosti a ukladá opatrenia na odstránenie nedostatkov. Obec môže všeobecne záväzným nariadením upraviť, obmedziť, prípadne zakázať všeobecné užívanie povrchových vôd na drobných vodných tokoch a iných vodných útvaroch.
Okresný úrad		Rozhoduje o udelení povolenia na osobitné užívanie vôd: ○ pri povrchových vodách na ich odber, ich vzdúvanie a na iný spôsob akumulácie, využívanie ich hydro-energetického potenciálu; ○ pri podzemných vodách na 1. ich odber, 2. ich akumuláciu, 3. ich čerpanie na účel znižovania ich hladiny 4. umelé zvyšovanie ich množstva povrchovou vodou; ○ na vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd alebo do podzemných vôd; ○ na vypúšťanie vôd z povrchového odtoku do povrchových vôd alebo do podzemných vôd; ○ na využívanie povrchových vôd alebo podzemných vôd na hospodársky chov rýb alebo na chov vodnej hydiny, prípadne iných vodných živočíchov na účely podnikania; na čerpanie znečistených podzemných vôd na účely zníženia ich znečistenia alebo zníženia znečistenia horninového prostredia a na ich následné vypúšťanie do týchto vôd, prípadne do povrchových vôd; ○ na čerpanie podzemných vôd a ich vypúšťanie do povrchových vôd alebo do podzemných vôd pri hydrogeologickom prieskume s predpokladaným časom trvania čerpacej skúšky nad päť dní a pri zakladaní stavieb; ○ na zavlažovanie a odvodňovanie pozemkov vodnými stavbami; ○ na iné osobitné užívanie povrchových vôd a podzemných vôd. Vydáva povolenie na : ○ vysádzanie, stínanie a odstraňovanie stromov a krov v korytách vodných tokov, na pobrežných pozemkoch a v inundačných územiach; ○ ťažbu piesku, štrku, bahna s výnimkou liečivého bahna z pozemkov tvoriacich koryto; ○ zasypávanie odstavených ramien vodných tokov, močiarov a odkrytých podzemných vôd; ○ na uskutočnenie, zmenu alebo na odstránenie vodnej stavby. Pri vodných stavbách má orgán štátnej vodnej správy pôsobnosť stavebného úradu stavby. Vydáva súhlas na: ○ umiestňovanie a odstraňovanie zariadení vo vodnom toku a v odkrytých podzemných vodách a na ich brehu; ○ leteckú aplikáciu hnojív a chemických látok na ochranu rastlín alebo na ničenie škodcov alebo buriny v chránených vodohospodárskych oblastiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov. Rozhoduje o: ○ uložení povinností vlastníkom poľnohospodárskych pozemkov vykonať opatrenia smerujúce k splneniu povinností ich obhospodarovať takým spôsobom, ktorý nielen zachová vhodné podmienky na výskyt vôd, ale aj napomáha zlepšovanie vodných pomerov; najmä zabráňovať škodlivým zmenám odtokových pomerov, splavovaniu pôdy a dbať o udržiavanie pôdnej vody a o zlepšenie retenčnej schopnosti územia; ○ vo veciach ochranných pásiem vodárenských zdrojov; ○ o povolení na vypúšťanie priemyselných odpadových vôd a osobitných vôd s obsahom obzvlášť škodlivých látok do verejnej kanalizácie; ○ o povolení na zaobchádzanie s nebezpečnými látkami; ○ v pochybnostiach o tom, či ide o vodný tok, prirodzené koryto alebo umelé koryto a o hranicu; ○ zákaze vlastníkom pobrežných pozemkov bez náhrady vyťínať stromy a kry zabezpečujúce stabilizáciu koryta; ○ v pochybnostiach o tom, či ide o vodnú stavbu; ○ o určení pásma ochrany vodnej stavby a podľa jej povahy zakázať alebo obmedziť v ňom výstavbu;

		○ niektorých stavieb alebo činností. Schvaľuje a ukladá povinnosť vypracovať manipulačný poriadok vodnej stavby; Dáva vyjadrenia: ○ k zámeru stavby, či je predpokladaná stavba alebo zmena stavby možná z hľadiska ochrany vodných pomerov a za akých podmienok ju možno uskutočniť a užívať; ○ na pripravované technologické úpravy vo výrobnom procese alebo v objeme výroby, ak majú vplyv na nakladanie s vodami; ○ neinvestičné úpravy vodných stavieb a iných stavieb a zariadení, ak môžu ovplyvniť množstvo alebo kvalitu povrchových vôd alebo podzemných vôd; ○ ťažbu piesku a štrku a na zemné práce, ak pri nich môže dôjsť k odkrytiu hladiny podzemných vôd alebo k prepadu ich nadložia do podzemných vôd; ○ geologické práce a zemné práce vykonávané na inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov; ○ schválenie a zmenu lesného hospodárskeho plánu a súhrnného lesného hospodárskeho plánu v chránených vodohospodárskych oblastiach, v inundačných územiach a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov; ○ účely prerokovania územnoplánovacej dokumentácie. Udeľuje súhlas na: ○ stavby vo vodách a na pobrežných pozemkoch, stavby v inundačnom území a v ochranných pásmach vodárenských zdrojov alebo stavby vo vzdialenosti do 23 m od vzdušnej päty ochrannej hrádze; ○ ropovody a iné líniové produktovody na prepravu škodlivých látok a obzvlášť škodlivých látok, diaľnice, cesty a miestne komunikácie; ○ sklady, nádrže a skládky škodlivých látok a obzvlášť škodlivých látok, stavby umožňujúce podzemné skladovanie látok v zemských dutinách; ○ stavby veľkokapacitných fariem. Rozhoduje v správnom konaní v prvom stupni štátnej vodnej správy a dáva vyjadrenia podľa tohto zákona, ak ide o: ○ vodnú stavbu a s ňou spojené nakladanie s vodami, ktoré zasahuje alebo ovplyvňuje územie dvoch alebo viacerých obvodov; ○ vodnú stavbu a s ňou spojené osobitné užívanie geotermálnych vôd; ○ vodnú stavbu s energetickým zariadením s inštalovaným výkonom nad 100 kW a s ňou spojené osobitné užívanie vôd. Všeobecne záväznou vyhláškou môže: ○ vyhlásiť vodu vhodnú na kúpanie a uložiť opatrenia; ○ určiť povrchové vody ako vody vhodné pre život a reprodukciu rýb, najmä pôvodných druhov rýb a uložiť opatrenia.
	Ministerstvo životného prostredia SR	○ zabezpečuje zisťovanie množstva, režimu a kvality povrchových vôd a podzemných vôd, hodnotenie stavu, množstva, režimu a kvality povrchových vôd a podzemných vôd a určovanie environmentálnych cieľov; ○ zabezpečuje identifikáciu vôd vhodných na kúpanie a vytvorenie a zachovanie profilov vôd vhodných na kúpanie a vykonáva opatrenia na zvýšenie počtu vôd vhodných na kúpanie, klasifikovaných ako výborné alebo dobré; ○ vydáva vyjadrenie k investičnej činnosti, ktorá môže významným spôsobom ovplyvniť nakladanie s vodami, ochranu vôd a vodných pomerov.
Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch	Obec	○ prejednáva priestupky v odpadovom hospodárstve a ukladá pokuty za priestupky, poskytuje držiteľovi odpadu informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území obce.

	Okresný úrad	○ schvaľuje program pôvodcu odpadu, program obce a program držiteľa polychlórovaných bifenylov a dáva stanovisko k plánu nakladania s ťažobným odpadom podľa osobitného predpisu; ○ vydáva potvrdenie o uzatvorení skládky odpadov; ○ vykonáva registráciu podnikateľov nakladajúcich s odpadom; ○ vydáva súhlas na zber alebo spracovanie starých vozidiel a odpadu z elektrozariadení; ○ schvaľuje projektovú dokumentáciu na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládky odpadov; ○ rozhoduje o povinnosti oddeliť nebezpečný odpad; ○ poskytuje na požiadanie informácie o existencii a umiestnení zariadení vhodných na zhodnotenie daného odpadu a na zneškodnenie daného odpadu v územnom obvode okresného úradu životného prostredia; ○ vyjadruje sa k územným plánom obcí a územným plánom zón; ○ vypracúva, vydáva, aktualizuje a zverejňuje program odpadového hospodárstva (vybrané úrady) a uskutočňuje verejné prerokovanie návrhu tohto programu; ○ poskytuje na požiadanie informácie o existencii a umiestnení zariadení vhodných na zhodnotenie a zneškodnenie odpadov na území kraja; ○ rozhoduje v prípade pochybností, či vec je, alebo nie je odpadom; ○ dáva vyjadrenie k zriadeniu spaľovne odpadov alebo zariadenia na spoluspaľovanie odpadov a k ich zmenám; ○ vyjadruje sa k územným plánom regiónov. Je oprávnený do odstránenia závydy zakázať činnosť: ○ pôvodcovi odpadu, ak nemá zabezpečené zhodnotenie odpadov alebo zneškodnenie odpadov a ak by v dôsledku toho mohlo dôjsť k závažnému poškodeniu životného prostredia alebo závažnej ekologickej ujme; ○ prevádzkovateľovi zariadenia na nakladanie s odpadmi, ak ten neplní povinnosti ustanovené zákonom o odpadoch alebo jeho vykonávacími predpismi a ak by v dôsledku toho mohlo dôjsť k závažnému poškodeniu životného prostredia alebo k závažnej ekologickej ujme.
Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie	Okresný úrad	○ vykonáva posudzovanie strategických dokumentov s dosahom na svoj územný obvod; ○ vykonáva zisťovacie konanie strategických dokumentov podľa a navrhovaných činností uvedených v prílohe 8 časť A s dosahom na svoj územný obvod; ○ zabezpečuje posudzovanie strategických dokumentov a navrhovaných činností, ak taká povinnosť vyplynie zo zisťovacieho konania; ○ je správnym orgánom v konaní o pochybnostiach, či niektoré náklady znáša obstarávateľ a navrhovateľ; ○ vydáva vyjadrenie pri zmene navrhovanej činnosti; ○ poskytuje informácie o posudzovaní vplyvov podľa písmen do komplexného informačného systému posudzovania vplyvov na životné prostredie; ○ určuje spracovateľov posudku; ○ zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností, v prípade činností ktoré podľa stanoviska orgánu ochrany prírody a krajiny môžu mať vplyv na územie sústavy chránených území; ○ vydáva vyjadrenie či zmena činnosti môže mať podstatný nepriaznivý vplyv na životné prostredie;

	Ministerstvo životného prostredia SR	○ zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností uvedených v prílohe č. 8 časti A zákona (povinné hodnotenie); ○ vedie centrálnu evidenciu všetkých posúdených strategických dokumentov a navrhovaných činností a zabezpečuje komplexný informačný systém posudzovania vplyvov na životné prostredie; ○ zabezpečuje odbornú spôsobilosť osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie; ○ vedie, aktualizuje a zverejňuje zoznam odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie; ○ určuje spracovateľov posudku; ○ je správnym orgánom v konaní o predĺžení platnosti záverečného stanoviska k činnosti a v konaní o tom, kto znáša niektoré náklady; ○ určuje spoločné posudzovanie viacerých navrhovaných činností, ak sú v prevádzkovej alebo priestorovej súvislosti; ○ je príslušným orgánom na uznávanie odbornej kvalifikácie v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie; ○ plní úlohy pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice.
Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia	Obec	○ podieľa sa na vypracovaní a realizácii programu a integrovaného programu zlepšenia kvality ovzdušia; ○ kontroluje dodržiavanie povinností prevádzkovateľov malých zdrojov; ○ vydáva súhlas pre malé zdroje; ○ uloží prevádzkovateľovi malého zdroja opatrenia na nápravu, ak neplní povinnosti - ustanovené týmto zákonom a všeobecne záväznými právnymi predpismi v oblasti ochrany ovzdušia; ○ ukladá prevádzkovateľom malých zdrojov pokuty; ○ môže nariadiť obmedzenie alebo zastavenie prevádzky malého zdroja; ○ môže ustanoviť všeobecne záväzným nariadením zóny s obmedzením prevádzky mobilných zdrojov; ○ určuje rozsah a požiadavky vedenia prevádzkovej evidencie malých zdrojov; ○ nariadi zastavenie prevádzky malého zdroja, ak sa prevádzkuje bez súhlasu.
	Okresný úrad	○ vydáva súhlas vo veciach pre veľké zdroje a stredné zdroje a k povoleniu stavby spaľovne odpadov; ○ zabezpečuje udržanie kvality ovzdušia; ○ určuje emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania veľkých zdrojov a stredných zdrojov; ○ rozhoduje vo veciach veľkých a stredných zdrojov znečistenia; ○ zabezpečuje zverejnenie ročných správ o prevádzke a kontrole spaľovní odpadov; ○ sprístupňuje verejnosti žiadosti o vydanie súhlasu, súhlasy vydané na ich základe a ich aktualizácie a vykonáva verejné prerokovanie žiadosti o vydanie súhlasu; ○ preskúmava periodicky podmienky prevádzkovania spaľovne odpadov; ○ uloží prevádzkovateľovi veľkého zdroja a prevádzkovateľovi stredného zdroja opatrenia na nápravu; ○ vydáva stanoviská k územným plánom obcí a územným plánom zón; ○ môže povoliť na údržbu a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických vozidiel nákup a použitie obmedzeného množstva regulovaných výrobkov, ktoré nespĺňajú požiadavky podľa zákona; ○ odsúhlasuje vymedzenie oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia; ○ vypracúva, vydáva, zverejňuje program a integrovaný program a uskutočňuje verejné prerokovanie ich návrhov a následne sleduje, zabezpečuje a vyhodnocuje ich realizáciu a v prípade potreby ich aktualizuje; ○ vydáva stanoviská k územným plánom regiónov; ○ nariadi obmedzenie alebo zastavenie prevádzky veľkého zdroja a stredného zdroja, ak ich prevádzkovateľ nespĺní

		pri vážnom a bezprostrednom ohrození alebo zhoršení kvality ovzdušia; ○ prekračuje emisný limit a nesplnil opatrenia na nápravu; ○ opätovne prekročí určenú emisnú kvótu; ○ nariadi zastavenie prevádzky veľkého zdroja alebo stredného zdroja, ak sa prevádzkuje bez súhlasu.
Zákon č. 478/2002 Z.z. o lesoch	Okresný úrad	Rozhoduje o: ○ vyhlásení pozemku za lesný pozemok a v pochybnostiach o tom, či pozemok je lesným pozemkom; ○ vyňatí a obmedzení využívania; ○ výške náhrady za stratu mimoprodukčných funkcií lesa; ○ drobení lesného pozemku, pri ktorom by vznikol lesný pozemok s výmerou menšou ako 10 000 m²; ○ povoľovaní predĺženia lehoty na obnovu lesa na holine a na zabezpečenie lesného porastu; ○ schvaľovaní harmonogramu vykonania náhodnej ťažby; ○ používaní cudzích pozemkov; ○ využívaní lesnej cesty; ○ uložení opatrení lesníckotechnických meliorácií a spôsobe a úhrade nákladov; ○ uložení opatrení na ochranu lesa. Dáva záväzné stanovisko k územnému rozhodnutiu, ktoré sa má dotknúť lesných pozemkov: ○ dáva záväzné stanovisko k návrhu na umiestnenie stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa; ○ vydáva a odvoláva zákazy a obmedzenia využívania lesov verejnosťou a iného využívania lesov na žiadosť vlastníka, správcu alebo obhospodarovateľa lesa alebo z vlastného podnetu na dobu nevyhnutne potrebnú, ak to vyžaduje ochrana práv a oprávnených záujmov vlastníka, správcu a obhospodarovateľa lesa, ochrana lesa alebo iný verejný záujem; ○ vedie evidenciu o odbornej správe lesov; ○ ustanovuje a odvoláva členov lesnej stráže, zabezpečuje preskúšanie odbornej spôsobilosti a vedie zoznam členov lesnej stráže; ○ povoľovaní výnimiek zo zákazov niektorých činností na lesných pozemkoch a to konkrétne, po písomnom súhlase vlastníka alebo správcu povoliť výnimku zo zákazu: - vykonávať terénne úpravy, stavať ploty alebo budovať chodníky, narúšať pôdny kryt, odvážať lesnú pôdu; - zakladať alebo udržiavať otvorené ohne na nich alebo v ich ochrannom pásme mimo vyznačených miest; - stavať posedy, príbytky alebo táboriť mimo vyznačených miest; - jazdiť alebo stáť motorovým vozidlom, skútrom, motorovou trojkolkou alebo štvorkolkou mimo vyznačených miest a jazdiť na bicykli alebo na koni mimo lesnej cesty alebo vyznačenej trasy; - vstupovať do lesných škôlok alebo do oplotených miest, ako aj miest označených zákazom vstupu, f) - vstupovať do lesných porastov na miestach, kde sa vykonáva technologická príprava pracoviska, výrub stromov a sústreďovanie dreva na odvozné miesto alebo plošné chemické ošetrovanie; - rušiť ticho a pokoj; - zbierať v nadmernom množstve semená, vyberať semenáčky alebo sadenice lesných drevín; - ťažiť stromy alebo kry, ziskávať z lesa čecínu, živicu alebo živú kôru. ○ uložení ďalších opatrení na zaistenie bezpečnosti osôb a majetku ak to vyžaduje zmenu spôsobu hospodárenia na lesných pozemkoch; ○ uložení opatrení na nápravu spôsobenej škody ○ súhlase na činnosť hospodára na výmere väčšej ako 2 000 ha; ○ dáva súhlas k návrhu územného plánu obce a k návrhu územného plánu zóny; ○ dáva súhlas k návrhu územného plánu regiónu, k návrhu na určenie chráneného ložiskového územia a k návrhu na určenie a rozšírenie dobývacích priestorov; ○ vyhlasuje ochranné lesy a lesy osobitného určenia;

		○ schvaľuje postup rekonštrukcie lesa; ○ vydáva a odvoláva zákazy a obmedzenia využívania lesov verejnou a iného využívania lesov, ak tie presahujú územnú pôsobnosť obvodného lesného úradu; ○ vykonáva úlohy súvisiace so zabezpečením a s organizáciou vyhotovenia lesného hospodárskeho plánu a jeho schvaľovaním na základe poverenia ministerstva zabezpečuje výber zhotoviteľa plánu; ○ dáva súhlas na vykonanie naliehavej ťažby nad objem predpísaný plánom pre lesný celok alebo vlastnícky celok.
Zákon č. 330/1991 Z.z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločnostiach; Zákon č. 224/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy;	Okresný úrad	○ organizuje, zabezpečuje a rozhoduje vo veci vykonávania pozemkových úprav; ○ plní úlohy pri vydávaní nehnuteľnosti oprávneným osobám podľa osobitného predpisu (zákona č.229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov); ○ zabezpečuje práce na obnove evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim; ○ vydáva údaje o bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách a predkladá ich na zápis do katastra nehnuteľností, rozhoduje v správnom konaní o ochrane poľnohospodárskej pôdy; ○ vyjadruje sa k zámerom a návrhom nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy v rámci svojho územného obvodu; ○ plní úlohy štátnej správy na úseku rastlinolekárskej starostlivosti; ○ rozhoduje o navrátení vlastníctva k pozemkom; ○ nariaďuje opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy; ○ rozhoduje o zmene druhu poľnohospodárskeho pozemku; ○ rozhoduje o odňatí poľnohospodárskej pôdy; ○ rozhoduje o usporiadaní druhu pozemku; ○ vypracúva koncepciu pozemkových úprav a ochrany poľnohospodárskej pôdy v rámci svojej pôsobnosti; ○ rozhoduje o námietkach voči projektu pozemkových úprav; ○ udeľuje súhlas k návrhom nepoľnohospodárskeho použitia poľnohospodárskej pôdy v rámci svojej územnej pôsobnosti; ○ spracúva a ministerstvu predkladá informáciu o úbytkoch poľnohospodárskej pôdy v rámci územného obvodu.
Zákon č. 51/1988 Z.z. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe	Obvodný banský úrad	○ určujú, menia alebo zrušujú chránené ložiskové územia a dobývacie priestory a vedú ich evidenciu; ○ povoľujú otvárkou, prípravu a dobývanie výhradných ložísk a v určených prípadoch geologický prieskum výhradných ložísk banskými dielami; ○ povoľujú zabezpečenie alebo likvidáciu hlavných banských diel a lomov pred zastavením ich prevádzky; ○ povoľujú dobývanie ložísk nevyhradených nerastov, ako aj zabezpečenie banských diel a lomov a likvidáciu hlavných banských diel a lomov; ○ povoľujú sprístupňovanie banských diel na muzeálne účely a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave, osobitné zásahy do zemskej kôry a zabezpečenie alebo likvidáciu starých banských diel; ○ povoľujú trhacie práce a ohňostrojné práce; ○ vydávajú súhlas na povolenie stavieb a zariadení v chránenom ložiskovom území; ○ nariaďujú vyhotovenie alebo doplnenie banskomeračskej a geologickej dokumentácie, ak chýbajú, sú neúplné alebo ak sú v nich závady; ○ vydávajú a zrušujú banské oprávnenia a vedú banský register; ○ povoľujú odber a prevoz výbušnín; ○ dozerajú na stav, vybavenie a činnosť banskej záchrannej služby a preverujú odbornú spôsobilosť jej vedúcich zamestnancov s výnimkou zamestnancov hlavných banských záchranných staníc a obvodných banských záchranných staníc;

	Hlavný banský úrad	○ ukladá opatrenia na zabezpečenie racionálneho využívania ložísk nerastov a na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky a za tým účelom organizuje, riadi a vykonáva osobitné preverky; ○ dáva súhlas na zriadenie, prípadne nariaďuje zriadenie hlavných banských záchranných staníc a obvodných banských záchranných staníc; ○ vedie súhrnnú evidenciu dobývacích priestorov a ich zmien; ○ určuje podmienky používania vybraných banských strojov, zariadení, prístrojov a pomôcok, posudzuje odbornú spôsobilosť zamestnancov v rozsahu ustanovenom banským zákonom; ○ vydáva povolenie na tranzitnú prepravu výbušnín cez územie Slovenskej republiky; ○ vedie evidenciu organizácií, ktorým vydal: - súhlas na výrobu a spracúvanie výbušnín alebo na vykonávanie výskumu, vývoja alebo pokusnej výroby výbušnín; - povolenie na tranzitnú prepravu výbušnín cez územie Slovenskej republiky; - povolenie na výučbu súvisiacu s výbušnami.
Zákon č. 135/1961 Z.z. o pozemných komunikáciách	Obec	Vykonáva miestnu štátnu správu vo veciach: ○ miestnych komunikácií; ○ účelových komunikácií. Obce na miestnych komunikáciách a na účelových komunikáciách určujú použitie dopravných značiek, dopravných zariadení a povoľujú vyhradené parkoviská. Pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu⁶ pre miestne komunikácie a účelové komunikácie vykonávajú obce ako prenesený výkon štátnej správy.
	Okresný úrad	○ určuje použitie dopravných značiek a dopravných zariadení na cestách I. triedy a na cestách I. Triedy; ○ povoľuje zriadenie vyhradených parkovísk, a ak ide o zastavané územie alebo o územie určené na zastavanie, aj po prerokovaní s obcou; ○ vyjadruje pri prerokovaní územných plánov regiónov.
	Ministerstvo dopravy SR	○ vykonáva štátnu správu vo veciach diaľnic a ciest pre motorové vozidlá; ○ zabezpečuje stavebno-technické vybavenie diaľnic a ciest vo vlastníctve štátu podľa potrieb cestnej dopravy a obrany štátu; ○ rozhoduje o zaradení pozemných komunikácií do cestnej siete a o ich vyradení z nej, o pretriedení ciest a prestaničení cestnej siete; ○ určuje triedy a dopravný charakter jednotlivých cestných ťahov; ○ posudzuje a schvaľuje operačné plány zimnej údržby diaľnic a ciest; ○ určuje použitie dopravných značiek a dopravných zariadení, povoľuje zriadenie vyhradených parkovísk na diaľniciach a na cestách pre motorové vozidlá, a ak ide o zastavané územie alebo o územie určené na zastavanie, aj po prerokovaní s obcou; ○ pôsobnosť špeciálneho stavebného úradu pre diaľnice a cesty pre motorové vozidlá vykonáva ministerstvo Správu pozemných komunikácií: ○ ak ide o diaľnice, cesty pre motorové vozidlá a cesty podľa schváleného plánu rozvoja diaľnic a ciest vo vlastníctve štátu okrem ich prejazdnych úsekov cez colné priestory a koncesných ciest – Národná diaľničná spoločnosť;

⁶ Od 1.4.2024 príde ku zmene legislatívy. Kompetencie, ktoré v súčasnosti vykonávajú mestá a obce na Slovensku z dôvodu preneseného výkonu štátnej správy preberie nový Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR.

		○ ak ide o cesty vo vlastníctve štátu (cesty I. triedy) okrem ich prejazdnych úsekov cez colné priestory - právnické osoby na tento účel zriadené ministerstvom; ○ ak ide o cesty vo vlastníctve samosprávneho kraja (II. a III. triedy vrátane ich prejazdnych úsekov cez obce), samosprávny kraj, prípadne právnické osoby ním na tento účel založené alebo zriadené; ○ ak ide o prejazdne úseky ciest vo vlastníctve obce, o miestne komunikácie a účelové komunikácie vo vlastníctve obce - obce, prípadne právnické osoby nimi na tento účel založené alebo zriadené; ○ ak ide o účelové komunikácie vo vlastníctve štátu - právnické osoby, ktorým celkom alebo prevažne slúžia; ○ ak ide o prejazdne úseky cez colné priestory - príslušné colné orgány po dohode s cestným správnym orgánom a správcom diaľnice alebo cesty vedúcej k hraničnému priechodu; ○ ak ide o koncesné cesty - koncesionár počas koncesnej lehoty.
Zákon č. 608/2003 Z.z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie	Obec	○ vykonáva pôsobnosť stavebného úradu; ○ zabezpečuje štátny stavebný dohľad.
	Okresný úrad	○ posudzuje zadanie pre územný plán obce a zadanie pre územný plán zóny; ○ vydáva stanovisko pri prerokovaní konceptu územného plánu obce a konceptu územného plánu zóny; ○ vydáva stanovisko pri prerokovaní návrhu územného plánu obce a návrhu územného plánu zóny; ○ preskúmava návrh územného plánu obce a návrh územného plánu zóny; ○ rieši rozpory pri prerokúvaní územnoplánovacej dokumentácie; ○ je metodickým orgánom pre činnosť obce na úseku územného plánovania; ○ podieľa sa na tvorbe koncepcií v oblasti územného plánovania; ○ obstaráva a prerokúva územnoplánovacie podklady; ○ podieľa sa na vykonávaní informačných činností pre informačný systém o územnom plánovaní; ○ vykonáva štátnu stavebnú správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni koná obec ako stavebný úrad; ○ riadi a kontroluje výkon prenesenej štátnej správy vykonávanej obcami ako stavebnými úradmi; ○ plní úlohy štátneho stavebného dohľadu; ○ zabezpečuje výkon pôsobnosti stavebného úradu, ak obec dlhodobo, najmenej šesť mesiacov, nevykonáva svoju pôsobnosť stavebného úradu; ○ zabezpečuje výkon pôsobnosti stavebného úradu pri vyhradenej právomoci pri jednotlivých technicky náročných alebo neobvyklých stavbách alebo opatreniach s väčšími alebo rozsiahlejšími účinkami na životné prostredie v ich okolí; ○ určuje, ktorý stavebný úrad vykoná konanie a vydá rozhodnutie v prípade stavieb alebo opatrení presahujúcich hranice územného obvodu jedného stavebného úradu; ○ podieľa sa na tvorbe koncepcií v oblasti povoľovania a realizácie stavieb; ○ vykonáva pôsobnosť stavebného úradu v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom

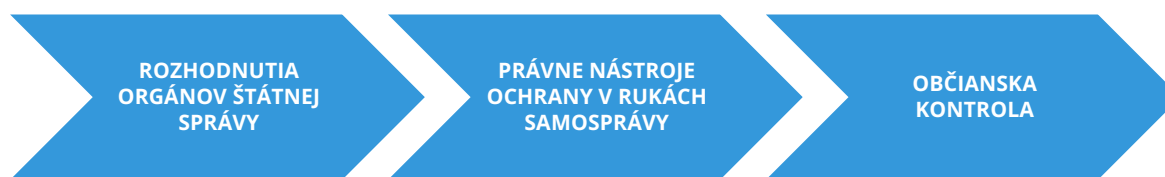
	Ministerstvo dopravy SR	○ vypracúva metodiku obstarávania územných plánov regiónov, územných plánov obcí a územných plánov zón a metodicky usmerňuje orgány územného plánovania; ○ organizuje vzdelávanie zamestnancov samosprávnych krajov a obcí, ktoré obstarávajú územnoplánovacie podklady a územnoplánovacie dokumenty; ○ overuje skúškou odbornú spôsobilosť na obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov obcami a samosprávnymi krajinami; ○ vedie register odborne spôsobilých osôb; ○ obstaráva Stratégiu územného rozvoja Slovenska a jej aktualizáciu; ○ obstaráva Koncepciu územného rozvoja Slovenska a jej aktualizáciu a predkladá ju vláde na schválenie; ○ posudzuje zadanie a návrh územného plánu regiónu a návrh zmien a doplnkov územného plánu regiónu; ○ prevádzkuje a sprístupňuje informačný systém o územnom plánovaní; ○ metodicky usmerňuje činnosť, stavebného úradu a Slovenskej stavebnej inšpekcie; ○ zabezpečuje hlavný štátny stavebný dohľad; ○ uplatňovanie stavebného zákona špeciálnymi, vojenskými a inými stavebnými úradmi; ○ koordinuje postupy správnych orgánov preskúmvajúcich záujmy chránené osobitnými predpismi v konaniach podľa stavebného zákona; ○ po prerokovaní s príslušnými ústrednými orgánmi rozhoduje o rozporoch v konaniach podľa stavebného zákona v prípade, že sa vzniknutý rozpor neodstráni dohodou medzi príslušnými dotknutými správными orgánmi; ○ určuje obsah a rozsah odbornej prípravy a postup pri overovaní a osvedčovaní osobitného kvalifikačného predpokladu na výkon činnosti stavebného úradu; ○ určuje v spolupráci so Slovenskou komorou architektov a Slovenskou komorou stavebných inžinierov obsah odbornej skúšky, vymenúva členov skúšobnej komisie, navrhuje preskúšanie a koordinuje činnosti týchto komôr, pri prevode majetku štátu podľa osobitného predpisu sa vyjadruje, či sú splnené podmienky na vyvlastnenie podľa osobitného predpisu.
Zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu	Obec	○ môže iniciovať vznik oblastnej organizácie a podieľa sa na spolufinancovaní jej aktivít; ○ spolupracuje s organizáciami cestovného ruchu pri tvorbe programov a plánov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja na území obce vrátane koncepcie rozvoja cestovného ruchu na území obce, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území obce; ○ tvorí programy, plány, stratégie a koncepcie rozvoja cestovného ruchu; ○ vytvára vlastné finančné zdroje na realizáciu aktivít v cestovnom ruchu; ○ buduje infraštruktúru podporujúcu aktivity v cestovnom ruchu, ktorá spadá do pôsobnosti obce; ○ sústreďuje štatistické údaje o cestovnom ruchu v obci; ○ spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy a s orgánmi vyššieho územného celku pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike; ○ spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na uplatňovaní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

	VÚC	○ môže založiť krajskú organizáciu a podieľa sa na jej spolufinancovaní; ○ spolupracuje s krajskou organizáciou pri tvorbe programov a plánov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja na území vyššieho územného celku vrátane koncepcie rozvoja cestovného ruchu, ročného plánu aktivít a monitorovacej správy o vývoji cestovného ruchu na území kraja; ○ vytvára podmienky na spoluprácu s podnikateľskými subjektmi pôsobiacimi na jeho území; ○ vytvára podmienky na osvetu a výchovu obyvateľstva k podnikaniu v cestovnom ruchu; ○ spolupracuje s ústrednými orgánmi štátnej správy pri realizácii štátnej politiky cestovného ruchu v Slovenskej republike; ○ podporuje rozvoj cezhraničnej, medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce v cestovnom ruchu; ○ vytvára podmienky na podporné mechanizmy a nástroje, ktoré motivujú subjekty na jeho území k rozvoju cestovného ruchu, zvyšovaniu kvality služieb a konkurencieschopnosti; ○ spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.
	Ministerstvo dopravy SR	○ vytvára podmienky pre rozvoj cestovného ruchu ako štátnej priority; ○ vypracúva, implementuje a monitoruje štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu; ○ vypracúva národnú koncepciu rozvoja cestovného ruchu a zodpovedá za jej plnenie; ○ zabezpečuje potrebné stimuly a pomoc pri investíciách súkromného sektora do cestovného ruchu; ○ podieľa sa na tvorbe systému štatistických informácií o cestovnom ruchu; ○ spracúva komplexné údaje o vývoji cestovného ruchu v Slovenskej republike; ○ spolupracuje s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pri podpore uplatňovania medzinárodných štandardov a rozvoji vzdelávania v cestovnom ruchu; ○ spravuje Register krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu; ○ plní úlohy a záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z členstva: - vo Svetovej organizácii cestovného ruchu a ostatných medzinárodných a medzištátnych organizáciách a združeniach cestovného ruchu; - v Európskej únii v oblasti cestovného ruchu a medzinárodných zmlúv týkajúcich sa cestovného ruchu; - vo Výbore pre cestovný ruch Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj ○ zabezpečuje plnenie úloh cezhraničnej spolupráce v cestovnom ruchu; ○ zahraničnú spoluprácu v cestovnom ruchu v oblasti dvojstranných a multilaterálnych vzťahov; ○ plnenie medzinárodných bilaterálnych a multilaterálnych zmlúv v cestovnom ruchu; ○ metodicky usmerňuje a kontroluje plnenie úloh agentúry; ○ vypracúva programy rozvoja cestovného ruchu a vyhodnocuje ich realizáciu; ○ podporuje činnosť územnej samosprávy pri rozvoji cestovného ruchu a činnosť krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu; ○ zadáva úlohy subjektom cestovného ruchu; ○ spolupracuje s Radou vlády Slovenskej republiky pre jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a podieľa sa na vytváraní mechanizmu fungovania jednotnej prezentácie Slovenskej republiky v zahraničí.

Zákon č. 538/2015 Z.z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách	Štátna kúpeľná komisia ministerstva zdravotníctva	Má právomoc: ○ rozhodovať o uznaní prírodných liečivých vôd, prírodných minerálnych vôd a klimatických podmienok vhodných na liečenie a o zrušení ich uznania; ○ vydávať povolenia na prevádzkovanie prírodných liečebných kúpeľov a kúpeľných liečební a rozhodovať o ich zrušení; ○ vydávať povolenia využívať prírodné liečivé zdroje a prírodné minerálne zdroje, rozhodovať o ich zmene, zrušení a vyznačení zmeny údajov; ○ vydávať povolenia na úpravu prírodnej liečivej vody a prírodnej minerálnej vody, ich zmeny a zrušenie; ○ predkladať vláde návrh na uznanie kúpeľného miesta a jeho zrušenie; ○ na návrh obce predkladať vláde štatút kúpeľného miesta, jeho zmenu a zrušenie; ○ predkladať na schválenie návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorými sa určujú ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov, prírodných minerálnych zdrojov a klimatických podmienok vhodných na liečenie, ich zmien a zrušení ministerstvu zdravotníctva; ○ vydávať stanoviská vo veciach, v ktorých je ministerstvo zdravotníctva podľa tohto zákona dotknutým orgánom štátnej správy; ○ posudzovať projektovú dokumentáciu stavby zariadenia na využívanie prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho na prvom stupni, o odvolaniach rozhoduje minister zdravotníctva.
	Ministerstvo zdravotníctva SR	Je dotknutým orgánom vo veciach: územnoplánovacej činnosti na území kúpeľného miesta, na území klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie, na území ochranných pásiem prírodného liečivého zdroja, prírodného minerálneho zdroja a klimatických podmienok vhodných na liečenie ○ údržby stavieb a ich odstraňovania, povolenia terénnych úprav, prác a zariadení, územných, stavebných, kolaudačných a ďalších konaní uskutočňovaných podľa osobitného predpisu na kúpeľnom území a v ochrannom pásme I. stupňa prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja; ○ povolenia na osobitné užívanie vôd, povolenia na niektoré činnosti, povolenia na vodné stavby, vydávania súhlasov a ďalších konaní uskutočňovaných podľa osobitného predpisu na kúpeľnom území a v ochrannom pásme I. stupňa prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja; ○ geologických prác a banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom na území ochranných pásiem prírodného liečivého zdroja a prírodného minerálneho zdroja.

Zabezpečenie adekvátnej právnej ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO je jedným z cieľov manažment plánu. Súčasný stav ochrany kultúrneho dedičstva signalizuje, že úroveň právneho vedomia verejnej správy a obyvateľstva sa postupne zlepšuje, avšak stále nie je dostatočné. Právne návody ochrany kultúrneho dedičstva spracované v 2. etape manažment plánu sú príspevkom na zlepšenie situácie. Implementácia a použitie návodov súčasne predpokladá vzdelávanie zamestnancov verejnej správy a obyvateľstva v tejto problematike.

Tabuľka 8 Právne návody ochrany kultúrneho dedičstva

ROZHODNUTIA ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Nízky stupeň vymáhania rozhodnutí chrániacich záujmy kultúrneho dedičstva je významným právnym problémom. Najviditeľnejšími prípadmi sú NKP nachádzajúce sa v pamiatkových územiach, ktoré sa z dôvodu zanedbania starostlivosti zo strany vlastníka dostali do zlého technického stavu a mnohým z nich hrozí bezprostredný zánik.

Každý stav, keď sa nehnuteľnosť, ktorá je pamiatkovo chránená, nachádza v zlom technickom stave, je schátraná, hrozí jej zánik, je protiprávny, respektíve je príznakom protiprávneho konania jej vlastníka. Vlastník kultúrnej pamiatky je zo zákona povinný vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky, vykonávať činnosti a opatrenia na predchádzanie ohrozenia, poškodenia, zničenia a na trvalé udržiavanie dobrého stavu NKP. Analogické povinnosti má aj vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je vyhlásená za kultúrnu pamiatku, ale nachádza sa v pamiatkovom území.

Zákony, prostredníctvom ktorých môžu orgány štátnej správy vynucovať rozhodnutia:

- 49/2002 Z.z. - Zákon o ochrane pamiatkového fondu
 - priestupkové konanie
 - konanie o náprave
- 50/1976 Z.z. – Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku
 - priestupkové konanie
 - nariadenie zabezpečovacích prác
- 372/1990 Z.z. – Zákon o priestupkoch
- 233/1995 Z.z. – Zákon o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)
- 282/2015 Z. z. – Zákon o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim
- 300/2005 Z.z. – Trestný zákon

PRÁVNE NÁSTROJE OCHRANY V RUKÁCH SAMOSPRÁVY

Územné plánovanie je najdôležitejším nástrojom v rukách samosprávy, prostredníctvom ktorého môže ovplyvňovať potrebné regulatívy v danom území, prostredníctvom spracovania záväznej časti ÚPD v dostatočnej presnosti, podrobnostiach a rozsahu, aby mohol zodpovedný stavebný úrad aplikovať regulatívy na jednotlivé individuálne rozhodnutia.

V rámci legislatívnych právomocí môžu všetky obce a mesto na území lokality svetového dedičstva UNESCO prostredníctvom VZN regulovať:

- podrobnosti a podmienky pre zabezpečenie údržby kultúrnych pamiatok, území a pamätihodností. Pre presnejšie porozumenie tejto právomoci je potrebné pochopiť význam pojmu údržba, ktorý sa v zákone nespresňuje. Podľa slovníka slovenského jazyka údržba je starostlivosť o dobrý stav predmetov; opravovanie a udržiavanie ich v poriadku. Z toho možno odvodiť, že obce má zabezpečiť ako ochranu pred zhoršením stavu, tak aj prípustné podmienky opráv.
- podrobnosti a podmienky ochrany kultúrnych pamiatok v zmysle osobitných predpisov, ktorým je Pamiatkový zákon:
 - vytvorenie všetkých podmienok potrebných na zachovanie, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce. Obci sa tu dáva široký rámec regulovania činností, ktoré môžu mať vplyv na zachovanie, obnovu a využívanie pamiatkového fondu, vrátane stavebných, hospodárskych a iných činností. Jedná sa o pamiatkový fond, ktorý je definovaný v pamiatkovom zákone ako súbor hnutel'ných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.
 - zabezpečenie úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia (tie sú vyjadrené v nariadeniach vlády o zriadení pamiatkových rezervácií). Táto kompetencia funguje iba vo vzťahu k vyhláseným pamiatkovým územia, je teda použiteľná iba pre obce na území, ktorých takéto územie existuje.
- stavebnú a hospodársku činnosť, ktorá nesmie ohrozovať zachovanie podstaty technických pamiatok zapísaných v Zozname svetového dedičstva UNESCO a rušivo vplývať na ich historický vzhľad.
- zriadiť zoznam pamätihodností a určiť podmienky pre ich údržbu.

V rámci rozšíreného rámca právomocí má Mesto Banská Štiavnica :

- Mesto Banská Štiavnica má regulovať stavebnú činnosť na území mesta tak, aby sa zachoval historický charakter prostredia. Na základe tohto ustanovenia možno v meste Banská Štiavnica priamo regulovať stavebnú činnosť, stanoviť limity / výškové, objemové atď.), prípustné vzory stavebných a architektonických detailov a prípustných stavebných materiálov a technológií, potrebných na naplnenie účelu tohto ustanovenia, teda zachovania historického charakteru prostredia.
- regulovať novú výstavbu, ktorá musí harmonicky dotvárať pôvodný historický, architektonický, krajinný a urbanistický výraz Banskej Štiavnice. Kompozičné a výškové usporiadanie novej výstavby nesmie v diaľkových pohľadoch rušivo ovplyvňovať panorámu a siluety dominánt pamiatkovej rezervácie.
- mesto má ďalej stanoviť také podmienky, aby príprava a uskutočňovanie všetkých terénnych úprav, dopravných, vodohospodárskych, energetických, telekomunikačných a ostatných stavieb a prevádzka inžinierskych sietí nenarušila architektonický výraz jednotlivých pamiatkových objektov a pamiatkovej rezervácie Banská Štiavnica ako celku.
- regulovať hospodársku činnosť v Banskej Štiavnici tak, aby svojim charakterom, dopravnými a priestorovými nárokmi a akýmkoľvek znečisťovaním prostredia rušivo neoplývala na krajinný, architektonický a urbanistický ráz mesta.

Zákony, prostredníctvom ktorých môžu lokálne samosprávy právne chrániť lokalitu:

- 200/2022 Z.z. – Zákon o územnom plánovaní;
- 369/1990 Z.z. – Zákon o obecnom zriadení;
- 50/1976 Z.z. – Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku;
- 100/2002 Z.z. – Zákon o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia.

Odporúčania pre ochranu hodnôt kultúrneho dedičstva v rukách samosprávy:

- samosprávy by mali po vzájomnej dohode iniciovať a zabezpečiť spoločné a koordinované obstarávanie územného plánu jadrového územia a územných plánov vo všetkých obciach lokality svetového dedičstva UNESCO. V rámci procesu prípravy by mali zabezpečiť zapracovanie regulatívov a zastavovacích podmienok v súlade s požiadavkami ochrany, na potrebnej kvalitatívnej úrovni a v dostatočnej presnosti;

- Mesto Banská Štiavnica ako aj ostatné obce v lokalite svetového dedičstva UNESCO by mali v rámci kompetencií na úseku ochrany hodnôt vyplývajúcimi z uvedených zákonov vydať všeobecne záväzné nariadenia podrobne upravujúce podmienky ochrany kultúrneho dedičstva a regulácie stavebnej činnosti;
- všetky obce ako by mali zriadiť a pravidelne aktualizovať zoznam pamätihodností obce a určiť podmienky ich ochrany. Mesto Banská Štiavnica má spracovaný zoznam pamätihodností mesta⁷, ktorý je pravidelne dopĺňaný na základe podnetov. Mesto Banská Štiavnica má zriadenú aj Komisiu pre pamätihodností mesta.

OBČIANSKA KONTROLA

Legislatívny rámec na území Slovenskej republiky ponúka sériu možností pre odbornú a laickú verejnosť možnosti ako ovplyvniť činnosť a rozhodovanie orgánov verejnej správy s cieľom zlepšenia ochrany kultúrnych hodnôt.

- získavanie informácií o konaniach na úradoch:
 - zverejňovanie informácií o konaniach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti – ochrana pamiatkového fondu;
 - zverejňovanie informácií o správnom konaní – prostredníctvom úradných tabúl alebo elektronických úradných tabúl (tieto informácie musia byť nepretržite prístupné verejnosti po stanovenú dobu).
- nazeranie do spisov:
 - po preukázaní odôvodnenosti môže správny orgán povoliť nazeranie do spisov aj iným osobám, ako účastníkom konania (správny orgán rozhodne, či je iná osoba oprávnenou osobou pre nazeranie do spisu);
 - správny orgán musí umožniť nazeranie do spisu verejnému ochrancovi práv.
- získavanie informácií prostredníctvom Zákona č. 92/2002 Z.z. – Zákon o slobodnom prístupe k informáciám:
 - informácie sa poskytujú bez preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu, pre ktorý sa informácia požaduje.

Občianska verejnosť má podľa Správneho poriadku možnosť napadnúť rozhodnutia alebo stanoviská úradov, ak sú v rozpore so záujmom ochrany hodnôt svetového dedičstva. Ak bolo prostredníctvom vyššie spomenutých postupov zistené, že správny orgán vydal rozhodnutie,

⁷ Pamätihodnosti mesta. Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/mesto/pamatihodnosti-mesta/>

vyjadrenie alebo stanovisko, pri ktorom mohlo prísť k pochybeniu pri ochrane je možné využiť ustanovenia správneho poriadku, ktorý dáva možnosti preskúmať aj právoplatné rozhodnutia.

V zmysle Správneho poriadku s cieľom dosiahnuť zrušenie alebo zmenu právoplatných rozhodnutí správnych orgánov je možné využiť mimoriadne opravné prostriedky, a to preskúmanie rozhodnutí mimo odvolacieho konania a obnova konania.

- obnova konania
 - obnova konania sa nariaďuje na návrh účastníka konania, ak je však na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem, čím ochrana kultúrneho dedičstva je, obnovu konania nariadi sám správny orgán, pričom však bude je potrebné orgán informovať podaním o skutočnostiach odôvodňujúcich tento postup. O nariadení obnovy rozhodne orgán, ktorý vo veci rozhodoval na poslednom stupni, ten istý aj vykoná konanie. Dôvody na povolenie obnovy konania sú najmä objavenie sa nových skutočností, ďalej ak rozhodnutie záviselo od predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak, alebo ak sa rozhodnutie opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali nepravdivé
- preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania
 - v prípade preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania môže byť dôvodom na zmenu dokázanie rozporu so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo nariadením. Príslušný podnet sa podáva na nadriadený orgán, ktorý môže rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť.

Pri podozrení, že pri obnove, úprave alebo reštaurovaní dochádza k zneužívaniu alebo ne hospodárnemu používaniu verejných zdrojov, prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo eurofondov a iných zahraničných zdrojov je Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky orgánom kompetentným na vykonanie kontroly. Ak nie je možné použiť žiaden z vyššie uvedených postupov, je možné uvažovať o podaní sťažnosti. Podávanie sťažností upravuje zákon č. 9/2010 Z. z. – Zákon o sťažnostiach. Sťažnosť sa podáva, ak sa domnievame, že naše práva alebo právom chránené záujmy boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou úradu, alebo ak chceme poukázať na konkrétne nedostatky, najmä porušenie právnych predpisov.

V OBLASTI RIADENIA KVALITY / LOKALITY

Strategická a operatívna koordinácia všetkých aktérov s cieľom plnenia úloh v súvislosti so svetovým kultúrnym dedičstvom v Banskej Štiavnici vyplýva najmä z týchto faktorov spojených s osobitým charakterom lokality svetového dedičstva UNESCO:

- Veľká rozloha – 3 okresy, 15 obcí;
- Kompetenčne lokalita zasahuje do rôznych územných obvodov orgánov štátnej správy;
- Prelínanie kompetencií ochrany hodnôt na viacerých úsekoch štátnej správy;
- Neukončený proces komplexnej územnej právnej ochrany všetkých hodnôt;
- Plánovaný rozvoj lokality svetového dedičstva UNESCO ako oblastného turistického centra.

Potreba koordinácie a úzkej spolupráce všetkých aktérov pri ochrane svetového dedičstva bola formulovaná Generálnou konferenciou UNESCO v roku 1972 v Odporúčaní týkajúcom sa ochrany svetového kultúrneho a prírodného dedičstva na lokálnej úrovni.

Špecializované útvary zaoberajúce sa ochranou dedičstva by mali vykonávať svoju prácu v spojení s inými verejnými službami, predovšetkým zodpovednými za plánovanie regionálneho rozvoja, veľké verejné projekty, životné prostredie, hospodárske a sociálne plánovanie. Má prebiehať stála koordinácia, majú sa vytvoriť opatrenia pre spoločné plánovanie a vyvinúť mechanizmy pre riešenie konfliktov, obzvlášť ak ide o rozhodnutia týkajúce sa väčších projektov, kde musia byť zohľadnené rôzne záujmy.

V súčasnosti patria medzi najakútnejšie problémy v oblasti riadenia kvality / lokality:

- rozpor medzi záujmami ochrany lokality a záujmami investorov pôsobiacich v území;
- sektor turizmu sleduje primárne účel generovania zisku, čo môže ohroziť ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva, je potrebné tieto aspekty balansovať.

Optimálnym riešením je úzka spolupráca medzi zainteresovanými subjektami, účasť relevantných subjektov v existujúcej organizačnej štruktúre a hľadanie pragmatických riešení, ktoré sú akceptovateľné pre všetky zainteresované zložky. Vhodnou organizačnou štruktúrou pre spoluprácu je **Riadiaca skupina lokality svetového dedičstva UNESCO – „Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky v jeho okolí“**.

KOMISIA NA KOORDINÁCIU ÚLOH OCHRANY LOKALÍT SVETOVÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Ministerstvo zriadilo medzirezortnú Komisiu na koordináciu úloh ochrany lokalít svetového kultúrneho dedičstva. Komisia je medzirezortným poradným, iniciatívnym, konzultačným a koordinačným orgánom ministra kultúry pre zásadné úlohy ochrany lokalít svetového kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky zapísaných v Zozname svetového dedičstva UNESCO. Závery komisie majú odporúčajúci charakter. Ministerstvo závery komisie uplatňuje vo svojej činnosti alebo podľa charakteru úloh a opatrení predkladá na rokovanie vlády SR.

Lokálnym orgánom riadenia jednotlivých lokalít sú vo väčšine prípadov samosprávy v kooperácii s krajskými pamiatkovými úradmi, vlastníkmi a správcami objektov. Pre riešenie spoločných problémov v lokalitách svetového dedičstva boli zriadené riadiace skupiny, ktoré reprezentujú jednotlivé záujmové skupiny, vlastníkov pamiatok ako i orgány štátnej správy a samosprávy. Východiskovými dokumentmi pre riadenie je manažment plány lokality.

Monitoring stavu zachovania lokalít svetového kultúrneho dedičstva vykonáva PÚ SR v 2-ročnom cykle a každých 6 rokov štát zasiela tzv. „Periodické správy o stave zachovania lokalít svetového dedičstva“ do Centra svetového dedičstva v Paríži. Cieľom monitoringu je sledovanie zachovania jedinečnej svetovej hodnoty lokalít svetového kultúrneho dedičstva prostredníctvom indikátorov monitoringu, vyhodnotenie zmien počas sledovania, identifikácia prípadných problémov a potenciálnych ohrození, hľadanie nástrojov na ich predchádzanie a okamžité riešenie tak, aby hodnoty ostali zachované.

Opatrenia realizované prostredníctvom komisie:

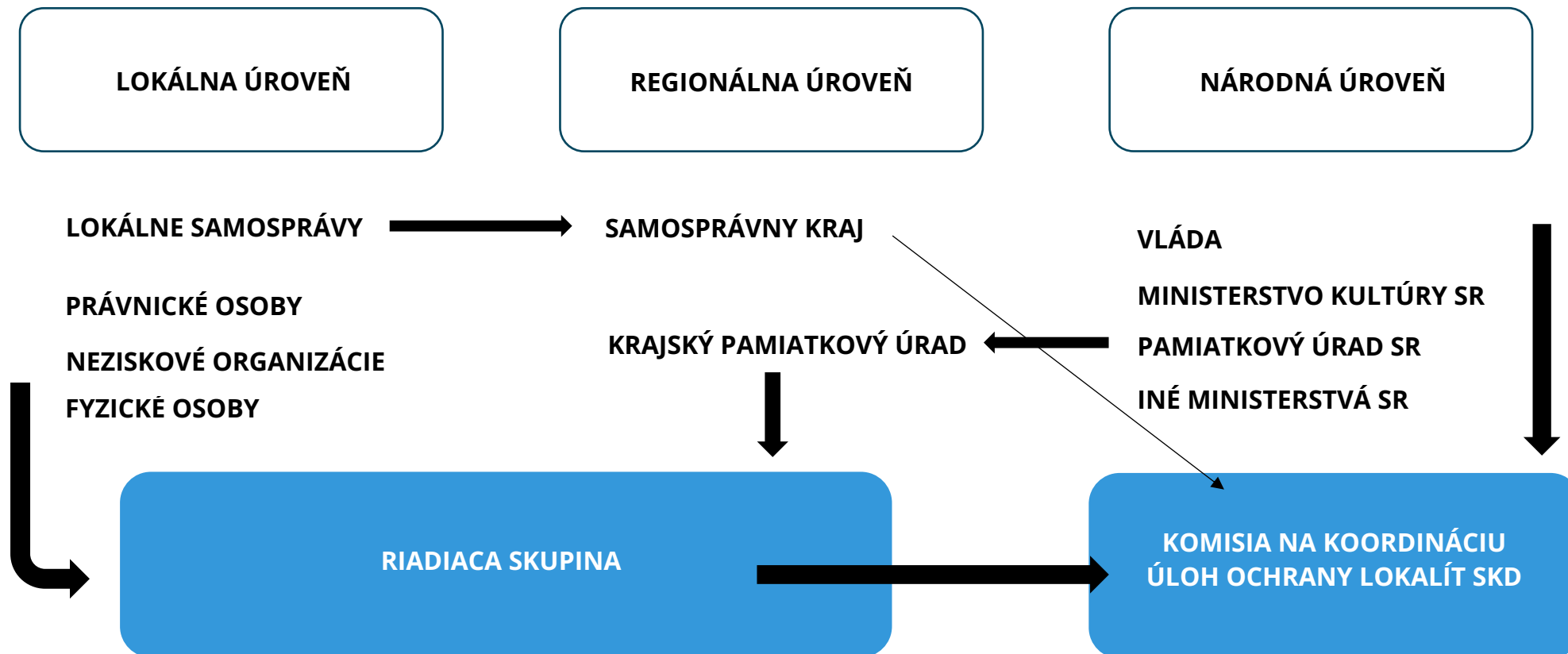
- prostredníctvom práce medzirezortnej komisie na koordináciu úloh ochrany lokalít svetového kultúrneho dedičstva zabezpečovať centrálnu koordináciu riadenia a monitoringu lokalít svetového kultúrneho dedičstva;
- presadenie legislatívnej úpravy na postavenie manažment plánov (stanovením metodiky na spracovanie manažment plánu, vrátane ukotvenia legislatívneho postavenia manažment plánu v rámci strategického rozvoja lokálnej samosprávy (napr. záväzná časť manažment plánu sa stáva súčasťou územno-plánovacej dokumentácie lokality)), ako účinných a záväzných nástrojov riadenia lokalít svetového dedičstva. Podporovať aktualizáciu manažment plánov a zabezpečiť ich napĺňanie ich premetom do územnoplánovacej dokumentácie obcí a zón;

- zabezpečiť odstránenie problémov a nedostatkov v lokalitách svetového dedičstva indikovaných v periodických správach o stave zachovania lokalít, ktoré Slovenská republika predložila do Centra svetového dedičstva v polroku 2014;
- zlepšiť implementáciu existujúcich zákonov o ochrane lokalít svetového dedičstva, napríklad spracovaním vykonávacích vyhlášok a iniciovať prijatie obdobných zákonov pre všetky lokality;
- pokračovať v systéme monitoringu lokalít svetového kultúrneho dedičstva a zapojiť ďalšie inštitúcie štátnej správy, samosprávy a štátnu ochranu prírody;
- koordinovať a sústreďovať finančné zdroje smerujúce k zhodnoteniu lokalít svetového kultúrneho dedičstva nielen z hľadiska obnovy a ochrany kultúrnych pamiatok, ale aj zachovania okolitej kultúrnej krajiny, zlepšenia dopravnej, turistickej a cyklistickej dostupnosti. Podporovať ich propagáciu za účelom využitia pre cestovný ruch.

Členovia komisie:

- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky;
- Ministerstvo financií Slovenskej republiky;
- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky;
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky;
- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky;
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky;
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky;
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky;
- Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky;
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky;
- Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja;
- zástupcovia riadiacich skupín, v prípade ak nie je zriadená riadiaca skupina, tak zástupcovia miest alebo obcí lokalít zapísaných do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO;
- Združenie miest a obcí Slovenska;
- International Council on Monuments and Sites – ICOMOS Slovensko.

RIADENIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO - INFOGRAFIKA

NÁVRH METODIKY SYSTÉMU CHARAKTERISTICKÝCH POHĽADOV V RÁMCI JADROVÉHO ÚZEMIA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO

Analýza výsledkov terénneho prieskumu jadrového územia Lokality (uskutočneného 8–11/2010 Gregorová, Paučulová) vytvorila základ pre návrh metodiky. Charakteristické pohľady v jadrovom území sú v súčasnosti navrhnuté nesystémovo a iba v rámci kultúrno-historických znakov v sídlach (zatiaľ chýba monitorovanie geologických, montánných a prírodných prvkov v komplexe kultúrnej krajiny). Terénny prieskum overoval viditeľnosť sídiel a častí sídiel v kultúrnej krajine pre stanovenie charakteristických pohľadov na architektonické a urbanistické prvky. Súčasne sa tým vytvorili podmienky pre doplnenie stanovených pohľadov pre všetky ostatné prvky predmetu ochrany jadrového územia Lokality svetového dedičstva UNESCO (geologické, montánne a prírodné prvky v kultúrnej krajine). Terénny prieskum vzhľadom na rozľahlosť územia si nekládol ambíciu komplexnosti. Jeho rozsah bol však dostačujúci pre naplnenie úlohy tvorby metodiky charakteristických pohľadov. Pri overovaní charakteristických pohľadov v teréne sa dospelo k poznatku, že polohy dominantných objektov v sídlach /častiach sídiel (kostol, pevnosť, kalvária) boli historicky komponované tak, aby sa uplatňovali aj v diaľkových priehľadoch v rámci jadrového územia. Dominantné objekty boli chápané pôvodne ako dobre viditeľné orientačné body v krajine, bez uplatnenia vysokej zelene v ich blízkosti.

Cieľom stanovenia charakteristických pohľadov je:

- kategorizovanie miery zachovania autenticity a integrity kultúrnej krajiny so štruktúrou sídiel;
- kategorizácia kvality jednotlivých typov chránených pohľadov;
- stanoviť opatrenia pre zachovanie hodnotných pohľadov;
- eliminovanie negatívnych zásahov krajinného a lokálneho charakteru.

Charakteristické pohľady sa uplatňujú v polohách:

- bodov v krajine;
- línií (pohľadové hrany).

Charakteristické pohľady sú vizuálne vnímané na rôznych úrovniach:

- pohľady krajinného významu;
- lokálne pohľady z extravilánu na sídlo v krajine;

- o lokálne pohľady v rámci intravilánu sídla (pohľady na významné dominanty, časti zástavby, prvky v rámci zástavby).

Metodika systému charakteristických pohľadov v jadrovom území využíva aj pomocnú systematizáciu sídiel v jadrovom území:

Tabuľka 9 Pomocná systematizácia sídiel v jadrovom území lokality svetového dedičstva UNESCO

KATEGÓRIA		OPIS	POZNÁMKA
Autenticita a integrita územia	Kategória 1	Zachované (architektúra a urbanizmus)	Banská Štiavnica PR, Banská Hodruša, Banky, Ilja
	Kategória 2	Čiastočne narušené (architektúra)	Štiavnické Bane, Banský Studenec, Sv. Anton, Kopanice, Banište, Voznica
	Kategória 3	Čiastočne narušené (architektúra a urbanizmus)	Banská Belá, Vyhne, Štiavnické Bane
	Kategória 4	Výrazne narušené (architektúra a urbanizmus)	Dolné Hámre, Banská Štiavnica mimo PR
	Kategória 5	Zaniknuté, opustené	osada Kerling, Rumplovská, Hadová
Typológia sídiel	mestá	Banská Štiavnica	
	bývalé mestá, predmestia	Banská Belá, Štiavnické Bane, Banská Hodruša	
	obce	Ilja, Banský Studenec, Sv. Anton, Kopanice, Vyhne, Voznica, Dolné Hámre	
	osady	Banište, Banky, Jergyštôľňa, Kopanice, Vindišlajtna, Horná Roveň	
	usadlosti (samoty)	Bimbíz, Hadová, Rumplovská	

Umiestnenie sídiel	údolné, potočné	o typické líniovým pôdorysom pozdĺž vodného toku a využitím miestnej vyvýšeniny - sedla, na umiestnenie dominantných objektov (kostol, prípadne iných významných objektov); o kombinované so zástavbou v bočných dolinkách a svahoch niekedy v širšom potočnom údolí, v rámci ktorého vznikajú nepravidelné väčšie zhluky objektov na miestach tam, kde to terén dovoľuje.	PR Banská Štiavnica, Banská Belá, Banský Studenec, Banky, Dolné Hámre, Ilija, Sv. Anton, Voznica, Vyhne
	na úpätí svahov	o využívajú úpätie svahu v plnom rozsahu, poloha dominantných objektov nie je taká zrejímavá.	Štiavnické Bane, Jergyštôľňa
	Na výšinných polohách		Banište, Horná Roveň, Kerling, Kopanice

Výber charakteristických pohľadov jadrového územia UNESCO je ovplyvnený:

- o konfiguráciou terénu a pešou dostupnosťou;
- o typom sídiel a ich umiestnením v terénnom reliéfe;
- o určením typu trás, v rámci ktorých sa počíta s vyššou intenzitou návštevnosti;
- o určením vyhlíadkových bodov a bodov záujmu;
- o existujúcou vzrastlou zeleňou, buď primárnou, komponovanou alebo náletovou.

Pri výbere charakteristických pohľadov boli brané do úvahy komunikácie, na ktorých je najväčší pohyb ľudí resp. sa predpokladá najvyššia koncentrácia potencionálnych návštevníkov lokality. Preto sa výber pohľadov zamerlal na cestné komunikácie a turistické trasy (pešie, cyklistické, lyžiarske), ktoré sú značené v teréne a pre ktoré sú vyhotovené aj turistické mapy.

Tabuľka 10 spôsob výberu charakteristických pohľadov jadrového územia UNESCO

ŠPECIFIKÁCIA POHLADU / OBMEDZENIA	OPIS	POZNÁMKA
Cestné komunikácie	charakteristické pohľady boli definované z cestných komunikácií, spájajúcich jednotlivé sídla navzájom.	tieto komunikácie sú kvôli dobrej zjazdnosti vedené v prevažnej miere v údolných polohách, preto prevažná časť vytipovaných pohľadov je lokálneho charakteru.
Turistické trasy	Terénny prieskum bol uskutočnený na známych, frekventovanejších trasách na ktorých sú významné body s pekným, širokým výhľadom.	Vyhliadkové body boli miestami celkových pohľadov krajinného významu. Súčasnú množstvo charakteristických pohľadov pre monitorovanie územia je výrazne limitované dnešnými kapacitnými možnosťami Pamiatkového úradu, zatiaľ sa realizuje bez kooperácie s rezortom MŽP.
Vzrastlá zeleň	Samostatným problémom v stanovení hodnotných pohľadov v kultúrnej krajine s bohatým prírodným potenciálom je vzrastlá zeleň, ktorá často výrazne limituje pohľadovú exponovanosť aj hodnotných pohľadov.	
Rušivá zeleň	○ zeleň v blízkosti hodnotnej časti sídla, ktorá zabraňuje vnímaniu v plnom rozsahu; ○ zeleň pri cestnej komunikácii, pohľadovej línii.	Určenie zelene na dožitie, eliminovanie alebo odstránenie.

- celkové monitorovanie lokality svetového dedičstva UNESCO, vrátane charakteristických pohľadov je potrebné pripraviť ako spoločný otvorený systém verejnej správy a obyvateľstva prístupný na internete (zverejniť mapy s pohľadovými bodmi a líniami, vytvoriť systémový archív fotografií a hodnotení);
- monitorovanie podporiť participáciou s verejnosťou, čo je jedna z možností zvyšovania povedomia o hodnotách lokality (občania môžu napríklad priebežne dopĺňať fotografie charakteristických pohľadov)
- využiť dynamický a komplexnejší spôsob monitorovania (video záznamy z pohľadových línii, video záznamy z komunikácií v sídlach, kruhové pohľady z vyhliadkových bodov)

Tabuľka 11 zoznam pohľadových kuželov

POHLADOVÝ KUŽEL	OPIS
CHARAKTERISTICKÉ POHLADY KRAJINNÉHO VÝZNAMU	
PK 1	Pohľadový kužel na Nový zámok a Kalváriu cesta od skanzenu na Pracháreň
PK 2	Pohľadový kužel na masív Sitna a Štefultov, z obchvatovej cestnej komunikácie pri Prachárni, cestné odpočívadlo
PK 3a	Pohľadový kužel na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, prvý od Štiavnických baní
PK 3b	Pohľadový kužel na masív Sitna, Štefultov a Lintich
PK 4	Pohľadový kužel na Kalváriu z cestnej obchvatovej komunikácie, tesne pred vstupom do mesta
PK 5	Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
PK 6	Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo skalného výbežku Sitna
PK 7	Pohľadový kužel na krajinu s 360 stup. panoramatickým výhľadom z Malého Tanádu na obidve časti kaldery
PK 8	Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom z kalvárie na Hornej rovni
PK 9	Pohľadový kužel na krajinu s panoramatickým výhľadom zo zákruty na prístupovej ceste do Štiavnických baní
LOKÁLNE POHLADY Z EXTRAVILÁNU NA SÍDLO V KRAJINE	
PK 10	Pohľadový kužel na Banskú Štiavnicu z úbočia Paradajzu
PK 11	Pohľadový kužel na časť Banky, Banská Štiavnica zo svahu nad vodnou nádržou Banky
PK 12	Pohľadový kužel na časť Jergyštolňa, Banská Štiavnica z Kalvárie
PK 13	Pohľadový kužel na Banská Belú z cesty na Jergyštolňu
PK 14	Pohľadový kužel na Banská Belú zo sedla pod Kalváriou
PK 15	Pohľadový kužel na Banská Belú z cesty ku Hájiku
PK 16	Pohľadový kužel na Banský Studenec z cesty od Banskej Štiavnice
PK 17	Pohľadový kužel na Hodrušu – Hámre, časť Banská Hodruša, z cesty od Kopaníc
PK 18	Pohľadový kužel na Iliju z cesty od Štefultova, v pozadí Sitno

PK 19	Pohľadový kužeľ na Svätý Anton z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
PK 20	Pohľadový kužeľ na centrum Svätého Antona z cestnej prístupovej komunikácie na Sitno (odbočka za Sv. Antonom)
PK 21	Pohľadový kužeľ na Štiavnické bane zo skalného výbežku na Sitne
PK 22	Pohľadový kužeľ na Vyhne zo svahu nad obcou, v pozadí Kamenné more

**LOKÁLNE POHLADY V RÁMCI INTRAVILÁNU SÍDLA
(POHLADY NA VÝZNAMNÉ DOMINANTY, ČASTI ZÁSTAVBY, PRVKY V RÁMCI ZÁSTAVBY)**

PK 23	Pohľadový kužeľ na severné svahy PR Banská Štiavnica z Hornej ružovej ulice
PK 24	Pohľadový kužeľ na nám Sv. Trojice v Banskej Štiavnici z Vodárenskej ulice, v pozadí Sitno
PK 25	Pohľadový kužeľ na Kalváriu v Banskej Štiavnici z cesty od Banskej Belej
PK 26	Pohľadový kužeľ na kostol, časť Banky, prístupová cesta od Banskej Štiavnice
PK 27	Pohľadový kužeľ na kostol, časť Jergyštôľňa, prístupová cesta od Banskej Štiavnice
PK 28	Pohľadový kužeľ na kostol, časť Štefultov
PK 29	Pohľadový kužeľ na kostol, Banská Belá
PK 30	Pohľadový kužeľ na kostol, Banský Studenec
PK 31	Pohľadový kužeľ na kostoly, Hodruša – Hámre
PK 32	Pohľadový kužeľ na kostol, Ilija
PK 33	Pohľadový kužeľ na kostol, Svätý Anton
PK 34	Pohľadový kužeľ na kostol, Štiavnické bane
PK 35	Pohľadový kužeľ na kostol, Vyhne

V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV

Jedna z kľúčových prekážok ochrany kultúrneho dedičstva je slabý, niekedy negatívny vzťah verejnosti k hodnotám prostredia, ktoré je predmetom ochrany. Povedomie v spoločnosti o ochrane kultúrneho dedičstva je na nízkej úrovni. Kľúčovým nástrojom, ako toto povedomie prehĺbovať je vzdelávanie obyvateľstva (najmä lokálneho obyvateľstva) pôsobiaceho na území.

Návrh opatrení za účelom vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov vychádza z existujúcich strategických dokumentov (napríklad „Strategický dokument rozvoja zážitkového turizmu lokality Banská Štiavnica a okolie“) a na základe príkladov dobrej praxe iných Lokalít UNESCO.

Na území Mesta Banská Štiavnica a okolitých obcí v riešenom území je potrebné budovať a rozvíjať orientačný a informačný systém so zameraním najmä na pamätihodnosti, atrakcie a dostupné služby pre návštevníkov. Okrem budovania základného orientačného systému pre návštevníkov je nevyhnutné budovať aj informačný systém, prostredníctvom ktorého budú návštevníkom prezentované informácie o lokalite svetového dedičstva UNESCO. Budovanie informačného systému si vyžaduje komplexný prístup, ktorý by mal byť spracovaný strategicky (dizajn, umiestnenie, informovanie, dostupnosť vo viacerých jazykoch a pod.)

Informačné centrum pre návštevníkov lokality (Informačné centrum mesta Banská Štiavnica) prezentuje hodnoty lokality svetového dedičstva UNESCO. Je dôležité, aby tieto informácie poskytovala pútavou formou s cieľom budovania vzťahu s návštevníkmi lokality. V Banskej Štiavnici je etablované informačné centrum, dostupné v centre jadrovej zóny. Komunikáciu centra s návštevníkmi je potrebné zastrešiť v rámci jednotnej informačnej a komunikačnej stratégie lokality svetového dedičstva UNESCO.

Prezentácia hodnôt lokality musí byť nastavená tak, aby vzbudzovala pozornosť u vybraných cieľových skupín, je potrebné priblížiť záujem o hodnoty lokality aj mladším návštevníkom, u ktorých informovanie o lokalite nie je postačujúce. Mladšie generácie komunikujú iným spôsobom, ako to bolo doteraz, dôverujú iným komunikačným kanálom a získavajú informácie iným spôsobom. Na tieto skutočnosti bude reflektovať spracovaná informačná a komunikačná stratégia lokality svetového dedičstva UNESCO.

V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU

V LOKALITE

Zainteresované strany svetového dedičstva UNESCO a cestovného ruchu zdieľajú zodpovednosť za zachovanie nášho spoločného kultúrneho a prírodného dedičstva s výnimočnou univerzálnou hodnotou a za trvalo udržateľný rozvoj prostredníctvom vhodného manažmentu cestovného ruchu. Riadenie a rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu v objektoch svetového dedičstva je možné realizovať formou zvýšenej informovanosti všetkých zainteresovaných strán s cieľom chrániť pamätihodnosti a ich výnimočnú hodnotu.

Realizácia ekologických a udržateľných aktivít v území prispievajú ku zvýšenej kvalite života komunít pôsobiacich na chránenom území. Všetci relevantní partneri v území musia zabezpečiť udržateľné využívanie lokality a presadzovať zmeny, ktoré nemajú negatívny vplyv na výnimočnú svetovú hodnotu lokality.

Legislatíva a prijaté strategické dokumenty v území musia podporovať ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, propagovať využívanie lokality udržateľnou formou a aktívne nabádať zainteresované subjekty pristupovať ku aktivitám v lokalite s ohľadom na udržateľnú ochranu, udržateľnú obnovu, udržateľný manažment a prezentáciu lokality s ohľadom na udržateľné postupy.

V OBLASTI ZABEZPEČENIA MONITORINGU STAVU ZACHOVANIA LOKALITY

Na viacerých miestach lokality svetového dedičstva UNESCO, hlavne v intravilánoch obcí dochádza k úbytku autenticity (zániku pôvodných historických stavebných objektov a baníckych pamiatok). Integrita územia je narušovaná nevhodnou zástavbou.

V jadrovom území dochádza v čoraz širšej miere k výstavbe tvarovo, štýlovo a materiálovo nevhodných objektov na urbanistický nevhodných lokalitách čo narúša charakteristický vzhľad krajiny. Výstavba je najviditeľnejším problémom, ale sú samozrejme aj ďalšie ohrozenia (líniové stavby, zeleň a pod.).

Monitoring charakteristických pohľadov je v súčasnosti realizovaný prostredníctvom fotodokumentácie. Monitorovanie charakteristických pohľadom realizuje PÚ SR, pracovisko Banská Štiavnica pre potreby 6 ročného cyklu monitorovania. V súčasnosti sú identifikované nasledujúce možnosti zlepšenia monitorovania charakteristických pohľadov:

- zabezpečiť monitorovanie všetkých obcí v jadrovom území lokality svetového dedičstva UNESCO;
- systematicky výber pohľadových kužeľov;
- spracovať monitoring architektúry a urbanizmu.

Súčasný právny stav ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO Banskej Štiavnice nie je v súlade s medzinárodno-právnym záväzkom vyplývajúcim z Dohovoru. V území, ktoré hranica lokality svetového dedičstva UNESCO ohraničuje nezaviedlo slovenské právo na úseku ochrany svetového dedičstva žiadne osobitné povinnosti a obmedzenia ani kompetencie orgánov štátnej správy. V rámci slovenského práva požívajú ochranu len niektoré prvky lokality, a to buď plošnú ochranu ako pamiatkové územia alebo jednotlivé objekty vyhlásené za Národné kultúrne pamiatky v zmysle Pamiatkového zákona.

V zmysle Dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva a právneho systému na národnej úrovni je riešením vyhlásiť jadrové územie lokality svetového dedičstva UNESCO za chránené územie v zmysle Pamiatkového zákona. Z dôvodu komplexnosti lokality je potrebné nájsť takú právnu úpravu, kde bude Pamiatková zóna chránená s ohľadom na

kompetencie Ministerstva kultúry SR a Ministerstva životného prostredia SR. Pre chránené územie podľa Pamiatkového zákona po jeho vyhlásení je následne potrebné spracovať „Zásady ochrany pamiatkového územia“ podľa metodického usmernenia Pamiatkového úradu.

POTREBA INTEGROVANÉHO MONITORINGU LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO

Na základe predošlých analýz je optimálne zvoliť pre monitorovanie lokality svetového dedičstva UNESCO integrovaný spôsob monitorovania kultúrnych a prírodných hodnôt. Problematika ochrany kultúrnej krajiny Zeme baníkov, v ktorej sa spája ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva si vyžaduje zapojiť do monitorovania aj rezort MŽP SR. V rámci Akčného plánu je z tohto dôvodu stanovená úloha „Spracovať hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny podľa metodiky MŽP pre jadrové územie lokality svetového dedičstva UNESCO“ a úloha „Spracovať a viesť zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny a analýzu príčin, navrhnúť opatrenia smerujúce k zlepšeniu stavu“.

Veľmi dôležité je súčasne zabezpečiť aby sa ochrana charakteristického vzhľadu krajiny, pohľadov, siluet, panorámy a ostatných chránených prvkov dôsledne implementovala do územnoplánovacej dokumentácie jadrového územia lokality svetového dedičstva UNESCO. Vzhľadom na nejasnosti v tejto oblasti navrhujeme v akčnom pláne úlohu „Zabezpečiť potrebné legislatívne upresnenia tvorby územných plánov s cieľom dôsledne implementovať ochranu charakteristického vzhľadu a črt krajiny a zásady ochrany pamiatkového územia do ÚPD“. Úlohu je potrebné riešiť na úrovni dotknutých rezortov.

Metodické usmernenie PÚ SR pre tvorbu Zásad vymedzuje v akom rozsahu a podrobnosti, podľa úrovne územného plánu, dochádza k územnému priemetu kultúrnych hodnôt:

ÚZEMNÝ PLÁN REGIÓNU

v súlade so Zákonom č. 50/1976 Z.z. § 10 (Územný plán regiónu) ods. 2 písm. a) stavebného zákona stanovuje zásady a regulatívy ochrany národných kultúrnych pamiatok, ktoré podľa § 11 ods. 4 písm. i) vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii predstavujú návrh koncepcie ochrany a využitia kultúrneho dedičstva.

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE

v súlade so Zákonom č. 50/1976 Z.z. § 11 (Územný plán obce) ods. 2 písm. d) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy ochrany a využívania kultúrno-historických hodnôt a významných krajinných prvkov predovšetkým vo vzťahu k návrhu funkčného využitia územia.

ÚZEMNÝ PLÁN ZÓNY

v súlade so Zákonom č. 50/1976 Z.z. § 12 (Územný plán zóny) ods. 2 písm. g) stavebného zákona ustanovuje zásady a regulatívy začlenenia stavieb do okolitej zástavby, do pamiatkových rezervácií, do pamiatkových zón a do ostatnej krajiny.

Jadrové územie lokality svetového dedičstva UNESCO je špecifické nerovnorodou koncentráciou prvkov predmetu ochrany. Prvky sa často nachádzajú aj mimo intravilánu obce (banícke technické pamiatky, geotopy a pod.), sú rozptýlené v prírodnom prostredí a majú rôznorodý charakter (štôlne, vodné diela, haldy a pod.). Je veľmi dôležité spracovať Zásady dopredu, s „výhľadom“ na územnoplánovacia dokumentáciu jadrového územia (ÚPN jadrového územia lokality svetového dedičstva UNESCO, ÚPN obcí). Zásady sa musia spracovať pred začatím prác na ÚPD a byť súčasťou Zadania ÚPN.

ÚZEMNOPLÁNOVACIA DOKUMENTÁCIA PRE JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

Územný plán jadrového územia lokality svetového dedičstva UNESCO (ďalej len ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO) je vhodné riešiť kompletne katastrálne územia všetkých obcí, ktoré tvoria jadrové územie, teda aj tých, ktoré do jadrového územia zasahujú len okrajovo. Územný plán sa podľa Stavebného zákona musí robiť na celé územie obce, v prípade spoločného územného plánu viacerých obcí, na všetky územia zúčastnených obcí. Takéto riešenie je vhodné aj z hľadiska dostupných štatistických a územno-technických podkladov.

Územie celého ochranného pásma lokality svetového dedičstva UNESCO je vhodné riešiť ako širšie vzťahy v rámci ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO, ako súčet kompletných katastrálnych území obcí v ňom ležiacich, alebo čiastočne do neho zasahujúcich. V širších vzťahoch musia byť riešené vzájomné vzťahy a väzby na okolité priestory a nadradené línie dopravy, technickej infraštruktúry, štruktúru osídlenia, všetky druhy chránených území a inej ochrany.

Územie lokality svetového dedičstva UNESCO a jej ochranného pásma je priestorovo rozsiahle, preto by bolo vhodné riešiť hlavné výkresy v mierke 1:10 000 a širšie vzťahy v mierke 1:25 000. V mierke 1:10 000 je možno dostatočne presne vyznačiť priestory na území obce, pre ktoré sa v záväznej časti ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO stanovujú regulatívy a limity ich využívania, ktoré budú záväznými podmienkami pre budúce riešenie jednotlivých územných plánov zón. V takto spracovanom územnom pláne lokality svetového dedičstva UNESCO je možné pre jednotlivé obce spracovať samostatné výkresy ich zastavaného územia (existujúceho aj navrhovaného) v mierke 1:5 000.

Zabezpečenie ochrany jednotlivých pamiatkových území a zón je možné už v etape prieskumov a rozborov, v ktorej sa dajú v jednotlivých obciach vytipovať priestory s potrebným rôznym stupňom ochrany. Podmienky pre zabezpečenie ich ochrany sa môžu definovať už v Zadaní územného plánu a po schválení Zadania je autor územného plánu povinný zapracovať ich už v etape konceptu ÚPN.

V záväznej časti územného plánu sa musia presne určiť zóny, pre ktoré je potrebné v jednotlivých obciach obstaráť územné plány zón. Po schválení ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO budú jednotlivé zúčastnené obce povinné tieto zóny obstaráť pred umožnením akejkoľvek činnosti na tomto území.

Vo vzťahu k nadradenej územnoplánovacej dokumentácii, ktorou je v tomto prípade ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení jeho zmien a doplnkov, je nevyhnutné rešpektovať jeho záväzné časti a zdokumentovať väzby riešeného územia v grafickej časti (postačuje v pôvodnej mierke ÚPN VÚC BBSK 1:50 000) aj v textovej časti.

V zmysle Stavebného zákona sa spoločný územný plán pre viacej obcí môže vypracovať po vzájomnej dohode zúčastnených obcí, ktoré sa musia dohodnúť na rozdelení kompetencií pri jej realizácii a určiť spoločného objednávateľa tejto územnoplánovacej dokumentácie, ktorý môže byť len jeden a jej obstarávateľ. V prípade ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO by túto úlohu mohlo mať Mesto Banská Štiavnica, ako centrum sídelnej štruktúry lokality svetového dedičstva UNESCO, ak s tým budú ostatné zúčastnené obce súhlasiť. Niektoré z obcí už majú spracovaný niektorý zo stupňov ÚPD, bude potrebné aby sa dohodli aj na spôsobe financovania celého procesu prípravy a spracovania spoločného územného plánu. Takéto riešenie si vyžaduje značnú ústretovosť a ochotu na spoluprácu od všetkých zainteresovaných – obcí, obstarávateľa aj zhotoviteľa ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO.

ŠPECIFIKÁ TVORBY ZÁSAD PRE JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

Je potrebné zvážiť ako podrobne použiť metodiku tvorby Zásad v extraviláne na rozsiahlom jadrovom území lokality svetového dedičstva UNESCO s ohľadom na rozptýlenú lokalizáciu technických pamiatok pre potreby rôznych stupňov ÚPD (ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO, ÚPN obcí).

Zásady je možné veľmi efektívne uplatniť v zastavaných častiach obcí jadrového územia. na zonálnej úrovni, v podrobnosti objektovej skladby. Vznikajú tu však špecifiká použitia metodiky v prípade, ak by sa riešil celý intravilán obcí v podrobnosti zóny. Špecifiká sú spojené s tým, že stav zachovania autenticity a integrity v jednotlivých častiach obcí je veľmi rôznorodý a obce majú aj úplne nové zastavané územia (napr. sídlisko Drieňová v Banskej Štiavnici, hromadná alebo individuálna bytová výstavba v obciach).

Zásady ochrany sú nástrojom pre výkon Pamiatkového úradu. Je potrebné pre rozsiahle jadrové územie lokality svetového dedičstva UNESCO, z vyššie uvedených dôvodov rôznorodosti jadrového územia, vytvoriť diferencované hodnotenie územia. Sleduje sa tým racionalizácia a efektívnosť činnosti Pamiatkového úradu po vyhlásení Pamiatkovej zóny v úzkej súčinnosti s výkonom Stavebných úradov a samospráv na úseku ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva lokality svetového dedičstva UNESCO. Táto skutočnosť vedie k návrhu kategorizácie jadrového územia.

NÁVRH KATEGORIZÁCIE JADROVÉHO ÚZEMIA

Zachovanie autenticity a integrity územia ako univerzálnych indikátorov zachovania hodnôt územia aplikujeme ako modelový príklad. Indikátory hodnotenia územia použité v 2. etape plánu využívame na kategorizáciu zastavaných území (intravilán) sídiel a takisto aj chránených pohľadov.

Výsledky terénneho prieskumu (uskutočneného 8-11/2010 Gregorová, Paučulová) priniesli nové poznatky na úrovni architektonických a urbanistických súborov znakov. Všetky sídla majú značne diferencovaný stupeň zachovania autenticity a integrity nielen v celkovom porovnaní medzi sebou, ale aj v rámci územia sídelných štruktúr ako takých. Preto sme zvolili systém hodnotenia nielen pre sídla ako celky, ale aj pre územné časti katastrov. Pre potreby manažment plánu vyhovuje 5 stupňová škála hodnotenia.

Tabuľka 12 Návrh hodnotenia sídiel z hľadiska zachovania autenticity a integrity územia

STUPEŇ HODNOTENIA		POPIS
Stupeň 1	Zachovaný	sídla s najvyšším stupňom zachovania autenticity a integrity tak v architektonickej ako aj urbanistickej dimenzii. (Štruktúry tohto typu je potrebné chrániť, udržiavať v pôvodnom stave.); zodpovedajú im v súčasnosti vyhlásené pamiatkové rezervácie a zóny. (PR Banská Štiavnica a Kalvária, PZ Hodruša- Hámre, časť Banská Hodruša, PZ Štiavnické Bane).
Stupeň 2	Mierne narušený - architektúra	sídla s vysokým stupňom zachovania autenticity a integrity v urbanistickej dimenzii, s čiastočne narušenou architektonickou autenticitou (najmä nevhodnou prestavbou pôvodných objektov). Navrhované regulatívy: štruktúry tohto typu je potrebné v polohe architektonických objektov obnoviť podľa možností do pôvodného stavu, prípadne vrátiť objektom ich pôvodný regionálny charakter.
Stupeň 3	Mierne narušený - urbanizmus	sídla s čiastočne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku neadekvátnej novodobej zástavby, ktorá ale svojou mierkou nevytvára neprimeraný kontrast tradičného urbanizmu. Navrhované regulatívy: štruktúry tohto typu je potrebné čiastočne eliminovať, napríklad doplnením šikmých striech na objekty s rovnou strechou, doplnením zástavby v narušenej uličnej čiare. Niektoré objekty je vhodné navrhnúť na dožitie (stavebná uzávera).

Stupeň 4	Vážne narušený	○ sídla s výrazne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku novodobej zástavby, ktorá vytvára svojou mierkou a architektonickým stvárnením neprimeraný kontrast tradičného urbanizmu. Navrhované regulatívy: ○ štruktúry tohto typu je potrebné navrhnúť na dožitie. V prípade, že toto opatrenie nebude možné realizovať, bude navrhnuté odstránenie ich rušivého účinku vhodnou farebnosťou alebo výsadbou novej zelene, ktorá by v exponovaných pohľadoch prekryvala rušivú štruktúru.
Stupeň 5	Zaniknuté	Navrhované regulatívy: ○ štruktúry tohto typu je potrebné sprítomniť formou informačnej tabule, prípadne výstavbou vhodných objektov, ktoré budú pripomínať existenciu zaniknutého sídla.

HODNOTENIE ÚZEMIA A JEHO PREMET DO ZÁSAD JADROVÉHO ÚZEMIA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO

Zásady pamiatkovej ochrany celého jadrového územia lokality svetového dedičstva UNESCO, po legislatívnom usporiadaní ochrany jadrového územia (vyhlásenie Pamiatkovej zóny), navrhujeme spracovať podľa metodického usmernenia PÚ SR pre všetky sídla podľa vyššie navrhovaných stupňov zachovania 1-5 s určením regulatívov. Ochrana kultúrneho a prírodného dedičstva v intraviláne, ako aj extraviláne sídiel bude rozpracovaná s primeranou podrobnosťou tak aby mohla byť koordinovane implementovaná ako územný priemet do ÚPN lokality svetového dedičstva UNESCO.

Sídla, ktoré už majú spracované Zásady budú zakomponované do celého jadrového územia s akceptovaním skutočnosti, že v súčasnosti platné ochranné pásma sa uplatnia v zmysle vyššie uvedených hodnotiacich a regulačných stupňov podľa potreby celostnej ochrany územia.

Pre kompatibilitu s už spracovanými Zásadami (PR Banská Štiavnica, PZ Banská Hodruša a PZ Štiavnické Bane) odporúčame využiť aj pomocnú systematizáciu územia podľa typologického druhu a charakteru zástavby použité aj v už spracovaných Zásadách ochrany, Pamiatková rezervácia Banská Štiavnica – historické jadro a Kalvária.

- pôvodné (prirodzené) prírodné prostredie;
- kultúrna krajina s prejavmi tradičného roľníckeho spôsobu života;
- kultúrna krajina poznačená prejavom banskej ťažby a s ňou súvisiacich technických a priemyselných činností;
- kumulovaná zástavba (s opevnením, bez opevnenia...);
 - kompaktná zástavba mestského typu;
 - kompaktná zástavba vidieckeho typu;
 - rozvoľnená zástavba vidieckeho typu;
 - rozvoľnená zástavba mestského typu;
- historická zástavba s dlhodobo pretrvávajúcou koncentráciou prejavov duchovnej kultúry, náboženstvo, veda, vzdelanosť (s opevnením, bez opevnenia);
- významný areál šľachtických sídel - hrad, kaštieľ, (s opevnením, bez opevnenia).

MANUÁL MONITOROVANIA LOKALITY

Cieľom Manažment plánu lokality svetového dedičstva UNESCO je vytvoriť efektívny a komplexný systém monitorovania a vyhodnocovania stavu zachovania autenticity a integrity územia. V súčasnosti prebiehajúci monitoring lokality je potrebné doplniť o:

- identifikáciu autenticity a integrity pamätihodností;
- vytvoriť jednotnú metodiku pre spracovanie monitoringu;
- koordinované vyhodnocovanie monitoringu.

Kvalitné monitorovanie je pomocným nástrojom, ktorý na základe porovnania výsledkov nastavuje úlohy na zlepšenie stavu ochrany a zachovania hodnôt lokality. Monitorovanie lokality zahŕňa tieto oblasti:

- monitorovanie geologických prvkov;
- monitorovanie montánných prvkov;
- monitorovanie architektonicko-urbanistických znakov;
- systematizácia súboru urbanistických znakov;
- monitoring prírodných znakov a krajiny.

MONITORING GEOLOGICKÝCH PRVKOV

Na území lokality svetového dedičstva UNESCO sa nachádza 63 geotopov, z toho 31 geotopov v jadrovom území. Nositeľom monitoringu je SAŽP v spolupráci s CHKO Štiavnické vrchy. Periodicita je 6 alebo 12 rokov vzhľadom na potencionálne ohrozenie geotopu.

Tabuľka 13 indikátory pre geologické prvky - autenticita

STUPEŇ	OPIS
Zachovalá	Najvyšší stupeň zachovania autenticity, geotop je zachovaný v pôvodnom prírodnom stave, prípadne po ukončení činnosti človeka. Geotop je potrebné chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Mierne narušená	Vysoký stupeň zachovania autenticity, s miestne čiastočne narušenými časťami, situáciu je možné zvrátiť (zavezenie odpadom, nevhodné zarastanie, začiatok procesu nevhodných zásahov – ťažba, zástavba).
Vážne narušená	Čiastočne narušená autenticita, ktorá môže viesť k postupnému zániku geotopu. Je potrebné geotop chrániť a navrhovať ciele opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.
Ohrozená	Vážne narušená autenticita, ktorá môže viesť k rýchlemu zániku geotopu. Je potrebné geotop akútne chrániť a navrhovať ciele opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.
Zaniknutá	Autenticita geotopu je zničená vplyvom ľudskej činnosti.

Tabuľka 14 indikátory pre geologické prvky – integrita

STUPEŇ	OPIS
Výborná	Najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvkov je pôvodné bez nevhodných zásahov. Je potrebné integritu chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Dobrá	Integrita je čiastočne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia.
Nevyhovujúca	Integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia, čím výrazne znehodnocuje geotop.

Tabuľka 15 indikátory pre geologické prvky – funkčné využitie

STUPEŇ	OPIS
Dobré	Vhodne nastavený režim využívania, dobrá propagácia, prístupnosť a zabezpečenie geotopu.
Neutrálne	Neutrálne využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie. Geotop vykazuje napravitelné nedostatky.
Nevyhovujúce	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre geotop a ľudí.

Tabuľka 16 indikátory pre geologické prvky – starostlivosť

STUPEŇ	OPIS
Dobrá	Zabezpečená program pravidelnej kontroly a starostlivosti.
Neutrálna	Kontrola a starostlivosť je nepravidelná a náhodná.
Nevyhovujúca	Kontrola a starostlivosť neexistuje.

MONITORING MONTÁNNYCH PRVKOV

Na území lokality svetového dedičstva UNESCO je 267 banských prvkov, z toho 231 lokalít v jadrovom území. CHKO Štiavnické vrchy v spolupráci so SAŽP sú nositeľom zodpovedným za zber údajov v teréne a ich vyhodnocovanie. Periodicita je 6 alebo 12 rokov vzhľadom na potencionálne ohrozenie prvkov.

Na území Banskej Štiavnice je zachovaných 26 tajchov, ktoré sú súčasťou významnej vodohospodárskej sústavy na území. Vodohospodárska sústava fungovala na princípe zberných jarkov, ktoré priviedli vodu do nádrže tajchu. Následne bola voda transportovaná náhonnými jarkami do malého tajchu (vyrovnávacej nádrže). Voda bola vháňaná do šachty, kde sila povrchovej vody poháňala čerpací stroj, ktorý odčerpával podzemnú vodu zo zatopenej šachty na úroveň dedičnej štólne, cez ktorú bola voda odvádzaná na povrch.⁸

⁸ ČERVENĚ M. 2021. Banskoštiavnická vodohospodárska sústava. ISBN 978-80-974021-0-5

Banskoštiavnická vodohospodárska sústava je inšpirovaná Hornou Harzkou vodohospodárskou sústavou. Jej jedinečnosť je potvrdená zápisom do zoznamu svetového, kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Sedemnást' tajchov je zaradených medzi národné kultúrne pamiatky, šesť tajchov je zaradených do zoznamu veľkých priehrad ICOLD.⁹

Tabuľka 17 indikátory pre montánne prvky – autenticita

STUPEŇ	OPIS
Zachovalá	Najvyšší stupeň zachovania autenticity, zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, zachované a použité tradičné materiály a technológie. Autenticitu je potrebné chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Mierne narušená - vyhovujúca	Vysoký stupeň zachovania autenticity, s mierne čiastočne narušenými časťami, niektoré nevhodné použité materiály a technológie.
Vážne narušená	Čiastočne narušená autenticita, prevažne zachované historické tvary a proporcie celku i detailov, ale väčšinou nevhodne použité novodobé materiály a technológie.
Ohrozená	Vážne narušená autenticita, vážne narušené historické tvary a proporcie celku i detailov, použité nevhodné materiály a technológie.
Zaniknutá	Autenticita zničená vplyvom ľudskej činnosti alebo prírodných síl.

Tabuľka 18 indikátory pre montánne prvky – integrita

STUPEŇ	OPIS
Výborná	Najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvku je pôvodné bez nevhodných zásahov. Integritu je potrebné chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Dobrá	Integrita prvku s okolím je čiastočne narušená, v blízkom okolí nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia.
nevyhovujúca	Integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska a iná činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi veľmi zasahuje do pôvodného okolia čím zásadne znehodnocuje montánny prvok.

⁹ ČERVENĚ M. 2021. Banskoštiavnická vodohospodárska sústava. ISBN 978-80-974021-0-5

Tabuľka 19 indikátory pre montánne prvky – funkčné využitie

STUPEŇ	OPIS
Dobré	vhodne nastavený režim využívania, dobrá propagácia, sprístupnenie a zabezpečenie pred poškodením. Je zabezpečená adekvátna bezpečnosť pre návštevníkov.
Neutrálne	Neutrálne využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie. Identifikované nedostatky vykazujú možnosť napravenia.
Nevyhovujúce	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečením vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre montánnu pamiatku a návštevníkov v okolí.

Tabuľka 20 indikátory pre montánne prvky – starostlivosť

STUPEŇ	OPIS
Dobrá	Zabezpečený program pravidelnej kontroly a starostlivosti.
Neutrálna	Kontrola a starostlivosť je nepravidelná a nahodila, čo môže spôsobovať negatívne vplyvy na montánný prvok.
Nevyhovujúca	Kontrola a starostlivosť neexistuje.

Tabuľka 21 indikátory pre montánne prvky – stavebno-technický stav

STUPEŇ	OPIS
Objekt je v rekonštrukcii	Objekt je v súčasnosti v rozsiahlej rekonštrukcii / obnove.
Dobrý	Všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné časti sú v dobrom stave.
Vyhovujúci	Všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné súčasti potrebujú údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu.
Narušený	Niektoré stavebné konštrukcie sú staticky nevhovujúce, neohrozujú však celkovú statiku objektu, povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu.
Dezolátny	Stavebné konštrukcie sú staticky nevhovujúce, ohrozujú celkovú statiku objektu. Povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu.
Zaniknutý	Objekt vplyvom ľudskej činnosti respektíve prírodných síl zanikol alebo je ruinou.

MONITORING ARCHITEKTONICKO-URBANISTICKÝCH ZNAKOV

Na území lokality svetového dedičstva UNESCO sa nachádza veľké množstvo architektonicko-urbanistických prvkov, ktorých stav je potrebné pravidelne monitorovať. Zastúpenie typologických druhov na území je nasledovné:

- Sakrálne objekty a areály;
- Pevnostný systém;
- Verejné objekty a areály;
- Obytné objekty a areály (spolu s hospodárskymi objektami);
- Remeselné, priemyselné a skladové objekty / areály;
- Poľnohospodárske objekty / usadlosti;
- Archeologické náleziská.

Zachovanie historickej podstaty je pri monitorovaní týchto prvkov zásadné. Žiadúce je zachovanie pôvodných detailov, používanie tradičných materiálov, konštrukcii (exteriér, interiér) a zabezpečenie súladu medzi historickými vrstvami. Nositel' zodpovedný za zber údajov v teréne je PÚ SR a obce na území. Periodicita monitoringu je 6 rokov.

Tabuľka 22 indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky - autenticita

STUPEŇ	OPIS
Zachovalá	Najvyšší stupeň zachovania autenticity, zachované historické tvary a proporcie celku a detailov. Sú zachované a použité tradičné materiály a technológie. Autenticitu je potrebné chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Mierne narušená - vyhovujúca	Vysoký stupeň zachovania autenticity s miestne čiastočne narušenými časťami, niektoré nevhodne použité materiály a technológie. Autenticitu je potrebné chrániť a narušené miesta vhodne rekonštruovať v súlade s používanými tradičnými materiálmi a technológiami so zachovaním historických tvarov a proporcií.
Vážne narušená	Čiastočne narušená autenticita, prevažne zachované historické tvary a proporcie celku a detailov. Väčšinou nevhodne použité novodobé materiály a technológie. Autenticitu je potrebné chrániť a navrhovať ciele opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.
Ohrozená	Vážne narušená autenticita, vážne narušené historické tvary a proporcie celku a detailov. Sú použité nevhodné materiály a technológie. Autenticitu je potrebné chrániť a navrhovať ciele opatrenia na zastavenie negatívnych procesov.
Zaniknutá	Autenticita je zničená vplyvom ľudskej činnosti alebo prírodných síl.

Tabuľka 23 indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky - integrita

STUPEŇ	OPIS
Výborná	Najvyšší stupeň zachovania integrity, okolie prvku je pôvodné bez nevhodných zásahov.
Dobrá	Integrita prvku s okolím je čiastočne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznymi negatívnymi vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia.
nevyhovujúca	Integrita prvku s okolím je výrazne narušená, v blízkom okolí je nevhodná výstavba alebo hospodárska činnosť, ktorá vizuálne alebo rôznorodými vplyvmi zasahuje do pôvodného okolia, čím znehodnocuje architektonický objekt.

Tabuľka 24 indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – funkčné využitie

STUPEŇ	OPIS
Dobré	Vhodne nastavený režim využívania pre súkromné alebo verejné účely, dobré propagovanie, prístupnosť a zabezpečenie pred poškodením a prípadnými úrazmi návštevníkov.
Neutrálne	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú napravitel'né nedostatky
Nevyhovujúce	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre architektonickú pamiatku a ľudí.

Tabuľka 25 indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – starostlivosť

STUPEŇ	OPIS
Dobrá	Zabezpečený program pravidelnej kontroly a starostlivosti.
Neutrálna	Kontrola a starostlivosť je nepravidelná a nahodila, čo môže spôsobovať negatívne vplyvy.
Nevyhovujúca	Kontrola a starostlivosť neexistuje.

Tabuľka 26 indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – stavebno-technický stav

STUPEŇ	OPIS
Objekt je v rekonštrukcii	Objekt je v súčasnosti v rozsiahlej rekonštrukcii / obnove.
Dobrý	Všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné časti sú v dobrom stave.
Vyhovujúci	Všetky stavebné konštrukcie sú staticky vyhovujúce, povrchové úpravy, výplne a ostatné súčasti potrebujú údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu.
Narušený	Niektoré stavebné konštrukcie sú staticky nevhovujúce, neohrozujú však celkovú statiku objektu, povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu.
Dezolátny	Stavebné konštrukcie sú staticky nevhovujúce, ohrozujú celkovú statiku objektu. Povrchové úpravy a výplne potrebujú rozsiahlejšiu údržbu, čiastočnú opravu alebo výmenu.
Zaniknutý	Objekt vplyvom ľudskej činnosti respektíve prírodných síl zanikol alebo je ruinou.

SYSTEMATIZÁCIA SÚBORU URBANISTICKÝCH ZNAKOV

Referenčná hladina pre hodnotenie sídla je rok zápisu 1993. Stav urbanizmu v tomto období nie je dostatočne zdokumentovaný, neexistovali územné plány pre všetky dotknuté obce, neúplná fotodokumentácia obcí a niektoré urbanistické celky boli narušené nevhodnou zástavbou prebiehajúcou v druhej polovici 20. storočia. Pomocnou referenčnou hladinou pre posudzovanie zachovania autenticity a integrity urbanizmu sídiel považujeme prvú polovicu 20. storočia.

Nositeľom monitoringu je PÚ SR v spolupráci s dotknutými obcami v riešenom území. Monitoring bude prebiehať v 6 a 12 ročných cykloch, v závislosti od potencionálneho ohrozenia sídla (v prípade ohrozenia je monitoring 6 rokov).

Tabuľka 27 systematizácia súboru urbanistických znakov

URBANIZMUS	
SÍDELNÝ CELOK	OPIS
Sídla podľa druhu	○ Mestské; ○ Vidiecke; ○ Osady; ○ Samoty.
Sídla podľa typu zástavby	○ Údolné (potočné); ○ Na úpätí svahov; ○ Na výšinných polohách.
Sídla podľa funkcie	○ Sídla viazané na výskyt a spracovanie rudy; ○ Sídla s administratívno-správnou funkciou; ○ Sídla zamerané na poľnohospodársku výrobu; ○ Sídla so špecializáciou na iné typy činností; ○ Sídla s kombinovanou funkciou.
Vnútrosídlné priestory	○ Historické cestné trasy; ○ Historické pešie trasy; ○ Prvky interiéru sídla; ○ Komponovaná zeleň v intraviláne sídiel; ○ Komponovaná zeleň v extraviláne sídiel.

Tabuľka 28 indikátory pre urbanizmus sídla - zonácia

STUPEŇ	OPIS
Zachovalá	Sídla s najvyšším zachovaním autenticity a integrity. Štruktúry tohto typu je potrebné chrániť a udržiavať v pôvodnom stave.
Mierne narušená - architektúra	Sídla, časť sídiel a objekty sídiel s vysokým stupňom zachovania autenticity a integrity v urbanistickej dimenzii, s čiastočne narušenou architektonickou autenticitou, najmä v podobe nevhodnej prestavby pôvodných objektov.
Mierne narušená - urbanizmus	Sídla s čiastočne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku neadekvátnej novodobej zástavby, ktorá svojou mierkou nevytvára neprimeraný kontrast tradičného urbanizmu. Štruktúry je potrebné čiastočne eliminovať, napríklad formou doplnenia šikmých striech na objekty s rovnou strechou alebo doplnením zástavby v narušenej uličnej čiare. Nevhodné objekty je potrebné navrhnuť na dožitie (stavebná uzávača).

Vážne narušená	Sídla s výrazne narušenou autenticitou a integritou urbanistickej štruktúry v dôsledku novodobej zástavby, ktorá vytvára svojou mierkou a architektonickým stvárnením neprímeraný kontrast tradičnému urbanizmu v lokalite. Štruktúry tohto typu je potrebné navrhnuť na dožitie, prípadne eliminovať ich rušivý efekt vhodnou farebnosťou alebo vysadením zelene, ktorá v exponovaných pohľadoch prekryje rušivú štruktúru.
Zaniknutá	Štruktúry tohto typu je potrebné sprítomniť formou informačnej tabule, prípadne výstavbou objektov, ktoré budú pripomínať existenciu zaniknutého sídla.

Tabuľka 29 indikátory pre urbanizmus sídla – funkčné využitie

STUPEŇ	OPIS
Dobré	Vhodne nastavený režim využívania sídla, dobrá propagácia, prístupenie a zabezpečenie (pred poškodením, bezpečnosť návštevníkov).
Neutrálne	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie sídla vykazujú napravitelné nedostatky.
Nevyhovujúce	Využitie, propagácia, prístupnosť a zabezpečenie sídla vykazujú vážne nedostatky, ktoré sú ohrozením pre zachovanie autenticity a integrity sídla.

Tabuľka 30 indikátory pre urbanizmus sídla – stav starostlivosti

STUPEŇ	OPIS
Dobry	Platný územný plán s dobre nastavenou ochranou autenticity a integrity sídla.
Nedostatočný	Platný územný plán s nedostatočne nastavenou ochranou autenticity a integrity sídla.
Nevhodný	Obec nemá spracovaný územný plán.

MONITORING PRÍRODNÝCH ZNAKOV A KRAJINY

Technické pamiatky, sídle a pozostatky banického využívania sú v lokalite svetového dedičstva UNESCO rozmiestnené v krajine a zasadené do prírodného prostredia. Krajina a prírodné prostredie na tomto území sú dlhodobo ovplyvňované človekom, predovšetkým baníctvom a činnosťami spojené so životom baníkov. Prírodné prostredie slúžilo aj na iné hospodárske činnosti, ktoré boli vykonávané s ohľadom na zachovanie lokality aj v minulosti. Kombinácia ľudských zásahov a prírodnej činnosti vytvorila vizuálne harmonickú krajinu „Zem Baníkov“.

Na území sa nachádzajú aj negatívne zásahy v podobe environmentálnych záťaží (najmä banské haldy, odkaliská, čierne skládky). Tieto environmentálne záťaže je potrebné systematicky odstraňovať.

V rámci lokality svetového dedičstva UNESCO sa vyskytujú aj prvky a objekty, ktoré sú chráneným prírodným dedičstvom v zmysle slovenskej legislatívy. Sú predmetom ochrany podľa národných, ale aj medzinárodných záväzkov v ochrane prírody a pri ochrane lokality UNESCO je potrebné ich rešpektovať. V prípade kolíznej situácie medzi chránenou prírodnou pamiatkou a chránenou kultúrnou pamiatkou je potrebné dospieť k rozhodnutiu, ktorá pamiatka má väčšiu hodnotu ochrany. Je potrebné sa zaoberať aj otázkou lesného hospodárstva (ťažba dreva) a rekreácie (výstavba rekreačných zariadení), čo môže viesť k narušeniu lokality svetového dedičstva UNESCO.

Tabuľka 31 monitoring prírodných znakov a krajiny – primárna krajinná štruktúra

KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	OPIS	LOKALITA	STUPEŇ OCHRANY
Primárna krajinná štruktúra	V priestore lokality svetového dedičstva UNESCO sa takáto krajinná štruktúra nezachovala. V najväčšej miere sa primárnej krajinej štruktúre približujú prírodné rezervácie, v ktorých sa ochraňujú pôvodné, človekom nenarušené ekosystémy. Vzhľadom na banické využitie územia v minulosti je možné aj tu nájsť stopy hospodárskej činnosti. Obnova technických pamiatok kultúrneho dedičstva v týchto lokalitách si vyžaduje súhlas od orgánu ochrany.	○ Kojatín;○ Kašivárová;○ Sitno;○ Kamenný Jarok;○ Kamenné more.	Chránené 5. stupňom ochrany (zakázané všetky aktivity hospodárskeho využívania územia)

Tabuľka 32 monitoring prírodných znakov a krajiny – sekundárna krajinná štruktúra

KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	DRUH KRAJINNEJ ŠTRUKTÚRY	OPIS
Sekundárna krajinná štruktúra	Lúky a pasienky	Dlhodobý zánik tradičného využívania lúk a pasienkov je v súčasnosti oživovaný prostredníctvom formy podpory obhospodarovania lúk a pasienkov na Slovensku;
	Lesy	V lokalite svetového dedičstva UNESCO je zmenená štruktúra lesov v porovnaní so štruktúrou lesov v dobe baníctva. Pozitívnym trendom je zvyšovanie prirodzenej drevinnej skladby a štruktúry lesov. Negatívom je uprednostňovanie nepôvodných druhov drevín a nevhodnej rovnorodej štruktúry lesov. ○ pozitívum: zvyšovanie podielu listnatých lesov; ○ negatívum: zvyšovanie podielu ihličnatých lesov.
	Orná pôda	Autenticita pri ornej pôde znamená návrat k drobnejšiemu členeniu parciel polí, tak ako boli obhospodarované pred sceľovaním pozemkov. Pre členenie krajiny je potrebné podporovať zachovanie a hospodárenie usadlosti a majerov v extraviláne sídiel, ktoré je z časti zachované.
	Nelesná drevinová vegetácia	Prítomnosť náletovej zelene v krajine nie je žiadúca, ale v prípade ak nie je predpoklad obhospodarovania plochy, na ktorej náletová zeleň rastie je možné sukcesiu akceptovať. Trvalé plochy nelesnej vegetácie sa hodnotia pozitívne (okraje ciest, vodných tokov, chodníkov) v prípade ak neblokujú kľúčové prvky historickej krajiny (napríklad charakteristické pohľady).
	Sídla a zastavané plochy	Negatívne sa hodnotí budovanie nevhodnej zástavby (objem, tvar, zvolené farebné prevedenie), čo môže pôsobiť rušivo (napríklad na charakteristické pohľady).

Hodnotenie a monitoring v oblasti krajiny a prírodných zložiek je rozsiahly a v gescií viacerých aktérov. Ide najmä o SAŽP, CHKO Štiavnické vrchy, obce, PÚ SR, LESY Slovenskej republiky, š. p. A iné organizácie, v ktorých záujme je hodnotenie a monitoring krajiny a prírodných zložiek na území. Vyhodnocovanie zmien bude prebiehať podľa dostupných ortofotomáp alebo aktuálnych satelitných snímok.

Tabuľka 33 klasifikácia sekundárnych krajinných štruktúr

SEKUNDÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA				
Lesy	Ihličnaté	Prirodzené	Nepôvodné (neprirodzené)	Smrekové
				Smrekovcové
				Borovicové
				Kombinované
				Iné
	Listnaté	Prirodzené	Nepôvodné (neprirodzené)	Lužné lesy
				Dubovo-hrabové lesy
				Dubové a zmiešané dubové lesy
				Lipovo-javorové lesy
				Bukové lesy
				Rašeliniskové lesy (slatinné jelšiny)
Zmiešané	Prirodzené	Nepôvodné (neprirodzené)	Bukovo-jedľové lesy	
	Ostatné lesy	Lesné škôlky		
	Holiny	Holiny po ťažbe		
Skaly a sutiny	Prirodzené	Neprirodzené	Haldy	
			Odvaly	
Trvalo trávnaté porasty a nelesné porasty	Intenzívne obhospodarované	Extenzívne obhospodarované	Lúky a pasienky	
			Teplo a suchomilné porasty	
	Spustnuté, neobhospodarované		Lúky a pasienky	
			Teplo a suchomilné porasty	
Orná pôda	Veľkoplošné polia			
	Maloplošné polia, laznícke osídlenia, záhumienky			

Nelesná drevinová vegetácia	Trvalá	Plošná / líniová / stromová / krovinná
	Náletová	Stromová
		Krovinná
	Roztrúsené solitérne stromy a kry	
Sady, záhrady, mestské parky, arboréta a botanické záhrady	Sady a záhrady	
	Ostatné	
Vodné plochy, vodné toky a mokrade	Jazerá a vodné nádrže – stojaté vody	Prirodzené vodné plochy - jazerá
		Umelo vybudované vodné nádrže (vrátane tajchov)
	Vodné toky	Prirodzené vodné toky – potoky a rieky
		Upravené vodné toky - kanále
	Prameniská, rašeliniská a slatiny	Prameniská
		Rašeliniská a slatiny
Ostatné plochy a iné	Odkaliská	
	Zaburinené plochy	
	Lyžiarsky areál	
	Skládky odpadu	
Zastavané územie	Sídla	
	Cesty	
	Priemyselné zóny	
	Iné a ostatné	

Terciárna krajinná štruktúra je súbor nehmotných socioekonomických javov, ktoré vznikli dôsledkom realizácie nárokov a záujmov človeka (spoločnosti) v krajine. Sú to územné plány, regionálne plány alebo zavedené chránené krajinné územia.

Tabuľka 34 monitoring prírodných znakov a krajiny – biotopy

DRUH		ŠPECIFIKÁCIA
Vzácne, ohrozené a chránené druhy živočíchov	Cicavce	Štiavnické vrchy sú pohorím s výrazne antropologicky ovplyvneným prírodným prostredím. Hlavnou činnosťou bola banská činnosť, v dôsledku ktorej sa uchovalo množstvo umelých podzemných priestorov (štôlne, bane). Tieto priestory sú vhodným priestorom na prezimovanie. V minulosti sa preverilo 32 štôlní a 2 jaskyne, kde sa zistila prítomnosť 14 druhov netopierov. V súčasnosti prebieha monitoring netopierov v rámci štôlní organizáciou SON (Spoločnosť na ochranu netopierov). Významné štôlne sú štôlnia Schöpfer (150 – 360 jedincov) a štôlnia Ignác v Štefultove, kde v rámci jedného roka zimuje 8 druhov netopierov. Monitoring je potrebné realizovať počas zimných mesiacov v spolupráci s relevantnými organizáciami pôsobiacimi v území.
		Rys ostrovid, medveď hnedý, kuna, tchor, veverica – monitoring týchto druhov nie je z hľadiska ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO nevyhnutný
	Vtáky	Sovy, dravce a iné menšie druhy vtákov. Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody. Relevantné organizácie: ŠOP SR, SOS / Birdlife Slovensko – Slovenská ornitologická spoločnosť, RPS – spolok na ochranu dravcov a sov.
	Obojživelníky, plazy, ryby	Plazy, jašterice, mloky, obojživelníky a ryby. Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody. Relevantné organizácie: ŠOP SR
	Bezstavovce	Ochrana druhov je zabezpečená prostredníctvom územnej ochrany a príslušnej legislatívy v oblasti ochrany prírody. Relevantné organizácie: ŠOP SR

Vzácne, ohrozené a chránené druhy rastlín a húb	Poniklec veľký (<i>Pulsatilla grandis</i>) - predmetom ochrany v územiach európskeho významu (ÚEV Sitno, Klokoč, Hodrušská hornatina). V rámci Štiavnických vrchov sa vyskytuje na Sitne (v tejto lokalite nie je ohrozený) a v niektorých lokalitách v oblasti Vyhní, kde je ohrozený postupným zarastaním lúk a pasienkov.
Vzácne, ohrozené a chránené typy biotopov	Za chránené typy biotopov je možné považovať všetky prírodné typy európskeho a národného významu v zmysle vykonávacej vyhlášky k zákonu o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z.z.. Hodnotenie stavu a monitoring sa vykonáva v rámci celého Slovenska, každých 6 rokov. Výsledky tohto hodnotenia a monitoringu sa preberú z tohto hodnotenia aj do hodnotenia v rámci lokality svetového dedičstva UNESCO, doplnené o hodnotenie a monitoring národne významných typov biotopov (len prípade, že sa zrealizuje v rámci Slovenska).

Tabuľka 35 monitoring hospodárskych aktivít

HOSPODÁRSKA AKTIVITA	OPIS
Lesné hospodárstvo	Lesné hospodárstvo sa riadi zákonmi, vyhláškami a postupmi na úseku lesného hospodárstva. Pri vykonávaní lesohospodárskych činností je nevyhnutné dodržiavať všetky relevantné zákony. Pri spracovaní a odvoze dreva z lesov dochádza k nedodržaniu technologických postupov, čo má za následok poškodzovanie krajiny. Významné kultúrne pamiatky je potrebné priebežne každoročne monitorovať a v čase indikovanej ťažby vyhodnocovať poškodenie lesohospodárskymi zásahmi.
Poľnohospodárstvo	Poľnohospodárstvo v lokalite svetového dedičstva UNESCO je predovšetkým zamerané na živočíšnu výrobu. Na existujúcich poliach sa pestujú predovšetkým zemiaky. Kľúčovým objektom poľnohospodárstva sú lúky a pasienky. Necitlivým hospodárením môže prísť ku poškodzovaniu objektov kultúrneho dedičstva. Riziká: ○ používanie prípravkov na ochranu rastlín; ○ nadmerné hnojenie krajiny; ○ nadmerné spásanie spojené s eutrofizáciou; ○ používanie nepôvodných osevných zmesí. Neobhospodarovaním plôch dochádza k ich postupnému zániku nastupujúcou sukcesiou.
Banský priemysel	V malej miere sa stále ťaží v obci Hodruša-Hámre. Monitoring a hodnotenie zásahov je potrebné vykonávať v rámci posudzovania vplyvov na ochranu prírody.
Výstavba	Z hľadiska krajiny je potrebné monitorovať vizuálne hrany, typ zástavby a zachovanie krajinnej štruktúry.
Turizmus a rekreácia	Súčasná intenzita turizmu (z pohľadu množstva návštevníkov) nespôsobuje vážne poškodzovanie alebo ničenie objektov kultúrneho dedičstva a prvkov historických krajinných štruktúr. Určité nedostatky sú pri sezónnom nadmernom využívaní niektorých vodných nádrží (Vindšachta, Banský Studenec) (zakladanie ohňa na hrádzi, v blízkosti manipulačnej búdky, parkovanie motorových vozidiel na hrádzach, jazdenie motorových vozidiel po hrádzach a pod.) Pri náraste turizmu je potrebné sa zamerať na hodnotenie a monitoring tých objektov a prvkov, ktoré by mohli byť nadmerným turizmom poškodzované.

V OBLASTI ZABEZPEČENIA LOKALITY PROTI KATASTROFÁM

Ochrana lokalít zapísaných v Zozname svetového dedičstva UNESCO pred katastrofami je kľúčovou úlohou, ktorá zahŕňa rad preventívnych opatrení, plánovanie a rýchlu reakciu. Tieto opatrenia majú za cieľ minimalizovať riziká, ktoré môžu ohroziť kultúrne alebo prírodné hodnoty danej lokality. Tu je niekoľko kľúčových aspektov ochrany lokalít UNESCO pred katastrofami.

PLÁNOVANIE A PREVENCIA

- **Vyhodnotenie rizík**

Identifikácia potencionálnych hrozieb, ako sú zemetrasenia, povodne, lesné požiare, erózie, ľudské zásahy alebo zlyhanie technických zariadení (skrat, vznietenie, pretrhnutia hrádzí tajchov z dôvodu zanedbania starostlivosti a pod.). Správna identifikácia rizík pomáha lepšie pochopiť, ktoré riziká sú pre lokalitu akútnym ohrozením a lepšie sa stanoví postup včasnej a adekvátnej reakcie.

- **Stanovenie ochranných zón**

Obmedzenie stavebnej činnosti a iných aktivít v okolí chránených pamiatok umožňuje predchádzať ich poškodeniu, ktoré by mohlo ohroziť alebo poškodiť integritu lokality.

- **Vynucovanie stavebných predpisov, plánovanie a regulácia**

Zavedenie a vynucovanie prísnych stavebných predpisov a noriem pre novú výstavbu v lokalite. Jasne určenie limitov výstavby v ÚPD.

PRÍPRAVA NA KRÍZY

- **Plánovanie evakuácie**

Vytvorenie evakuačných plánov pre obyvateľov a návštevníkov lokality v okolí pamiatok, aby bola minimalizovaná strata na životoch. V pravidelných intervaloch je potrebné tieto plány simulovať, aby v prípade katastrofy všetci relevantní aktéri vedeli ako postupovať.

- **Ochrana kultúrneho dedičstva**

Vytvorenie plánov a infraštruktúry pre presun a ukladanie cenných umeleckých diel a historických predmetov v prípade ohrozenia. V pravidelných intervaloch je potrebné tieto plány simulovať, aby v prípade katastrofy všetci relevantní aktéri vedeli ako postupovať.

MONITOROVANIE A RÝCHLA REAKCIA

- **Sledovanie situácie**

Implementácia moderných technológií (SMART senzory, kamery a detektory na monitorovanie stavu pamiatok a okolia).

- **Rýchla reakcia**

Dedikované tímy profesionálov, ktorí sú schopní rýchlo reagovať na hrozby.

VZDELÁVANIE A INFORMOVANIE

- **Vzdelávacie programy**

Vzdelávanie miestnych obyvateľov, návštevníkov a zamestnancov pamiatok o rizikách a o tom, ako v prípade katastrofy postupovať.

- **Informačné kampane**

Informovanie o preventívnych opatreniach a plánoch evakuácie prostredníctvom dostupných komunikačných kanálov na území lokality.

SPOLUPRÁCA

- **Spolupráca s medzinárodnými organizáciami**

Spolupracovanie s medzinárodnými organizáciami UNESCO, Medzinárodnou radou pamiatok a sídiel (ICOMOS) a inými medzinárodnými organizáciami, ktoré poskytnú technickú pomoc a know-how pri ochrane pamiatok v prípade hrozby.

- **Spolupráca s relevantnými aktérmi na území Slovenskej republiky**

- Hasičský a záchranný zbor;
- Policajný zbor SR;
- Mestská polícia;
- Civilná ochrana.

Ochrana lokalít UNESCO pred katastrofami je komplexnou úlohou, ktorá vyžaduje spoluprácu medzi vládami, miestnymi komunitami, odborníkmi na pamiatky, vedeckými inštitúciami a medzinárodnými organizáciami. Na jadrovom území lokality svetového dedičstva UNESCO majú pôsobnosť orgány krízového riadenia štátu v prípade prírodných a vojnových ohrození (okresné krízové štáby a mestský krízový štáb). Požiarna ochrana územia a prevencia požiarov je zabezpečovaná štátom v doplnení dobrovoľnými požiarnymi zbormi.

Vodné nádrže (tajchy) sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. a iných subjektov. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. realizuje pravidelný monitoring ich technického stavu. Od roku 1996 sa plní „Čiastkový projekt obnovy“, ktorým sa tajchy zaradili do programu rekonštrukcií, zohľadňujúc aj zmenu vo využívaní tajchov so zreteľom na ich rekreačné, športové a turistické aktivity. Pri rekonštrukciách plne rešpektujeme pamiatkovú ochranu vyplývajúcu zo zaradenia tajchov na Zoznam svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. K dnešnému dňu SVP zrekonštruoval 14 historických tajchov, čo sa okrem sfunkčnenia objektov a technologických súčastí vodných stavieb prejavilo aj na úprave a rozšírení plôch určených na rekreáciu¹⁰. Staré banské diela, ktoré nie sú v súčasnosti využívané z hľadiska bezpečnosti zabezpečuje štát, ktorý zo zákona vykonáva potrebné opatrenia. Poddolované územia sú evidované a je na nich regulovaná výstavba. Poddolované územia pod historickou zástavbou v zásade neohrozujú stabilitu objektov, vzhľadom na kvalitu podložia. Miestne poruchy sa riešia podľa potreby čo najskôr.

Zátťažové situácie a ohrozenie objektov môže spôsobiť sneh, ktorý znemožňuje prístup k objektom a ohrozuje historické strešné konštrukcie. Manažment odstraňovania kalamitného snehu z komunikácií v správe mesta Banská Štiavnica je každoročne vypracovaný v rámci Technických služieb Banská Štiavnica. Je potrebné spracovať zoznam rizikových striech v spolupráci s PÚ SR. Strechy a ich monitorovanie pred haváriou je potrebné zabezpečiť vlastníckmi predmetných stavieb.

¹⁰ Údržba banskoštiavnických tajchov počas letnej sezóny. 2021. Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=2733945590230163>

IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENT PLÁNU

IMPLEMENTÁCIA MANAŽMENT PLÁNU LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO

Plánovacia aktivita s ohľadom na implementáciu manažment plánu je rozdelená a popísaná v nasledujúcich kapitolách:

- v oblasti legislatívnej ochrany;
- v oblasti riadenia kvality / lokality;
- v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov;
- v oblasti udržateľného cestovného ruchu v lokalite;
- v oblasti zabezpečenia monitoringu stavu zachovania lokality;
- v oblasti zabezpečenia lokality proti katastrofám.

V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY

Tabuľka 36 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany – spresnenie predmetu ochrany

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY							
SPRESNENIE PREDMETU OCHRANY							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti geológie	X				X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti prírody	X				X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti montanistiky				X	X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti vodných diel	X				X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti architektúry	X				X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP
Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti urbanizmu				X	X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM CHKO, NO, SAŽP

Spracovanie presnej špecifikácie predmetu ochrany v oblasti krajiny				X	X		PÚ SR, SVP, SBA, SBM, CHKO, NO, SAŽP
Spracovať a viesť celkový zoznam prvkov geológie prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny ako podklad pre spracovanie Zoznamov pamätihodností pre obce jadrového územia			X		X		PÚ SR, SBA, CHKO, SAŽP
Spracovať Zoznamy pamätihodností pre obce jadrového územia na základe celkového zoznamu a doplnené o podklady z obcí (pre tieto potreby vytvoriť „banku“ historickej fotodokumentácie obce).			X		X		PÚ SR, obce
Spracovať hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny podľa metodiky MŽP			X		X		MŽP SR, PÚ SR
Spracovať zoznam vybraných podzemných banských priestorov pre návrh ich pamiatkovej ochrany	X				X		PÚ SR, NO, SAŽP

Tabuľka 37 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany – komplexný monitoring a vyhodnocovanie stavu

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČSTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY							
KOMPLEXNÝ MONITORING A VYHODNOCOVANIE STAVU							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCIÍ	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Skompletizovať referenčné podklady z roku zápisu (mapy, fotodokumentácia, údaje) oblasti geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny			X		X		PÚ SR, CHKO, SAŽP, obce
Spracovať komplexný manuál monitorovania celého územia lokality svetového dedičstva UNESCO (kultúra a príroda, kultúrna krajina) s doplnením charakteristických pohľadov v rámci sídiel celého územia na základe výsledkov z manažment plánu	X				X	X	PÚ SR, CHKO, SAŽP
Spracovať a viesť zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny.	X				X		PÚ SR, CHKO, SAŽP

Tabuľka 38 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany –adekvátna právna ochrana

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI LEGISLATÍVNEJ OCHRANY							
ADEKVÁTNA PRÁVNA OCHRANA							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCIÍ	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Upraviť právne podmienky celoplošnej ochrany územia lokality svetového dedičstva UNESCO vyhlásením Pamiatkovej zóny alebo inou vhodnou formou	X				X		MK SR, PÚ SR
Spracovať Zásady ochrany pamiatkového územia (Jadrové územie)	X				X		PÚ SR
Zabezpečiť potrebné legislatívne upresnenia tvorby územných plánov s cieľom dôsledne implementovať ochranu charakteristického vzhľadu, črt krajiny a zásady ochrany pamiatkového územia do ÚPD, upravenie právneho postavenia manažment plánu v legislatíve		X					MK SR, MŽP SR, MDVRR SR
Definovať stav a navrhnúť právne podmienky ochrany jednotlivých prvkov z celkového zoznamu v oblastiach geológie, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny	X				X		PÚ SR, CHKO, SAŽP
Spracovať právne návody ochrany		X			X		Manažment plán
Prijať všeobecne záväzné nariadenia obcí k ochrane kultúrneho dedičstva a regulácii novej výstavby súčasť prijatia UPN		X			X	X	Obce
Zabezpečiť dôslednú implementáciu zásad ochrany pamiatkových území zmenou aktuálne platnej ÚPD Banská Štiavnica			X		X		Mesto Banská Štiavnica
Zabezpečiť implementáciu ochrany charakteristického vzhľadu a črt krajiny a zásad ochrany pamiatkových území pri spracovávaní ÚPD	X				X		Obstarávateľ UPD
Vysporiadať potrebné vlastnícke vzťahy prvkov predmetu ochrany s cieľom zabezpečiť ich ochranu, hlavne montánne a vodohospodárske objekty	X				X		Verejná správa, Mesto Banská Štiavnica, obce
Spracovať spoločný zoznam ohrozených prvkov predmetu ochrany, geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu, krajiny a analýzu príčin. Navrhnuť právne kroky smerujúce k zlepšeniu stavu	X				X		PÚ SR, CHKO
Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu národných kultúrnych pamiatok	X				X	X	PÚ SR
Spracovať návrhy na rozšírenie zoznamu chránených prvkov a území prírody			X		X	X	CHKO, SAŽP
Zabezpečiť aktívnu a efektívnu implementáciu Zákona o Banskej Štiavnici			X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce

V OBLASTI RIADENIA KVALITY / LOKALITY

Tabuľka 39 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – funkčné nástroje plánovania v území

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI RIADENIA LOKALITY							
FUNKČNÉ NÁSTROJE PLÁNOVANIA V ÚZEMÍ							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Schváliť Zásady pamiatkovej ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO – jadrové územie		X			X		MK SR, PÚ SR
Spracovať a schváliť ÚPD pre celé jadrové územie lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X		ÚPD Obstarávateľ, MK SR, MŽP SR
Spracovať Územný plán zóny pre PR Banská Štiavnica		X			X		Mesto Banská Štiavnica
Spracovať Územný plán zóny pre lokalitu Kalvária BS				X	X		Mesto Banská Štiavnica, obce, Správa katastra
Spracovať katalógy IBV pre obce vhodné z hľadiska integrity územia				X	X		CHKO, SAŽP, PÚ SR
Spracovať, viesť a aktualizovať zoznam vlastníckych vzťahov celkového zoznamu prvkov lokality svetového dedičstva UNESCO				X	X		PÚ SR
Spracovať a priebežne aktualizovať zoznam NKP s doplnením čísiel NKP a parcelných čísiel				X	X		PÚ SR
Spracovať plány starostlivosti o jednotlivé prvky v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny				X	X		PÚ SR, CHKO, SAŽP
Spracovať akčné plány obcí (ročné plánovacie obdobia) s ohľadom na zachovanie, ochranu, označenie, prezentáciu a interpretáciu jednotlivých prvkov v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu a krajiny. Akčné plány budú referovať plánované realizácie a zrealizované aktivity vyplývajúce z manažment plánu lokality.	X				X		Mesto Banská Štiavnica, obce
Zabezpečiť projektovú prípravu, prípravu vstupných podkladov a nositeľa prevádzky komplexného GIS systému pre lokalitu svetového dedičstva UNESCO	X				X		Mesto Banská Štiavnica, obce

Spracovať katalógy miestnych tradičných materiálov, architektúry, architektonických detailov, drobnej architektúry, krajinných znakov a pod.	X				X	X	PÚ SR, CHKO, SAŽP
Spracovať katalógy odporúčaných technologických postupov pri obnovách a rekonštrukciách	X						PÚ SR, CHKO, SAŽP
Spracovať manažment ochrannej zóny	X					X	MŽP SR, MK SR

Tabuľka 40 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – funkčné schémy financovania

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI RIADENIA LOKALITY							
FUNKČNÉ SCHÉMY FINANCOVANIA							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Zabezpečiť finančné zdroje pre výkonnú zložku organizačnej štruktúry riadenia lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	MK SR, MŽP SR
Zabezpečiť finančné zdroje pre zriadenie a prevádzku GIS systému lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	MK SR, MŽP SR
Zabezpečiť zvýšenie efektívnosti finančného mechanizmu pridelovania a kontroly využívania finančných prostriedkov grantového programu MK SR (Obnov si svoj dom) a súlad s akčnými plánmi obcí	X				X	X	MK SR
Vytvoriť celoslovenské finančné dotačné schémy na úrovni dotknutých rezortných ministerstiev pre napĺňanie úloh akčného plánu lokality svetového dedičstva UNESCO (aj iných lokalít v SR)	X				X	X	Ministerstvá
Založiť projektovú a rozvojovú agentúru mesta / obcí	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Vytvoriť mechanizmus financovania programu malých grantov z príjmov z turizmu pre zachovanie pamätihodností, vrátane získavania externých dotácií od súkromných spoločností.	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Vytvoriť motivačný program malých grantov na úrovni samospráv dotovaný aj zo štátneho rozpočtu pre zachovanie a ochranu pamätihodností obcí	X				X	X	MF SR

Tabuľka 41 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – riadiaca schéma

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI RIADENIA LOKALITY							
RIADIACA SCHÉMA							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEL' A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Vytvoriť pracovnú skupinu spolupráce jednotlivých odborných subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany územia na miestnej úrovni (kultúrne pamiatky, príroda, krajina)			X		X	X	PÚ SR, MSA, SBA, CHKO, SBM, Manažment plán
Vytvoriť pracovnú skupinu pre tvorbu organizačnej štruktúry riadenia a pravidiel spolupráce subjektov v území			X		X		Manažment plán
Vytvoriť organizačnú štruktúru riadenia lokality svetového dedičstva UNESCO		X			X	X	Mesto Banská Štiavnica
Vytvoriť povedomie spolupatričnosti a rešpektu k hodnotám lokality u zainteresovaných subjektov verejnej správy				X	X	X	MK SR, MŽP SR, Manažment plán
Zadefinovať spoločnú víziu rozvoja regiónu vo vzťahu k „členstvu v UNESCO“		X			X	X	Manažment plán
Prevádzkovať spoločnú GIS databázu o území mesto BS, obce, štátna správa a odborné organizácie			X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, verejná správa
Spresniť predmet činnosti CHKO ŠV v súvislosti s jej pôsobnosťou v lokalite svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	MŽP SR, CHKO
Spresniť predmet a spôsob spolupráce s VÚC BB na otázkach UNESCO	X				X	X	VÚC BB, Mesto Banská Štiavnica, obce, školy

Tabuľka 42 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – adekvátne ľudské zdroje
pre odborné a vzdelávacie činnosti

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI RIADENIA LOKALITY							
ADEKVÁTNE ĽUDSKÉ ZDROJE PRE ODBORNÉ A VZDELÁVACIE ČINNOSTI							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Zabezpečiť zodpovedajúce personálne obsadenie pracoviska PÚ SR v Banskej Štiavnici v súvislosti s riešením úloh UNESCO (monitoring, rozšírenie agendy,)	X				X	X	MK SR, PÚ SR
Zabezpečiť zodpovedajúce personálne obsadenie pracoviska CHKO v Banskej Štiavnici v súvislosti s riešením úloh UNESCO	X				X	X	MŽP SR, CHKO
Zabezpečiť zodpovedajúce personálne obsadenie pracovísk OÚ, odbor ŽP v súvislosti s riešením úloh UNESCO			X		X	X	MŽP SR
Zabezpečiť zodpovedajúce personálne obsadenie Vzdelávacieho a výskumného centra FA STU v Banskej Štiavnici	X				X	X	MŠ SR

V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV

Tabuľka 43 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov – cieľná výchova a vzdelávanie

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV							
CIEĽNÁ VÝCHOVA A VZDELÁVANIE, PROJEKT „ZEM BANÍKOV JE NAŠA, JE TVOJA“							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEL A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Spracovať podklady pre permanentné vzdelávanie	X				X	X	MŠ SR, MK SR, SBM, MSA, SAŽP
Vytvoriť pracovnú skupinu pre vzdelávanie a interpretáciu – mesto, obce, pamäťové inštitúcie, školy a personálne zabezpečiť funkciu koordinátora skupiny				X	X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, školy
Zaviesť / rozšíriť na základných a stredných školách regionálnu výchovu s dôrazom na výchovu k ochrane lokality svetového dedičstva UNESCO, vytvoriť a používať efektívne a atraktívne metódy a formy výchovy ku kultúrnemu dedičstvu		X			X	X	Školy, SAŽP
Zviditeľniť a oceniť pozitívne príklady ochrany kultúrneho dedičstva a verejne identifikovať aj nevhodné zásahy (súťaže, ocenenia, anticeny). Organizovanie tematických súťaží, fotografických výstav, rôznych krúžkov alebo prednášok	X				X	X	Školy, Mesto Banská Štiavnica, obce, NO, SAŽP
Vytvorenie siete UNESCO škôl v regióne			X		X	X	Školy, MŠ SR
Zabezpečiť cykly vzdelávania (právne otázky, participácia s verejnosťou a iné) pre zamestnancov verejnej správy dotknutej problematikou ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	MK SR, MŽP SR, SAŽP

Tabuľka 44 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov – participácia a zapojenie domácich obyvateľov a návštevníkov

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI VZDELÁVANIA, PROPAGÁCIE, PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI A ODBORNÝCH ZDROJOV							
PARTICIPÁCIA A ZAPOJENIE DOMÁCICH OBYVATEĽOV A NÁVŠTEVNÍKOV							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Spracovať Plány aktivít zapojenia verejnosti do procesov spoznávania, zachovania, ochrany a sprostredkovania hodnôt dedičstva lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X		Mesto Banská Štiavnica, obce
Tvorba komunity návštevníkov a domácich obyvateľov (záujmové kluby, využitie sociálnych sietí)	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR, NO
Tematické (riešiteľské) workshopy k problémom formou tréningov, seminárov a dodatočného vzdelávania		X			X	X	NO, SBM, MSA
Miestne a medzinárodné tábory detí a mládeže UNESCO			X	X	X	X	NO
Dni dedičstva, partnerské dni s inými lokalitami		X			X		Mesto Banská Štiavnica, obce
Deň UNESCO – vytvorenie platformy pre medzinárodnú výmenu skúseností pri ochrane technických baníckych pamiatok		X			X	X	SBM, SVP, PÚ SR
Zabezpečiť konzultačné služby Problematiky ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO pre verejnosť.			X	X	X	X	PÚ SR, SBM, SAŽP, CHKO

V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU V LOKALITE

Tabuľka 45 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti udržateľného cestovného ruchu – spracovanie krajiny a udržateľný turizmus

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU							
SPRAVOVANIE KRAJINY A UDRŽATEĽNÝ CESTOVNÝ RUCH							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Spracovať monitorovací a hodnotiaci systém turizmu v lokalite		X			X	X	OOCR
Spracovať víziu rozvoja celosezónneho udržateľného turizmu v lokalite		X			X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR
Spracovať marketingovú stratégiu udržateľného turizmu lokality svetového dedičstva UNESCO v európskom priestore		X			X	X	OOCR
Vytvoriť systém marketingových produktov udržateľného turizmu s využitím balíčkov služieb	X				X	X	OOCR
Vytvoriť predpoklady pre komplexné turistické vybavenie lokality pre turistov (verejnú WC, úschovne, iné služby)	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Podpora koordinácie pri spracovaní strategických dokumentov pre celú lokalitu svetového dedičstva UNESCO s ohľadom na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja. Spracované dokumenty budú záväzné pre usmerňovanie rozvoja lokality.		X			X	X	Ministerstvá, Okresné úrady, Mesto Banská Štiavnica, obce
Spracovať manažment plán zhodnotenia a využitia historického vodohospodárskeho systému z hľadiska udržateľného turizmu a správy vodných diel. Výsledky implementovať do ÚPD lokality	X				X		SVP, OOCR, SAŽP, CHKO
Spracovať manažment plán starostlivosti o lesy, ich využívania a kategorizácie v súlade s požiadavkami udržateľného turizmu. Výsledky implementovať do ÚPD lokality		X			X		MPRV SK, Mestské lesy, CHKO, OOCR, Mesto Banská Štiavnica, obce
Spracovať manažment plán využívania poľnohospodárskej pôdy v súlade s udržateľným turizmom (ekofarmy, bioprodukcia) s dôrazom na zachovanie charakteristického členenia pozemkov. Výsledky implementovať do ÚPD lokality.	X				X		MPRV SK, Mesto Banská Štiavnica, obce

Spracovať projekt miestnej a turistickej ekomobility v území (integrovateľný dopravný systém, hromadná doprava, cyklotrasy, parkovanie). Výsledky implementovať do ÚPD lokality		X				X	VÚC BB, MDVRR SR	
Spracovať projekt odpadového hospodárstva pre územie Lokality svetového dedičstva UNESCO so sústredením na recykláciu odpadov. Projekt „Čistá lokalita svetového dedičstva UNESCO“		X				X	MŽP SR, Mesto Banská Štiavnica, obce	
Spracovať projekty využitia termálnych vôd, biomasy, banských diel Projekt „Naše EKO zdroje“. Výsledky implementovať do ÚPD lokality.	X					X	MŽP SR, Mesto Banská Štiavnica, obce	
Spracovať analýzu vizuálnych limitov uplatnenia fotovoltaických elektrární v súvislosti s analýzou výsledkov využitia dostupných obnoviteľných zdrojov. Výsledky implementovať do ÚPD lokality.	X					X	Mesto Banská Štiavnica, obce	
Spracovať analýzu osídlenia v extraviláne sídiel (majere, osady, samoty).	X					X	X	MPRV SR, CHKO, SAŽP
Vytvoriť podmienky pre trvalú starostlivosť o lúky a pasienky. Spracovať manuál možnosti podpory vlastníkov.	X					X	X	MPRV SR, CHKO, SAŽP
Spracovať zoznam nevyužívaných chátrajúcich, opustených a nevhodne využívaných historických objektov a areálov s cieľom potencionálneho využitia pre turizmus.	X					X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, PÚ SR, SAŽP
Regulovať rozšírenie intravilánu sídiel a zamedziť nevhodnú výstavbu v ÚPD lokality. Harmonizovať vidiecku výstavbu s okolitou krajinou v súlade s historickými tradíciami.			X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, SAŽP
Vytvoriť podmienky pre zachovanie miestnych odrôd a produkciu špecialít (ovocinárstvo, produkty miestneho poľnohospodárstva)			X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, MPRV SR
Vytvoriť podmienky pre tradičné chovateľstvo a produkciu špecialít (chov zvierat, rybie farmy)			X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, MPRV SR
Zabezpečiť podmienky pre tradičné remeslá, folklór a tradície baníctva			X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, MK SR
Zabezpečiť napojenie lokality na optickú dátovú sieť		X				X	X	MDVRR SR
Certifikácia služieb zo strany turistov		X				X	X	OOCR
Spracovať projekt značkových miestnych produktov viazaných na lokalitu. Vytvoriť sieť miestnych certifikovaných producentov.			X			X	X	OOCR, NO, Združenie turizmu

V OBLASTI ZABEZPEČENIA MONITORINGU STAVU ZACHOVANIA LOKALITY

Tabuľka 46 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti zabezpečenia monitoringu stavu zachovania lokality –
efektívny informačno – interpretačný systém

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA UNESCO V OBLASTI MONITORINGU STAVU ZACHOVANIA LOKALITY							
EFEKTÍVNY INFORMAČNO – INTERPRETAČNÝ SYSTÉM							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Spracovať spoločný informačno–interpretačný systém a dizajn manuálu lokality – vytvorenie vizuálu lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, MK SR, MŽP SR, MPRV SR, MDVRR SR
Vytvorenie podmienok pre systémové informácie o území lokality svetového dedičstva UNESCO na internete – online katalóg (pamiatky, trasy, služby)	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR, SAŽP, Združenie turizmu
Zabezpečenie stálej interaktívnej expozície o lokalite svetového dedičstva UNESCO	X				X		MK SR, MŽP SR, SBA, SB, MSA, OOCR, Mesto Banská Štiavnica
Vytvorenie informačné miesta / centrá pre návštevníkov v dotknutých obciach o lokalite svetového dedičstva UNESCO			X	X	X		Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR, Združenie turizmu
Zabezpečiť označenie jadrového územia vo vstupných polohách aj s využitím prirodzených prírodných dominánt a kultúrnych pamiatok, prípadne umeleckým dotvorením	X				X		VÚC BBSK, Mesto Banská Štiavnica, obce, MK SR, MŽP SR, MPRV SR, MDVRR SR
Zabezpečiť jednotné označenie obcí jadrového a ochranného územia	X				X	X	VÚC BBSK, Mesto Banská Štiavnica, obce
Zabezpečiť označenie kultúrnych pamiatok, pamätihodností v intraviláne a extraviláne obcí jednotným a vhodným spôsobom	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, MK SR, MŽP SR, MPRV SR, MDVRR SR
Realizovať poznávacie trasy pre obce s komplexným využitím jednotlivých prvkov v oblastiach geológie, prírody, montanistiky, architektúry, urbanizmu, krajiny, tradícií, folklóru, zvyklostí a osobností obce		X			X		Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR, SAŽP
Spracovať interpretačné materiály – letáky, mapky, sprievodcovia. Spracovať špeciálne materiály pre deti a mládež			X		X		Mesto Banská Štiavnica, obce, OOCR, SAŽP, MŠ SR
Systémovo zapojiť miestne médiá (tlač, TV) do systému informovania a interpretovania lokality svetového dedičstva UNESCO			X		X		Mesto Banská Štiavnica, obce

V OBLASTI ZABEZPEČENIA LOKALITY PROTI KATASTROFÁM

tabuľka 47 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti zabezpečenia lokality proti katastrofám

OCHRANA KULTÚRNEHO A PRÍRODNÉHO DEDIČSTVA LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČSTVA UNESCO V OBLASTI ZABEZPEČENIA LOKALITY PROTI KATASTROFÁM							
SPRAVOVANIE KRAJINY A UDRŽATEĽNÝ CESTOVNÝ RUCH							
CIEĽ / ÚLOHA	PRIEBEH PLNENIA				ÚZEMIE		NOSITEĽ A PARTNERI
	ZATIAĽ NEREALIZOVANÉ	V REALIZÁCII	PRIEBEŽNÉ PLNENIE	SPLNENÉ	JADROVÉ ÚZEMIE LOKALITY	OCHRANNÉ PÁSMO LOKALITY	
Zabezpečenie súčinnosti všetkých rezortov pri zabezpečovaní preventívnej ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO proti prírodným a iným katastrofám		X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, Okresný úrad, MK SR, MV SR, MŽ SR, a iné ministerstvá
Identifikácia hrozieb, ktoré sú relevantné pre lokalitu svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, Okresný úrad, MK SR, MV SR, MŽ SR, a iné ministerstvá
Spracovanie akčného plánu postupu pri katastrofách	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, Okresný úrad, Ministerstvá
Vynucovanie stavebných predpisov		X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Spracovanie a pravidelná aktualizácia evakuačných plánov		X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Vytvorenie plánov pre presun cenných umeleckých diel a historických predmetov v prípade prebiehajúcej katastrofy	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Budovanie SMART infraštruktúry pre monitorovanie lokality (najmä požiarne senzory)		X			X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Vytvorenie reakčného tímu s vopred stanovenými kompetenciami	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce, Okresný úrad, Ministerstvá
Informačné kampane pre návštevníkov lokality svetového dedičstva UNESCO	X				X	X	Mesto Banská Štiavnica, obce
Spolupráca a výmena know-how medzi lokalitami svetového dedičstva UNESCO		X	X		X	X	Mesto Banská Štiavnica

ZÁVER

ZÁVER

Manažment plán má za cieľ prispieť k účinnej ochrane a manažmentu lokality svetového dedičstva UNESCO a najmä k zachovaniu lokality aj pre budúce generácie. Zostavenie a pravidelná aktualizácia manažment plánu je požiadavkou UNESCO.

Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia je lokalitou s medzinárodným významom, preto je dôležité, aby sa všetci aktéri v území oboznámili s koncepčným prístupom k lokalite a konali v súlade s navrhovanými postupmi v tomto manažment pláne.

Manažment plán bol spracovaný s ohľadom na vykonanú 1. etapu projektu a so zohľadnením prvého spracovaného manažment plánu lokality v roku 2010. Pôvodný manažment plán bol spracovaný komplexne a bolo žiadúce, aby boli prebraté všetky relevantné opatrenia a prístupy aj do aktualizácie manažment plánu, ktorá prebehla v roku 2023.

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k vypracovaniu tohto dokumentu, najmä partnerom pôsobiacim v území, ktorí sa podieľajú na riadení lokality a zabezpečujú pretrvávanie kultúrneho dedičstva aj pre ďalšie generácie.

Manažment plán nemôže tvoriť statický dokument, je nevyhnutné pristupovať ku spracovanému materiálu ako ku živému dokumentu, ktorý je potrebné v pravidelných intervaloch aktualizovať tak, aby reflektoval všetky nové skutočnosti, ktoré manažment lokality prinesie.

PRÍLOHY

BIBLIOGRAFIA

ANDOK, P., KAŠŠAI, Z., MARKO, M., 1995: Ekosozologické vyhodnotenie netopierov centrálnej časti Štiavnických vrchov. Maturitná práca. Stredná lesnícka škola Banská Štiavnica, 17 pp. et al. 1995

BELLA, P., HOLÚBEK, P., (eds.), 1999: Zoznam jaskýň na Slovensku (stav k 31. 12. 1998). MŽP SR, Bratislava, 268 pp.

CÍLEK, V., 2007: Makom – Kniha míst. Nakladatelství Dokořán, 2. doplnené vydanie, Praha, 299pp.

COUNCIL OF EUROPE, 2000: Európsky dohovor o krajine. MŽP SR SAŽP.

GINDL, J., VOZÁR, J., 1968: Banská Štiavnica a okolie – Sprievodca po stavebných umeleckých a technických pamiatkach. Edícia Aktuality, Stredoslovenské vydavateľstvo Martin, Banská Bystrica, 250pp.

IVAN, K., 1990: Pracovný rajón oblastnej skupiny B. Štiavnica. Sprav. Slov. Speleol. Spoloč., 21(1) 24–28.

JANČURA, P., 2010: Európsky dohovor o krajine na Slovensku. SAŽP Banská Bystrica, III. vydanie, Banská Bystrica, 36pp.

JANČURA, P., BOHÁLOVÁ, I., SLÁMOVÁ, M., MIŠÍKOVÁ, P., 2010: Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny. MŽP SR, SAŽP, TU Zvolen, FEE, KPTK, Banská Bystrica, 8pp.

KMEŤ, A., 1989: Veleba Sitna, Tatran Bratislava, orig. 1893, 290pp.

LICHNER, M., (ed.) 1998: Banská Štiavnica. Mesto Banská Štiavnica, Banská Štiavnica, 110pp.

LÖW, J., MÍCHAL, I., 2003: Krajinný ráz. Ústav aplikovanej ekológie ČZU Kostelec nad Černými lesy, Nakladatelství Lesnické práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy. 548pp.

MALINIÁK, P., OLÁH, B., 2008: Historické mapy a krajinno-ekologický výskum. Geografická revue, Ročník 4, Číslo 1, 26-39, FPV UMB Banská Bystrica.

MIHÁL, T., ZLACKÁ, S., 2000: Zimné sčítanie netopierov v Štiavnických vrchoch. Seminárna práca. Fakulta ekológie a environmentalistiky TU vo Zvolene.

POLÁK, P., SAXA, A., (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736pp.

ŠTEFFEK, J., 2000: Fauna dvoch jaskýň v Štiavnických vrchoch. Pp.: 171–174. In: MOCK, A., KOVÁČ, L., FULÍN, M. (eds.): Fauna jaskýň (Cave fauna). Košice, 19 pp.

UHRÍN, M., FARBIAK, D., ŠTEFFEK, J., URBAN, P., 1995: Poznámky k výskytu netopierov (Chiroptera) v Štiavnických vrchoch. Netopiere, 1: 19–28.

UHRÍN, M., HAPL, E., URBAN, P., VALACH, I., MIHÁL, T., ZLACKÁ, S., 2002: Zimoviská netopierov v Štiavnických vrchoch in Katalóg zimovísk netopierov SR, Vespertilio 6: 287 – 297).

JANČURA, P., BOHÁLOVÁ, I., SLÁMOVÁ, M., MIŠÍKOVÁ, P., 2010: Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny. MŽP SR, SAŽP, TU Zvolen, FEE, KPTK, Banská Bystrica

PÚ SR Bratislava - Formát pre pravidelné predkladanie správ o uplatňovaní Dohovoru o svetovom kultúrnom dedičstve (vykonávací súhrn a formuláre), UNESCO World Heritage Centre Paris

Monitoring NKP – postup pri vyplňovaní pasportizačnej karty, PÚ SR Bratislava

MK SR, PÚ SR Evidencia pamätihodností obce, metodická inštrukcia pre potreby obecných samospráv, Bratislava 2003

PÚ SR, Usmernenie Pamiatkového úradu SR k spracovaniu dokumentácie „Zásady ochrany pamiatkového územia“, Bratislava 2008

Manažment plán Lokality UNESCO 2. ETAPA 2010. Dostupné na:

<https://www.banskastiavnica.sk/obcan/manazment-lokality-unesco/>

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Banská Štiavnica 2015. Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/wp-content/uploads/2022/08/20151029-phsr.pdf>

Strategický dokument rozvoja zážitkového turizmu lokality Banská Štiavnica a okolie 2019.

Dostupné na: <https://www.banskastiavnica.sk/wp-content/uploads/2022/08/20190710-rozvoj-zazitkoveho-turizmu.pdf>

Manažment plán Lokality UNESCO 2010. Dostupné na: https://www.banskastiavnica.sk/wp-content/uploads/2023/05/2022_Aktualizacia_Manazment_lokality_UNESCO.pdf

ČERVENĽ M. 2021. Banskoštiavnická vodohospodárska sústava. ISBN 978-80-974021-0-5

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

Tabuľka 48 Zoznam použitých skratiek

SKRATKA	DEFINÍCIA
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CHKO	Chránená krajinná oblasť
GIS	Geografický informačný systém
ha	Hektár
HORECA	Sektor – hotely, reštaurácie a kaviarne
ICOMOS	Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla
KPÚ	Krajský pamiatkový úrad
kW	Kilowatt
m²	Meter štvorcový
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MsÚ	Mestský úrad
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NKP	Národná kultúrna pamiatka
NO	Nezisková organizácia
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
OÚ	Okresný úrad
OZ	Občianske združenie
PR	Pamiatková rezervácia
PÚ SR	Pamiatkový úrad Slovenskej republiky
PZ	Pamiatková zóna
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SBA	Slovenský bankový archív
SBM	Slovenské bankové múzeum
SR	Slovenská republika
SVP	Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚPD	Územno-plánovacia dokumentácia
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
Z.z.	Zbierka zákonov

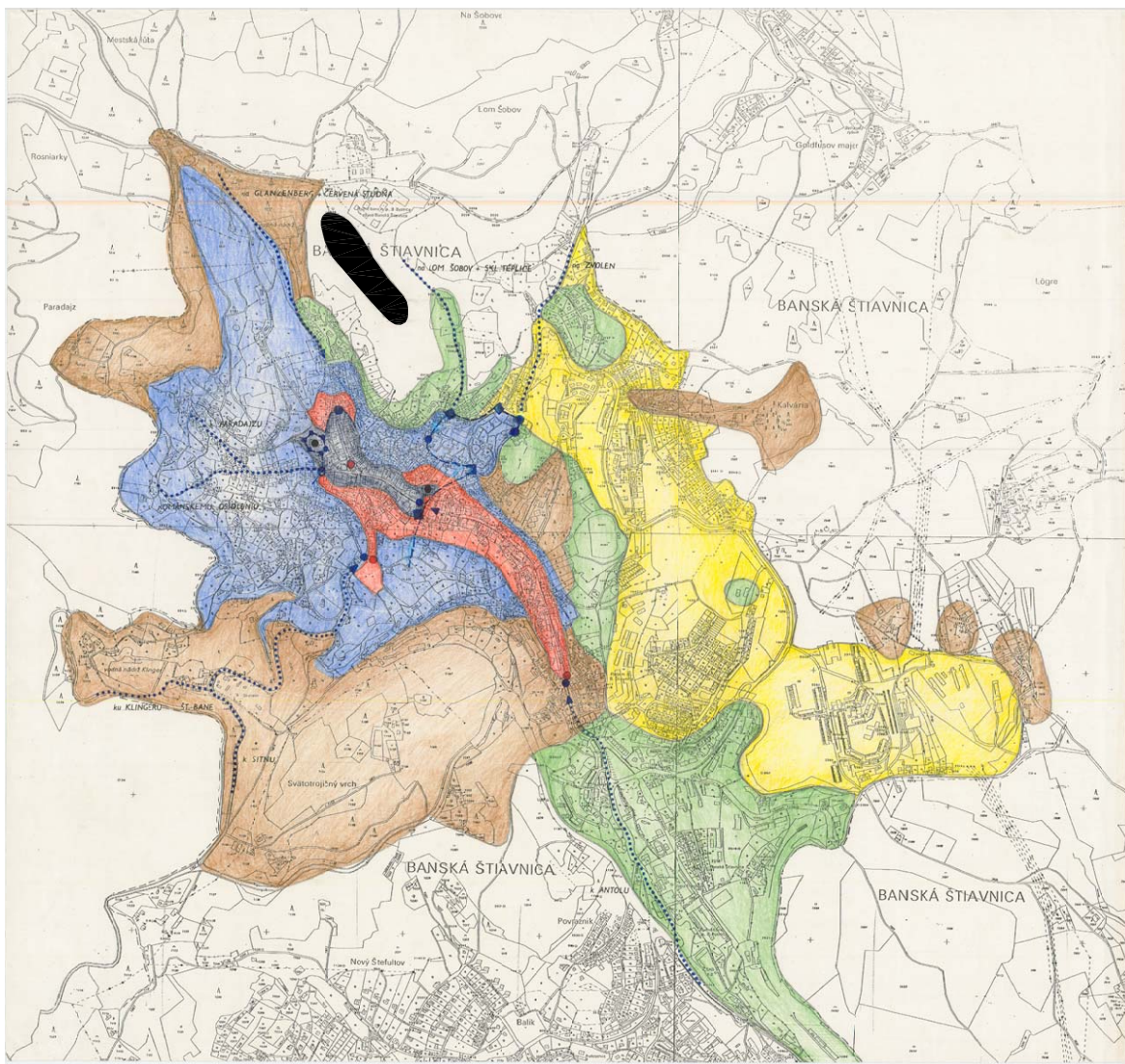
ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1	Členovia pracovnej skupiny prípravy strategickej dokumentácie	6
Tabuľka 2	Aktualizovaný časový harmonogram spracovaných Manažment plánov lokality svetového dedičstva UNESCO.....	8
Tabuľka 3	Členovia riadiacej skupiny.....	9
Tabuľka 4	SWOT Analýza manažment plánu.....	10
Tabuľka 5	Vízia manažment plánu.....	13
Tabuľka 6	Prehľad poskytnutých dotácií.....	16
Tabuľka 7	Kompetencie v oblasti legislatívnej ochrany	20
Tabuľka 8	Právne návody ochrany kultúrneho dedičstva	37
Tabuľka 9	Pomocná systematizácia sídiel v jadrovom území lokality svetového dedičstva UNESCO.....	47
Tabuľka 10	spôsob výberu charakteristických pohľadov jadrového územia UNESCO	49
Tabuľka 11	zoznam pohľadových kuželov	50
Tabuľka 12	Návrh hodnotenia sídel z hľadiska zachovania autenticity a integrity územia ..	59
Tabuľka 13	indikátory pre geologické prvky - autenticita	62
Tabuľka 14	indikátory pre geologické prvky – integrita.....	62
Tabuľka 15	indikátory pre geologické prvky – funkčné využitie	63
Tabuľka 16	indikátory pre geologické prvky – starostlivosť	63
Tabuľka 17	indikátory pre montánne prvky – autenticita	64
Tabuľka 18	indikátory pre montánne prvky – integrita.....	64
Tabuľka 19	indikátory pre montánne prvky – funkčné využitie	65
Tabuľka 20	indikátory pre montánne prvky – starostlivosť	65
Tabuľka 21	indikátory pre montánne prvky – stavebno-technický stav	65
Tabuľka 22	indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky - autenticita.....	66
Tabuľka 23	indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky - integrita	67

Tabuľka 24	indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – funkčné využitie	67
Tabuľka 25	indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – starostlivosť	67
Tabuľka 26	indikátory pre architektonicko-urbanistické znaky – stavebno-technický stav .	68
Tabuľka 27	systematizácia súboru urbanistických znakov	69
Tabuľka 28	indikátory pre urbanizmus sídla - zonácia	69
Tabuľka 29	indikátory pre urbanizmus sídla – funkčné využitie	70
Tabuľka 30	indikátory pre urbanizmus sídla – stav starostlivosti	70
Tabuľka 31	monitoring prírodných znakov a krajiny – primárna krajinná štruktúra	71
Tabuľka 32	monitoring prírodných znakov a krajiny – sekundárna krajinná štruktúra	72
Tabuľka 33	klasifikácia sekundárnych krajinných štruktúr	73
Tabuľka 34	monitoring prírodných znakov a krajiny – biotopy	75
Tabuľka 35	monitoring hospodárskych aktivít.....	76
Tabuľka 36	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany – spresnenie predmetu ochrany	81
Tabuľka 37	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany – komplexný monitoring a vyhodnocovanie stavu	82
Tabuľka 38	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti legislatívnej ochrany –adekvátne právna ochrana	83
Tabuľka 39	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – funkčné nástroje plánovania v území.....	84
Tabuľka 40	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – funkčné schémy financovania	85
Tabuľka 41	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – riadiaca schéma.....	86
Tabuľka 42	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti riadenia lokality – adekvátne ľudské zdroje pre odborné a vzdelávacie činnosti	87
Tabuľka 43	Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov – cieleňá výchova a vzdelávanie	88

Tabuľka 44 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti vzdelávania, propagácie, publikačnej činnosti a odborných zdrojov – participácia a zapojenie domácich obyvateľov a návštevníkov	89
Tabuľka 45 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti udržateľného cestovného ruchu – spracovanie krajiny a udržateľný turizmus	90
Tabuľka 46 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti zabezpečenia monitoringu stavu zachovania lokality –efektívny informačno – interpretačný systém	92
tabuľka 47 Plány na dosiahnutie cieľa v oblasti zabezpečenia lokality proti katastrofám	93
Tabuľka 48 Zoznam použitých skratiek	100

ROZBOR URBANISTICKÉHO A STAVEBNÉHO VÝVOJA SÍDLA¹¹

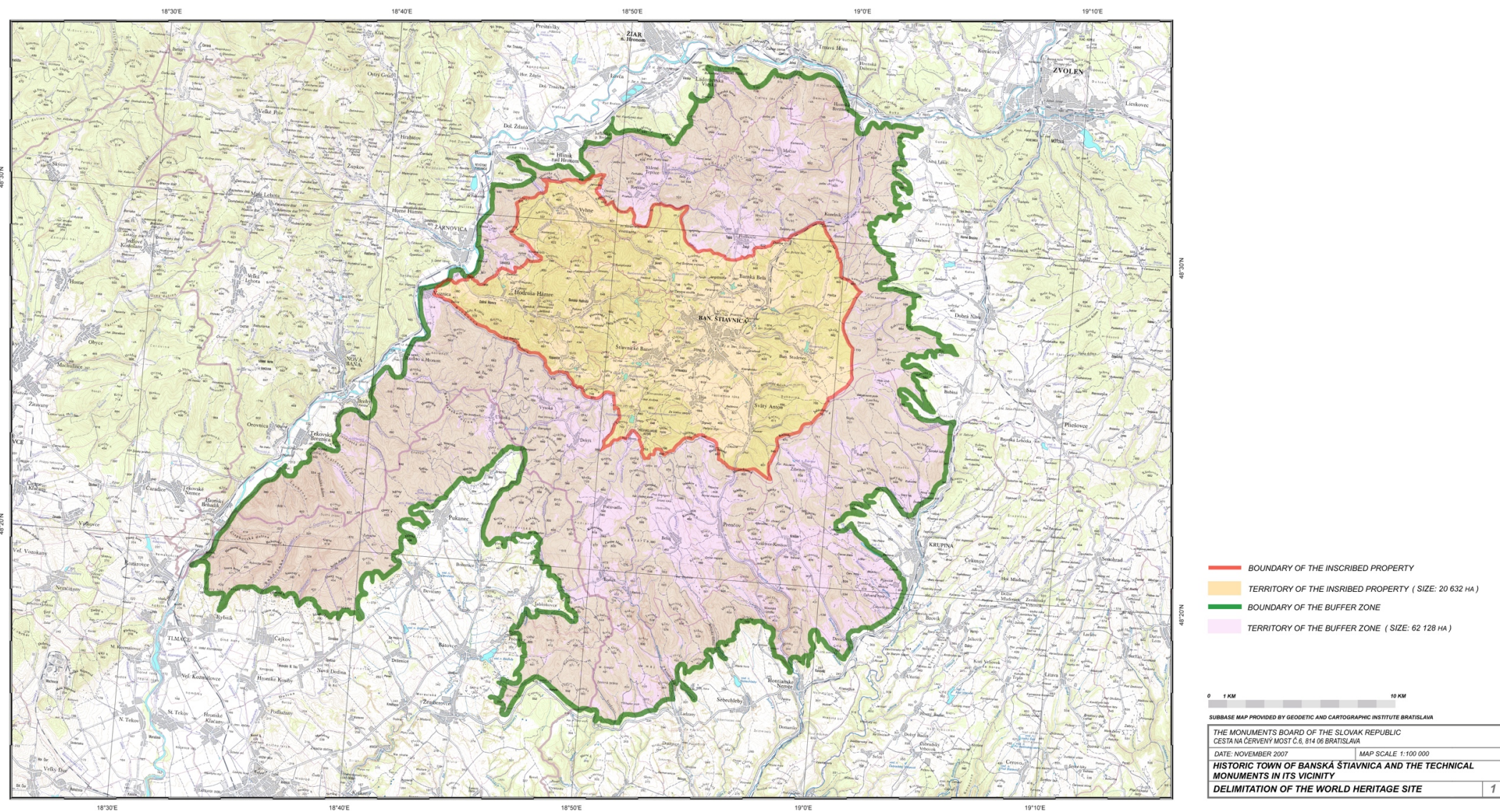
LEGENDA

	Glanzenberg - najstaršie dočlenené osídlenie z polovice 12. storočia
	predpokladaný rozsah osídlenia v 12. - 13. stor. (na základe doteraz známych nálezov)
	30 - te roky 13. storočia - dve trojčtové baziliky
	predpokladaný nárast mesta v 14. - zač. 16. stor. (na základe doteraz známych nálezov)
	kaplnky, kostoly zo 14. - zač. 16. storočia
	predpokladaný nárast mesta v 16. - 17. storočí
	predpokladaný nárast mesta v 18. storočí
	predpokladaný nárast mesta v 19. storočí
	nárast mesta v 20. storočí
	predpokladané a dočlenené opevnenie mesta
	mestské brány
	mestské bašty (dve)
	historické komunikácie
	predpokladané brány
	predpokladané bašty

¹¹ Rozbor urbanistického a stavebného vývoja sídla 2004. Pamiatkový úrad Bratislava.

Dostupné na: https://www.pamiatky.sk/Content/ZASADY/Banska_Stiavnica/02.1-urban-BS.pdf

VYMEDZENIE LOKALITY SVETOVÉHO DEDIČTVA¹⁴

¹⁴ Vymedzenie lokality svetového dedičstva 2023. UNESCO. Dostupné na: <https://whc.unesco.org/en/list/618/documents/>

